Abdulhamid Muhaciri
CİHAD GÜNLÜĞÜ
özgün yayıncılık
Şubat 1994

Afganistan'ın bağrına birer lâle olarak diktiğimiz BİLAL YALDIZCI ve TEKİNER TAYFUR'un aziz hatırasına.

ÖNSÖZ

12 Eylül'den önce bu ülkede Müslüman Gençlik, Milli Türk Talebe Birliği (M.T.T.B.) ve Akmcılar'da biraraya geliyorlardı. "Her şey İslâm için" "Tek yol İslâm" "Ne ırk ne renk ne dil farkı, Biz Muhammed (s.a.) ümmetiyiz" şiarları yazı olup duvarları süslüyor, fikir olup düşünceleri arındırıyordu.

Müslüman Gençlik, o günlerin sıcak ortamında, güdümlü ve acımasız gruplara, insanına düşman rejime karşı varolma kavgası verirken daha müslümanca yaşamak için diriliş sancısı çekiyordu.

Üstümüze haksızca saldıran devlet destekli grupların karşısında Metin Yüksel'i Fatih camisinin avlusunda, Erdoğan Tu-na'yı Selimiye'nin gölgesinde, Hasan Sürel'i Mevlana meydanında, Mustafa Sevim'i, Gürsel Kabadayı'yı İstanbul sokaklarında, İslamcı Düşüncenin genç muallimi Sedat Yenigün'ü hainlerin kurduğu pusuyla, Hasan Yeşil'i suya vurgun yüreğiyle Diyarbakır'da Dicle kenarında... Ve daha nice kardeşimizi, mücahid yiğidimizi kalleşçe saldırılarda şehid verdik.

Şehadeti başucu seçeneği yapanlar, İslâm için yola çıkanlar durur muydu? Şehitler tepesi boş kain" mıydı? Bilal Yaldız-cı'yı, Tekiner Tayfur'u Afganistan'da, Selami Yurdan'ı, Ahmet İpek'i, Edip'i ve daha nicelerini Bosna'da şehid verdik.

Oniki Eylül bir karabasan gibi çökünce, yetişen müslü-
man gençliğin özellikle öncü kadrolarının kimisi yakalanıp zindanlara dolduruldu; Şehmuz Durgun da zindanda şehadet şerbetini içti. Etrafın boşalması ile toplumsal alanda, mücadele alanından kayanlar olduğu gibi bir fırsat, bir yol bulup Hicret'i, Firakı bir başka yaşayanlar da oldu. Bütün hedef, İslâmın hayata hakim olması ve Allanın nzası içindi.

Yaşanan binlerden bir tanesi olarak kitabın hikâyesi, 12 Eylül 1980 kudetasıyla başlar.

Kudeta sonrası yurtdışı tercihini İran, Afganistan yani inkılap ve cihad beldelerine doğru yapanların öyküsüdür bu. Aradan nice zaman geçerse geçsin yine şiarlarımız söylenecek, Tekbirlerimiz çekilecek, Kelime-î Tevhid Bayrağı elden ele geçecek. Silahlar Afganistan'da, Bosna'da, Filistin'de, Tacikistan'da, Keşmir'de şarkılar söylemeye devam edecek. Oralarda da Bayraklar burca dikilirse Cihad yolu ilk günkü gibi olacak; zaman aynı zaman, kan aynı kan çünkü.

Türkiye'deki Edebiyat kuşağının bir dönem öğretmeni olan rahmetli Cahit ZARİFOGLU ağabeyim "Yaz, Abdülhamit oraları yaz. Sana önemsiz gelebilir fakat, her şeyi yaz." diyerek cepheye ulaştırdığı mektupları ve teşvikleri için burada yad ediyor, Rabbimden ona rahmet ve mağfiret diliyorum.

Bu kitab İslâmi mücadeleyi her zaman ve her yerde sürdüren, zamanı gelince Rablerine verdikleri sözde durarak cihad meydanına çıkan Müslüman Gençlik'e bir hatıra.

Abdulhamid MUHACİRİ

Tankın içinde ezilmiş bir genç; yukarıdan aşağıya presle sıkılmış gibi. Patlayan bombanın parçaladığı bir ceset; bağırsakları karnından dışarı dökülmüş. Ka-fatassız başın içinde görünen beyin. Parçalanmış, yanmış, kolu bacağı kopmuş vücutlar. Gencecik insanlar...

Resimlere bakıyor, bakıyordum. Önceleri bir ürperti duyuyordum. Fakat, zamanla kanıksadım bunları, bir tek şey hariç; düşmüş bir uçağın yüz üstü yatan pilotunun parçalanmış pantolonu... "Ölüm neyse ama, bu hale gelmek çok berbat".

Zahedan çarşısındaki kumaşçıları dolaşıyoruz. En iyileri Japon mallarıymış. Cephede giyebileceğimiz renkten olması için bir top kurşuni kumaş aldık. İran'ın Belucistan bölgesi, Afganistan, Pakistan, Hindistan hatta Bengladeş'e kadar olan bölge insanlarının giydiği biçimde elbiseler diktirecek; sırtımızdaki yabancılık giysilerinden kurtulacaktık.

Terziye gittik. Ölçülerimiz alındı. Gömleğe konulacak cepler için çeşitli örnekler gösterildi. Sol tarafa kapaklı, sağ koltuk altına da içe doğru iki cep koydurduk.

Şalvarlarımızı ve diz kapaklarına kadar inen, kalçalardan itibaren iki yandan yırtmaçlı mintanlarımızı giydik. Diğer elbiseleri bir torbaya doldurup kenara attık.

Hizb'in önüne üç kamyonet geldi. Pakistan'a giden grubun eşyaları yüklendi. İran'da çalışan Afganlılardı çoğu, bazı eşyalarda almışlardı: Döküm düdüklü tencere, portatif somya, cepheye götürmek için dürbünler. Kafilemiz otuz kişiydi. Kafile reisi; uzun boylu, iri yapılı, bembeyaz sakallı, dinç bir Afganlıydı. Büronun reisi bizi ona emanet etti. Kamyonete yüklenmiş olan eşyaların üzerine çıkıp oturduk.

Zahedan'dan doğuya doğru yola çıkınca hemen çölle karşılaştık. Pikaplar toz bulutları kaldırarak gidiyorlardı. Sınıra kadar üç defa durdurulduk, kafile reisimiz, eşyaların ve kafilenin geçişi için Devrim Muhafızlarından aldığı belgeyi gösteriyor ve yola devam ediyorduk.

Yolda Afganlı olmayan iki genç daha bindi arabamıza. Bir süre sonra aşağı atlayıp taşıtların gittiği yola doksan derece dik koşmaya başladılar. O sırada Afganlı gençlerden birine bir kaç deste para veren ihtiyar, "Atla" dedi. Afganlı gençte diğerlerinin peşinden koşmaya başladı. Mesafemiz açılıyordu fakat, onlar aynı doğrultuda koşuyorlardı.
Sınıra vardık. Kamyonetleri boşalttık. Pakistan ta/afından uzaktan ilk gözüme çarpan süslenmiş,
8
Pikaplardaki eşyaları indirdiğimiz yerden otuz metre kadar uzaklıkta, yüzleri bize dönük, yanyana dizilmiş insanlar, arada bir, hep bir ağızdan bağırarak el işareti yapıyorlardı. Bu insanların, ayakları bir hizada, vücutları ileri doğru kaykılmış, hararetle bağırmaları, sıçramaları, el kol hareketleri yapmaları merakımı uyandırmıştı. Sanki ayaklan kurt kapanma sıkışmıştı. Halbuki yerde onları engelleyen bir şey de görünmüyordu. Mesele bir süre sonra anlaşıldı. Adamların bir hat boyu durdukları yerde, çizilmiş olan bir çizgi vardı. Elle toprağa çizilmiş bir çizgi. Çizginin bir tarafı Pakistan, bir tarafı İran'dı.
İhtiyar grup reisimiz, elindeki kağıtları devrim muhafızlarına uzattı.
Önce kamyonetteki yükler karşı tarafa geçirildi. Sıra bizlere gelmişti. Büyük bir heyecan ve suskunluk içerisindeydim. Arkadaşlar da aynı durumdaydı. Şu çizginin öbür tarafına geçebilmek. Okuyordum, teslim olmuştum. Arkadaşlara, "Biraz geride durun vaziyeti kontrol edelim" dedim.
Karşı tarafa geçecekleri, iki asker bir devrim muhafızı kontrol ediyordu. Sırası gelenin üzerini, çantasını arayıp kimliğini kontrol ediyorlardı. Askerlerden bir tanesinin kontrolü daha hafifti; o sıraya geçtim. Bu sırada arkadaşlardan iki tanesi karşıya geçmişti. Sıra bana gelmeden çantamı açtım eşyaları kavradım. Asker, "Tamam kapat" dedi. Üstüme şöyle bir el attı. "Yürü" dedi. Ve çizgiyi geçtim. Grubun tamamı geçmişti.
bir hengame vardı. Asker, polis nevinden hiç kimse göze çarpmıyordu. Bazı adamlar ellerinde deste deste İran, Pakistan paralarıyla dolaşıyor, her türlü paranın değişimini yapıyorlardı.
Öbek öbek oturmuş insanlar, toprak damlı, önleri açık oturma yerleri, sağda solda iğreti kanapeler, içleri teyp, radyo ve diğer küçük elektronik cihazlarla dolu dükkanlar.
Bir çay ocağı bulduk. İçeri girdik. Genzimizi baharatlı et kokuları doldurdu. Dokunsan devrilecek gibi duran, el koymaya gelmeyecek kadar kirden kararmış, üzerinde sineklerin oğul verdiği bir masanın önündeki tahta kanepeye çöktük. Biz etrafı süzerken oradakiler de bizi süzüyorlardı. Alevli ateşin yandığı ocak başında yemek koyan, çay pişiren bir usta oturmuştu.
Garson geldi. Birşeyler söyledi. Anlamadık, "Çay" dedik gitti. Geldi tekrar konuştu, "çay, çay" dedik. O yine konuştu. Biz "Anlatamayacağız bari tarif edelim" dedik. Ocağa gittik. "Çay" diye işaret ettik. Onlar hâlâ haraketle konuşuyorlardı. Oturduk, garson yine başımızda. "Alın şu çantaları çıkalım, bu adamlara dert anlatamayacağız, onlarda bize anlatamayacaklar." Kahvenin kapısından çıktık, önümüze bir genç çıktı. Duran otobüsü gösteriyor, bizi çekiyordu. Farsça, Türkçe, tarzanca, gelmeyeceğimizi anlattık. Bizi bırakmıyor, çekiyor, peşimizde, önümüzde dolaşıyor. "Çattık vallahi, amma yapışkanmış." O sırada Cihad geldi. "Ne oldu?" "Yapışta, ille otobüse binin diyor, herifi defeme-
10
rek, "Yahu sen neredeydin de daha önce, gelip şu yapışkandan bizi kurtaramaz miydin?", "Amma yermiş be! Çay dedik; içemedik. Adamdan kurtulamadık. Bir an önce şuradan uzaklaşsak bari."
Nihayet, ak sakallı grup reisimiz çağırdı. Otobüsü tutmuşlar, eşyaları üzerine yüklemişlerdi. Gümrük kapısına gelmeden önce pikaptan atlayıp aldığı paralarla sınırı açıktan geçmek için koşan genç de gelmişti.
Otobüsün gölgesinde, Zahedan'dan alınan İran'ın o güzel açma ekmeğinin içine peynir konularak herkese dağıtıldı. Çöle çıkmadan önce kahvaltımızı yaptık.
Otobüsümüz bir renk cümbüşüydü. Etrafı rengarenk süslerle kaplıydı. Arka tampondan dizi dizi zincirler ve uçlarında metal parçalan sallanıyordu. Bütün otobüsler böyle süslüydü. Onlar gittikçe zincirler sallanıyor, metal parçalan birbirine vurarak sesler çıkartıyordu.
Otübüse binmeye başladık. Koltuklar üzerine meşin çekilmiş tahtadandı. Sol taraf üçer, sağ taraf ikişer kişilikti. Koridor boşluğu, kapı ağzı çuvallarla, eşyalarla doluydu. Oturduk, koltuk aralan çok dar. Dizlerimizi önümüzdeki koltuğun arkalığına doğru diklendiriyoruz. Üç kişilik koltukta ve iki kişilikte de kenarda-kinin yarısı dışanda kalıyor. Yani bir taraf ancak iki-buçuk, diğeri birbuçuk kişilik. Havalı kornanın kulakları sağır eden sesinin uzun uzun gaydalı çalışıyla otobüsümüz sarsılarak; adeta sağa sola yalpalayarak hareket etti. Elhamdülillah diyerek Ayetel Kürsiyi okumaya başladık.
11
^>uw. un utuesi arkadaki merdivenlerden yukarı çıkıp üzerine bir göz attı. Aldığımız talimata göre bizburalarda ne kendi aramızda ne de bir başkasıyla konuşmayacaktık.
Otobüsten aşağı indim. Burada biraz oyalanacağa benziyorduk. Bir polis otobüsün kapısından içeri bakıyordu. Bizim ihtiyarı çağırdı. Gümrük binasından göbekli birisi çıkmıştı, hararetle konuşmaya başladılar. Tekrar otobüsün yanına geldiler ve ihtiyar grup reisimiz onlara miktarlarını göremediğimiz, Pakistan Rupisi verdi. Cihad'a "Ne oldu?" dedim. "Herhalde ispiyon edildik ve bizim için rüşvet aldılar" dedi.

İran tarafı "Mirjave", Pakistan tarafı "Taftan" gümrük kapısıydı. Öğlen sıcağında gümrükten, çöl yoluna çıktık. Otobüsün içerisi bir alemdi, teyip sonuna kadar açıktı. Aman Allahım o ne müzik, davul mudur, dümbelek midir, ona eşlik eden aletler ve var gücüyle bağıran, sanki boğazlanan bir kadın sesi. Bu yetmez gibi bir teyp yanımızda, bir teypde en arkada son sesleriyle bağırıyorlar ve bu gürültüde bağırarak konuşan yolcular.
Çölde yol yok, otobüslerin sert bulduğu yerden sürülmeleri sonucu sayısız izler ve yollar ortaya çıkmış. Şoför bir birine, bir diğerine dalıyor. Otobüs kanguru gibi sıçrıyor. Koltuklarımız kuvvetle sarsılıyor. "Şifayı bulduk", "Hem de ne bulduk", diye dertleniyoruz.
Otobüs durdu. "Arama var!", "Polis mi asker mi?" gelen bütün otobüsleri durduruyorlar. Gümrükte ya-
12
e, siyan elbiseli, zayıf, kupkuru, gözlemim önü bir parmak kalınlığında siyah bir halkayla V'-vrili, küçük gözleri bu halkanın içerisine kaçmış. B<>lkide haşhaşçı. Bu bölgede çekenlerin hesabı yok. Klinde bir tüfek, İngiliz mavzeri. Bütün silahlan bun-'l.m ibaret. Bir de mazda kamyonetleri var. Konuştukları dili anlamıyorum ama, yapılan işleri hareketler-ılcn, hararetli tartışmalardan, yapılan pazarlıktan ve vorilen alınan paralardan anlıyorum.
Silahlı ihtiyar asker aşağıda duruyor, diğer memurlar arabaların içine girip kanepe altlarını, çuvaldaki eşyaları arıyorlar, kontrol ediyorlardı. Arabanın ıızerindeki yükleri elleyip içindekileri kontrol ettikten sonra, bir pazarlık başlıyor. Anlaşamamış olacaklar ki memurlar eşyaların iplerini çözüp aşağı indirmeye teşebbüs ettiler, o sırada otobüs sakinleri istenen parayı vermeyi kabul edince denkleri indirmekten vazgeçtiler.
Yine bir vakayı seyrediyoruz. Bu defa ellerde dolaşan bir teyp. Polislerle teyp sahibi fiyatta anlaşamayınca polis teybi aldı, teybin sahibi peşinden gidiyor. Diğer yolcular polisi durdurdu. Rüşvet pazarlığının ortasını bulmak için gayret sarfediyorlar. Teyp sahibi, teybini polisin elinden kapıp kaçmaya başladı. Poliste peşinden koşup yakaladı. Teybin birucu sahibinin, bi-rucu da polisin elinde olduğu halde biri diğerinin elinden almak için çekişiyorlardı. Nihayet aracıların gayretiyle anlaşma oldu. Polis rüşvetini aldı ve teybi sahibine bıraktı.
Sıra bizim otobüse gelmişti. İki memur önce otobüsün içini karıştırdı. Sonra bir tanesi üzerine çıkıp
13
sanlı eşyaları elleriyle üstten yoklayıp aşağı indi. Bir fiyat biçmiş olacaklar ki pazarlık başladı. Eli silahlı, siyah elbiseli, gözleri çukura kaçmış ihtiyar asker, top-lululuğun birkaç metre açığında bir tilki merakı içinde gözleri ve kulaklarıyla, pürdikkat olanları izliyordu. Grup reisimiz olan yaşlı Afganlı, memurlardan biriyle biraz yürüyüp kırmızı renkli (100 lük) rupilerden uzattı. Bizimkilerin pazarlığı kısa sürmüştü.
Grubumuzda yaşlı bir Afganlı daha vardı. Bunun sakalları reise göre daha az beyaz, boyu onunki gibi uzundu. Fakat, onun gibi iri değildi. "Ne kadar verdin" diye sordu. Söylenen rakamı duyunca birden yüzünü isyan dalgaları kapladı, celallendi. "Olur mu, bu kadar para verilir mi?". "Başka ne yapabiliriz." "Biz bu parayı inşaatlarda çalışarak, en zor işleri yaparak kazandık. Yemeden, içmeden, uyumadan zorluklarla biriktirdik. Cihad için harcıyacağımız bu parayı bu adamlara nasıl verirsin?" Reis: "Başka çaremiz yok, istersen geri alayım." İhtiyar reisimiz memurların yanına giderek verdiği parayı geri istedi. Memurlar parayı verdi. Fakat otobüsün üzerine çıkıp eşyaları saran ipleri çözmeye başladılar.
Artık sadece seyrediyorduk. Bir kişi otobüse tırmanıp memurun elini tuttu. Konuştular. Aşağıdakilere seslendi. Bütün gözler bizim Afganlı iki ihtiyardaydı. Aralarında konuştular ve cevaplarını verdiler. Eli silahlı asker o çukura kaçmış gözlerinden şimşekler çıkararak bağırmaya, bu arada eliyle indirin, indirin işareti yapmaya başladı. Otobüsün etrafındakileri itiyordu. Merdivenlere tırmanıp ipleri çözmek için o da atıldı. Bütün bu hareketleri çok asabiydi.
"Allah'ım bu insanlar nasıl böyle duygusuz ve za-14
hm olabilir?" Etrafa baktım, her taraf kum. Her taraf
I, gözün alabildiği yerlere uzanıp gidiyor. Düşüncele-ı mı çölün derinliğine doğru akıp kaybolan bir su gibi. Hir asker ve bir silah. Şu adam neyine güveniyordu, I m uca insana zulmediyor, içinde hiç bir insani değer, İnç bir inanç, hiç bir korku, merhamet, sevgi kırıntısı vok mu? Kafası ve kalbi, otsuz susuz şu çöle mi dönmüş? Şunun diyorum gırtlağını sıksam, içine kaçmış
zlerini çıkarsam, silahı da alsam, sonra derinliğinde bakışların kaybolduğu çölün kuzeyine doğru vurup git-m. Ara ara bir çöle bir askere baktım. Afganlıların «•^yalarının ipleri çözüldü, eşyalar yukarıdan aşağıya doğru uçmaya başladı. Çantalar, tencereler, dürbünler ve bir kaç portatif somya. Memur eline somyayı alınca vle kaldırdı, güldü. Bütün hırsımı ve sinirlerimi bir kaç damla gözyaşına yükleyip akıttım ve uzaklaştım. Eşyalar yeniden yüklendi.
Otobüs yine sıçrayarak gidiyor. Çöl sıcağı içeriyi kavuruyor, kulaklarımızı patlatan müzik yine çalıyor. Otobüsün sarsıntılarından karnımız patlayacak, kafamız ileri geri gidip gelmekten kopacak gibi. Dizlerimi öndeki koltuğa dayadım, ellerimle karnımı tutuyorum, kafamı dizlerime kapadım. Böylece sarsıntının şiddetinden duyduğum ızdırabı azaltıyorum.
Önlerde oturan su termoslarını açtılar. Subardağı havalarda dolaşıyor. Bardağı ağzına götüren suyu içmeden yansı yüzüne doğru saçılıyor, ağzına götürdüğü bardak burnuna çarpıyor. Burun deliklerine, gözlerine su

kaçıyor. Suyu her alanın haline diğerleri kahkahalarla gülüyorlardı. Bardaklar devamlı dolup boşalıyor, fakat bize hiç ulaşmıyordu. Bu duruma içerlemeye başlamıştık. Grup reisimiz bizi görerek hususen uzat-
ı
15
ramalan esnasında bardak aynı oyunu bizlere de oynadı. Ama içebildiğimiz yarım bardak suyla yemden hayat bulmuştuk. Daha fazlasında gözümüz yoktu.
Otobüs mola verdi. Öğle namazını kılacaktık. Yağmur sularının toplandığı iki su birikintisi vardı. Hemen başlarına çöküp abdest aldık.
Namazdan sonra otobüse binmeye başladık. Arkadaki koltuğa oturdum. O sırada otobüse binen iki genç, kendi lehçeleriyle kalkmamı istediler. Ben işaretle, "Siz oturun, ben de oturayım" dedim. Israrla kalkmamı istiyorlar. Halbuki yer genişti. Onların gayesi rahat gitmek, peki benimki ne? Burada bacaklarım fazla sıkışmayacağı için biraz uzatabilirdim. Sonunda kalktım, yerime gittim.
Yolculuğumuz aynı şekilde, gürültülü, sıçramalı tekrar başladı. Bir süre sonra arkadan gelen seslere döndük. Bana yer vermeyen iki gençten birisi kafasını tutarak yana yıkılmış, diğerinin burnundan kan boşalıyordu. Kafaları otobüsün şiddetli sıçradığı bir anda alçak olan tavana çarpmıştı.
Gittiğimiz yolun sağ tarafında yüksek duvarlı bir bina vardı. Eski çöl hanlarını anımsatan bir görünümde. Sol tarafta da toprak damlı uzun tek katlı bir bina. Otobüs mola verdi. Su aramaya başladık Küçük yapıda tandır ekmeği yapılıyordu. İkişer tane aldık. Grupta ise ekmek peynir dağıtılmış. Oradan nasibime düşeni de aldım. Binanın bir köşesinde yan yatmış testiler vardı. Birer maşrapa da su içtik.
İkindi namazı vakti otobüsümüzün önü yine polisler tarafından kesildi. Polis barikatı önceden görü-
16
Herkes gömleğinin altına soktu. Ben de koltuk altıma sıkıştırıp kapıda duran polislerin arasından indim. Polisler önce otobüsün içini yoklayıp sonra yukarıyı kontrol ettiler. Bu defaki kontrol kısa sürmüştü. Otobüs tekrar yola çıktı.
Akşam namazı için mola verdik. Güneş çölün kumları arasında kırmızı ziyalar saçarak kayboluyordu. Su olmadığı için teyemmüm yaptık. Güneşin ısısıy-la kızmış çöl kumlannda tam gün batımına doğru kıbleye durduk. Aynı yerde başka otobüsler de durmuştu. Kalabalık bir topluluk vardı. Selam verdik. Duamızı yaptık. Bilal: "Şu gelen garanti bizim Lazistanh" dedi. Ve yaklaşıp selam verdi. Dediği gibi çıkmıştı. Orta boylu, siyah, gür sakallı, yapısı ve neşesi yerinde bu genç adam Rizeliydi. Türkiye'den Pakistan'a tebliğ cemaatine gelmişti. Pakistan, Hindistan, Bengladeş seyahatlerinden sonra Türkiye'ye dönüyordu. Bu yorucu yolda, bu kızgın çöl güneşinin akşamında ülkeme dönen birine rastlamak: Oldukça etkilendim.
Bilal'le hemşehrisi konuşurken yanaştık ve selam verdik. Rizeli bize baktı ve daha biz bir şey konuşmadan "Ha punlan nerden puldun" dedi. Nasıl bir düşünceydi bu? Bir kaç cevap geçti kafamdan, ama hiç birini diyemedim. Bu tavıra bütün cevaplar, sertte olsa, kırıcı da olsa az gelirdi. O yine sordu: "Nereye gidiyorsun böyle? Bilal: "Afganistan'a, cihada" deyince o; "Afganistan'da cihad yok ki, kardeş kardeşi vuruyor. Ravyınd'a git, daha hayırlı iş yaparsın." "Ne yapacak?" dedim. "Tebliğ" "Sen şimdi şu halinle tebliğci misin? Önce davranış öğren. Afganistan'da yeryüzünün en zalim gücüne karşı Allah rızası için karşı çıkılan bir hareket
17
sıyaı aeaı. nıç dit şerne gereK yoK, diz notumuzu verdik." dedik.
Namazı müteakip tekrar yola çıktık.
Gece yarısında hayalet gibi birkaç kerpiç yapının göründüğü bir yerde durduk. Yatsı namazlarımızı kıldık. Burada sabaha kadar uyuyacakmışız. Toprak mescitte uzanacak bir yer bulup yattım. Çantam başımın altında yastık olarak duruyordu. Günün yakıcı sıcağında kavrulmuş olan toprak hala sımsıcak. Sırtüstü uzanığımızda toprağın sıcaklığı yorgun adelelerimi yumuşatarak, yayılmaya başladı. Sabah namazına kalktığımızda vücudumdaki bütün ağrıların geçmiş olduğunu farkettim. Sıcak toprak ağrılarımızı emip almıştı. Namazdan sonra yine doluştuk otobüse. Bu otobüslerin her tarafı orjinal, her tarafı harika. İç ve dış tezyinatı, koltuklan, yolcuları, hatta içini dolduran eşyalar, çuvallar dahi.... Kornaları ve çok ortaklı bir yatırım oluşu. Otobüsün iki üç normal ve anormal kornasının dışında bir de havalı kornası var. Bir köyden, kasabadan veya birkaç evlik bir yerden geçerken şoför havalı kornanın kulağını kıvırıveriyor. Ve gayda başlıyor, iki üç dakika o dayanılmaz ses bağırıyor. Şu anda bindiğimiz otobüsün beş tane ortağı varmış ve bunlardan birisi şoför. Diğer ortakların üçü de otobüsteler.
Saat dokuz sıralarında küçük bir pazarda yemek molası verdik. Haşlama et vardı. Fiyatını bilmediğimiz bir yana; idareli harcama yapmak zorunda olduğumuz için bir kap yemeği iki kişi yiyecektik.
Otobüsün üzerindeki eşyaların üstüne oturarak yolculuk yapanlar da vardı. Yukarısı aşağıdan rahat
18
aegıı aeaım. u zaman iplere sıkı tutun." diye tenbih-ledi.
Havalı korna gaydalı çala çala hareket ettik. Önce, oturuyor etrafı seyrediyordum. Sarsıntılar fazlala-şınca uzandım. Yol asvalttı. Fakat yer yer öyle bozulmuş, öyle çukurlar açılmış ki, dere tepe olmuş. Arada bir

yattığım ve sıkı sıkıya tutunduğum yerden havaya sıçrıyor, altımdaki eşyalarla irtibatım kesiliyordu. O anda arabadan aşağıya ha düştüm, ha düşeceğim diye telaşlanıyor, yukarıya çıktığıma pişman oluyordum. Aşağıya inmek, kendimi arabanın içine atmak için otobüsün durmasını dört gözle bekliyordum. Zaman, bitmez tükenmez bir hal almıştı. Yolun düzeldiği, sarsıntıların durduğu zamanlar da oluyordu. Adeta deniz dalgası gibi, gel ve git. Bir ara yağmur yağmayabaşla-dı. Afganlı genç yanındaki kumaş parçasını üzerine çekti. "Görüyor musun bunun ne kadar faydası var, yatarken yorgan, yağmurda pardesü, namaz kılarken seccade, otururken minder, senin de olsa şimdi ıslan-mazdın." Biraz da yağmurdan aldık, nasibimizi.
Köylere, deve, sığır sürülerine rastlamaya başladık. Her köyden geçerken, cami olup olmadığını gözlü-yordum. Buradaki camilerin minareleri yoktu. Giriş kısmında dört veya daha fazla yuvarlak, bir metreye yakın •yükseklikler vardı. Öğleden biraz sonra, Pakistan'ın Belücistan Eyaletinin merkez şehri olan Quetta uzaktan göründü. Adeta bir platoydu burası, ya da ova diyeyim, birbirine oldukça uzak mesafelerle daire gibi çevrili, dağların ortasında. Quetta geliş yolumuzun karşısına düşen dağların eteklerine kurulmuştu.

""• -"ma du Doşıuga gore tanzim eaıımış, Doşıugu çepeçevre saran hol ve buna açılan odalar.
Bize bir oda verdiler. Cepheden gelen mücahitler ve buraya uğrayan misafirler de odalarda kalıyorlardı.
Bir Türkmen genci, yardımcı olması, tercümanlık yapmasa istersek çevreyi gezdirmesi için görevlendirilmişlerdi.
Afganistan'ın güney vilayetlerine en yakın ulaşım, Quetta - Kandehar üzerinden sağlanıyor. Müca-hidlerin Kandahar, Nimruz, Zabula başta, iç vilayetlerle olan irtibatları buradan yapılıyor.
Dolaşmak için dışarı çıktık. Yollarda işleyen araç sayısı az. Burunlu bir Bedfort otobüse bindik. Ayakta gidiyoruz. Bir biletçi para topluyor. Derken ıslık çalıyor, otobüs duruyor, yolculardan inenler var. Otobüsün dış kaportasına eliyle kuvvetli kuvvetli vuran muavin şoföre işaret veriyor, araba hareket ediyor, her duruştan önce tiz bir ıslık sesi, hareket ederken kaportaya yumruk darbeleri, otobüsün hareketi ve duruşu böylelikle sağlanıyor.
Geçtiğimiz yol üzerinde Relvi (Railway) Steyşin (Tren istasyonu) var.
Çarşı çok kalabalık. Dikkatle bakmaktan çok merakla dolaşıyoruz. Pasajlara girip çıkıyoruz.

ması iyin üit miKxar veraiK.
Yapacak başka bir işimiz olmadığı için dolaşmaya çıkıyor, dillerini anlamasakta Pakistan insanının hal ve hareketlerine bakarak birşeyler anlamaya, onları tanımaya çalışıyorduk.
Bilal'le beraber çarşıya çıkmıştık. Biraz dolaştıktan sonra onun aldığı acılı köfteden yedik. Derken midemiz bozuldu, aceleyle tuvalet aramaya başladık. Durum berbat! Sokak aralarında bir cami bulmaya çalışıyoruz. Nihayet bulduk. Sağına soluna, içeriye baktık. Tuvalete benzer birşey yok. Küçük abdest bozma yerine benzer bir yer var. Camiye girdik, içerideki bir gence Türkçe, Farsça karışımı tuvalet sorduk. Bize bir ibrik uzattı. Ve o yeri gösterdi. Baktık! Buraya girilmez ilerisine baktık, farklı bir yer yok. Tuvalet bulamamıştık. Herhalde ne istediğimizi anlatamamıştık.
Akşam oldu. Mikdat adlı, Kâbil'li bir mücahidi, bizi Peşaver'e götürmesi için vazifelendirmişlerdi. Mikdat, tren yolculuğunun uzun ve yorucu olması sebebiyle tercihe şayan olmadığını, otobüsle yolculuğun daha iyi olacağını söyledi. "Bizim hedefimiz Peşaver'e bir an önce gitmek. Siz nasıl isterseniz biz öyle gideriz" dedik. Tahrandan yola çıkalı bir haftayı bulmuştu. Qu-etta'dan otobüsle Peşaver'e doğru hareket ettik. Mik-dat'ın da bize tavsiyesi, kimse ile konuşmamamızdı.

Uğie yemeği için otobüs mola veraı. nem yemeK yiyecek, hem de namaz kılacağız. Abdest almaya gitmiştim. Döndüğümde bir delikanlının Bilal'e sorular sorduğunu gördüm. Afganlıydı, Farsça soruyordu. "Nerelisin, neresinden, hangi köydensin?" Bilal afallamış-tı. O birkaç cümlelik Farsçamla hemen devreye girdim. "Sen nerelisin?", "Afganlı" "Neresinden" "Ferah'tan" "Ferahın neresinden?!' Karşımdaki bozuldu, soruların sertliğinden manzarayı çakmıştı. "Birader, bu arkadaş sana nereli olduğunu söyledi, bir daha, bir daha, hafiye gibi ne sorup duruyorsun", dedim. Yüzü kızarmıştı. O sırada Mikdat geldi. Ne oluyor demeden devreye girdi. Hararetle tartışıyordu. Arada bir Zahir Şah'ı sokuyordu konuşmasına.
Bilal'e "Konuşmaktan uzak duracağımızı söylemiştik. Niye konuşuyorsun?" diye sorunca "Herif Afganlı mısın dedi, evet dedim." diye cevap verdi. Miktad tartışmayı bitirmişti. Bize; "Bu adamlar; Şahçı, alçak bunlar, dikkat edin ispiyon ederler" dedi. Durumu izah ettik.
Akşam namazından önce otobüs bir yerleşim birimine vardı. Bu gece burada kalıp, yarın başka bir otobüsle Dere İsmail Han vilayetine hareket edecektik.
Mikdat önde, biz arkada; geceliyeceğimiz bir yer aramaya başladık. Lokantamsı bir yere geldik. Lokan-

lan çıktı. Fakat, tuvalet yoktu. Tekrar geri dönüp bir daha sorduk, "İşte şu sahra" dedi. Biz şaşkınlıkla "Bu meydan mı?" "Evet, bir tarafa gidin, burada böyle." "Arkadaş biz bu vakitte böyle açık yerde tuvalete

çıkamayız" dedik. Fakat, ortalık insan pisliğinden tezek tarlasına dönmüştü. İşin insanı şaşırtan yanı gözden ırak bir yer de değil, caminin girişi üzerinde, etrafında çadırların bulunduğu bir yerdi burası.
Yatma vaktimiz gelmişti. Dama çıktık. Çantalarımızı sıkıca yerleştirdik.
Ayaklarımızı uzatacağımız taraf kıbleye geldiği için yastığın yerini değiştirdik. Böylece başımız kıbleye gelecekti. Yatağı düzeltip içine girdik. Dükkan sahibi geldi, sert sert konuşmaya başladı. Miktad da o an yanımızda olmadığı için ne dediğini anlamıyorduk. Fakat yastığı önceki yerine çevirmemizi istediğini anlamıştık. "Bu taraf kıble, kıble" dedikse de olmadı. O sırada Miktad geldi. Adamla konuştu. "Başınızı diğer tarafa koyunuz" diyor. "Bu taraf kıble". Tekrar söyleyince sebebini sorduk. Dükkanın arka tarafında bulunan avluya gece kadınlar tuvalete çıkıyorlarmış, onun için bizim ters yatmamızı istiyormuş. Çaresiz denilen şekilde yatmayı kabul ettik.
Gökyüzü berrak ve pırıl pırıl, hava sıcaktı. Temiz havanın ve yıldızlı gecenin koynunda başımı yastığa
23
kat yastığın kirinden rahatsız olmuştum, fantamdan parkamı çıkarıp yastık yaparak yattım.
Ertesi gün yine otobüsteyiz. Her tarafı merakla izliyerek, seyrederek gidiyoruz. Dağlar, kayalıklar, dereler, köyler, kasabalar ve bol gürültülü Pakistan müziği-
Otobüs, öğle namazı için mola verdi. Yolun elli metre altındaki dereden ince bir su akıyor, bütün yolcular oraya indi ve abdest almaya başladılar, üç kadın da dahil.
Yol kenarlarında taşlar dizilerek kıble tarafı çıkıntılı, zemini kumlu namaz kılma yerleri yapılmış, orada durup namazı eda ettik.
Yemek molasını daha ileride bir kasabada verdik.
Yemekten sonra gezintiye çıktık. Silah dükkanlarının vitrinleri; tabancalar, tüfeklerle doluydu. Tabancaları alıcı gözüyle seyrediyoruz. Dış görünüşleri fena değil.
Bilal, muz satan bir arabacıdan bir düzine muz aldı. Pakistan'da ebatları standard olan meyvalar düzine (derzen) usulü satılıyormuş.
Muzların bir tanesi, doyumluk diyebileceğim kadar büyüktü. Bir tane soydum, içi yumuşamıştı. "Bunlar yeneceğe benzemiyor" dedim. Bilal "Ben yerim" dedi ve muzların hepsini yedi. Bilal'in daha sonra yediği yemeklere hayret etmişimdir. Bilal tipik bir Laz'dı. Zayıf, incecik fakat feci yemek yiyor.
Dere İsmail Han'a geldik, buradan Peşaver'e tekrar aktarma olduk. Garajın önünden kirli bir dere akı-
24
yenmeyeceK Kadar namdı. Fara harcayıp durma. Bir erimiş, bir sert muz alıyorsun, bunlar yenir mi?" Yine "Ben yerim" dedi. Otobüse bindik, kalabalık bir çarşıdan geçip şehir dışına çıktık. Arazi düzgün ve yemyeşildi. Otobüs yolu da güzel ve geniş bir asfalttı. Halbuki buraya kadar yollar dar, bozuk, çoğu yerler bakımsızdı. Bazı yerlerde yol yapımı vardı. Yolun yarısına kafa büyüklüğünde taşlar yığılmış, ellerinde küçük küçük çekiçlerle işçiler oturmuş taş kırıyor, mıcır haline getiriyorlardı.
Gecenin yarısına doğru Peşaver'e vardık. Bir arabaya doluştuk ve önünde silahlı nöbetçiler olan bir binaya gittik. Burası Hizb-i İslam'ın merkez binasıymış. Mikdat nöbetçilerle konuştu, içeri girdi, çıktı. Binanın yan tarafındaki iki kanatlı kapıyı açtılar. Toyota marka bir jip çıktı ve bindik.
Çift şerit, upuzun bir asvalt, bomboş yolda genç şoför jipi uçuruyor, yolun kenarlarındaki dev çınar ağaçları uçar gibi geri geri gidiyor. Bu arada "Bizi uçuracak" lafı yükseliyor. Nihayet bir sokağa dönüp durduk. Demir doğrama, geniş bir kapının önündeyiz. Duvar birbuçuk adam boyu kadar yüksek. Zile bastık. Kapı açıldı. Karşımızda yine silahlı Afganlı bir mücahid. Bilgi verildi ve içeri alındık. Burası hizbin siyasi komitesinin misafirhanesiymiş. Yüksek duvarların içinde bir villaya benziyor. Girdiğimiz yerin zemini beton, yan tarafta çim ve ağaçlar var. Bina iki katlı üste çıktık.
Spincuma mevkiindeyiz. Peşaver Üniversitesi,
25
bizi Aşnagari'ye indiriyordu. Yol güzergahı; Peşaver hava alanının yakınından, sadır pazardan, Peşaver tren garından, Hayber pazardan İngilizlerin yaptırdığı Peşaver kalesinin önünden geçiyor. Aşnagari'de indikten sonra Hizb-i İslâmi Afganistan'ın merkez binasının bulunduğu Fakirabat'a kadar on dakikada yürüyoruz. Gördüğümüz her şey yeni ve değişik, geçtiğimiz yol çok kalabalık. Heyecanlıyız, Hizbin merkezine gidiyoruz. "Cepheye gidiş için geldik ve hazırız," diyeceğiz, onun için etrafa hiç dikkat etmeden yürüyorum. Daha sonraki geçişlerimde; belki yüzlerce defa bu yoldan git gel yapacağım. Yol üzerinde her mevsimin değişmez meyvesi muz ve diğer mevsimlik meyveler, sebzeler, baharatçı dükkanları, lokantalar görülmeye değer. Seyyar berberlerse en çok dikkatimizi çeken esnaf oldu: bir küçük tahta bavul, içinde berberin traş takımları, bavulunu kaldırıma açmış, omuzunda kirli bir havlu ve önünde kolunu havaya kaldırmış bir müşterinin koltuk altını traş ediyor. Sol tarafımızda bir kanal var, büyük bir boşluk ve ileride yükselen ağaçlarla kaplı yeşillik göze çarpıyor. Hizbin binasına geldik. Dıştan sarı boyalı. Hava oldukça sıcak, arı kovanının önü gibi burası. Arabalı satıcıların ikiyanlı dizilişinden
26

j vyunsuiiuz. urtası doş olan bina iki katlı, kenarda odalar var. Boşluğun yansının üzerine büyük bir çadır tente gerilmiş, yere hasırlar serilmiş, burası mescid olarak kullanılıyor. Teşkilat içi umumi sohbetler, toplantılar burada yapılıyor. Gülbeddin Hikmet-yar, ikindi namazlanndan sonra hizipte çalışanlara ve o an merkezde bulunan mücahidlere tefsir dersi veriyor.
Hizbin reis ve muavin odaları, dış ilişkiler bölümü zemin katta bulunuyor. Dış ilişkiler bölümünün reisliğini Mangal Hüseyin yapıyor. Bu bölüm dış basını takip ediyor. Kendisi İngilizce bir bülten çıkarıyor. İçeri giriyoruz, karşı duvarda Afganistan haritası var. Oturuyoruz ve iki duvarda, şehit "Sedat Yenigün" ile "Metin Yüksel""in şahadetleriyle ilgili afişlerini görüyoruz.
Siyasi Komite, Kütüphane, Mali Komite üskatta. Cepheye gidişimizle siyasi komite ilgilendiği için reis üstad Emanullah'la görüşüyoruz. Aslında henüz dert anlatacak kadar Farsça bilmediğimiz için, biz geldik deyip boy gösterme gibi bir şey yapıyoruz.
İçeride öyle yoğun bir hareketlilik var ki, burası sürgünde kurulmuş bir devletin merkezi gibi, koca bir idare merkezi küçücük bir binada. İşler yürüyor fakat,

ye Türkçe konuşmaya başladı. Hayret etmiştim. Arabanın arkasından öne çıktı. Sarılmadan, omuzluyor gibi Afganlılara has bir hareketle hepimizle müsafaha yaptı
Abdülgaffar'dı bu. Muhammed Marufun oğlu 197 l'e kadar Türkiye'de kalmışlar. Ailece bir Türkiyeli gibi Türkçe biliyorlar. Abdülgaffar o dönemlerde radyodan duyduğu ve hala unutamadığı reklamları tekrarlayınca bizi hem güldürecek hem de hayrete düşürecekti. Kuvvetli bir belleğe sahip olduğunu bu basit hadisede gösterecekti.
Maruf ailesi, Afganistan'ın Lağman vilayetinden. Ailenin üçü erkek, beş evladı var. Abdulhak şu anda cephedeymiş. Abdülgaffar külüstür arabasında fanta, limonata ve su satıyor. Abdurrezak'la da bir-iki gün sonra tanışacağız. Hepsi güleryüzlü, konuşmayı çok seven, yüksek sesle gümbür gümbür konuşan cana yakın insanlar. Yıllardır ayrı kalmış arkadaşlar, kardeşler gibi çok çabuk kaynaşıyoruz.
Abdulgaffar'dan birer fanta aldık. Parasını kabul ettirmek için epey uğraşmak zorunda kalıyoruz. O: "Almam" diye diretiyor. Biz: "Alacaksın" diye yükleniyoruz. İçinde bulunduğumuz gerilim süreci içinde, dil bilmediğimiz için halkla ilişkilerden uzak kalacağımız ve bütün merakımızı, dolaşmalarımızı seyir üzerine yoğunlaştıracağımız Peşaver'de, Abdülgaffar'la yaptığımız alırsın, almazsın tartışması dahi bize ayrı bir de-

pamn içme aoıan limonatayı havadan kazana döküyor. Müşteri çekmek için de bağırıyor. Yoldan geçen arabaların kaldırdığı tozlardan kazan da nasibini alıyor. Kazana bakıyoruz: Cihad "Bunun içinde benden başka herşey var" diye espiri yapıyor. Ve "Ağzını kapatsana" diyor.
Abdülgaffar "o ho, bu en temizidir burada" diyor gülerek. Birisi yanaşıp su istedi. Abdülgaffar fanta şişelerinin bulunduğu küçük dolaba maşrapayı batırdı bir bardağa doldurup uzattı. Biz birbirimize baktık. Şişelerin bulunduğu bu küçük dolabın içindeki suda yüzen buz parçaları da vardı. Fakat, suyun hiçte temiz olmadığı farkediliyordu. Abdulgaffar'dan müsaade isteyerek ayrıldık.
İbrahim: "şurası güzel bir park, oradan geçelim." dedi. O tarafa doğru yürümeye başladık. "Bu parkta bir cami var ki Türkiye'de bile böylesi yok. Açılışını Zi-ya-ül-Hak yaptı." "Büyük mü?" "Görün bakalım, daha önce böylesini görmediniz." Meraklanmıştım, orjinal bir cami tahayyül ediyordum. Ağaçlar arasında bir yolda yürüyoruz, sağ tarafta yeşil bir alan var, palmiye ağaçlan ve etrafında rengarenk gül ağaçları. Bakımlı güzel bir park, ağaç gölgelerine grup grup oturmuş mücahitler.
"Hani cami?" diyoruz. İbrahim manalı manalı gü-
lüyor.
"İşte Ziyanın camisi" diyor. Bakıyoruz minyatür

konferans ve ittihad toplantıları yapıyor. Misafirhanenin arkasına düşen bahçe, konferans için düzenlendi ve misafirlerle doldu. Gülbeddin Hikmetyar geldi. Onun konuşması esnasında biz de dinleyicilerin arasına oturduk. Hikmetyar'm konuştuklarını anlayacak lisanı bilmediğimiz için ince yapılı, uzun boylu, uzun sakallı, sarığının bir ucunu yandan aşağı sarkıtmış bu mücahid lidere sadece kalbi muhabbetle bakıyoruz. Bir ara Türkiye üzerine konuşuyor, Hizb-i Selameh, mücahid Necmeddin diyor.
Abbas Kerimi ile tanıştık. Kerimi, Takar vilayetinden, şeriat Fakültesi mezunu, neşeli, cana yakın bir müslüman. Bazan şakalar yapıyor.
Misafirhanenin ortalık işlerine bakan iki delikanlı var, yemekleri de onlar hazırlıyor. Biz bu hizmet işine ortak olalım, kendi işimizi kendimiz görelim diyoruz fakat nafile.
Bir hafta geçti aradan, bir an önce cepheye gitmek için sabırsızlanıyor arkadaşlar. Ben elimizde olmayan işlerin bizim istediğimiz kadar hızlı gitmediğini artık kabullendiğim için hiç aceleci davranmıyor, arkadaşlara da sabır tavsiye ediyorum.
Bir hafta sonra hazırlanmamızı, bizi başka yere götüreceklerini söylediler.

Yeni yerimiz, Peşaver stadyumuna beş dakika uzaklıkta, Sadr pazara da on dakikalık mesafede iki katlı büyük bir ev. Sadece biz kalıyoruz, bir de yemek
30
ennaetu AJtaDe nın kitapları ile beraber okuyabileceğimiz küçük bir kitaplık ortaya çıktı.
Cepheye hazırlık olsun diye geceleri nöbet tutmaya başladık. Sabah namazından sonra isteyen arkadaşlarla Peşaver stadına koşmaya gidiyor, koşuyor biraz da kültür fizik yapıyorduk. Kahvaltıdan sonra biraz uzanıyor sonra da herkes kendi başına kitab okumaya başlıyordu.
Arkadaşlarla bol bol güreşiyorduk. Yenme yenilme diye bir hadise yoktu. İkişer kişi tutuşuyor, bir anda dört kişi, beş kişi alt alta üst üste bütün kuralsızlıkların geçerli olduğu boğma, kırma, en alttakinin kemiklerinden ses geldiği üstüste yığılma hadiselerinin geçtiği dayanamayana yer olmayan ve saatlerce süren bir güreş müsabakası.
İkindiden sonra sürekli Peşaver stadyumunda-yım, halter salonu ve hemen yanında kazılmış toprağın üzerinde güreş çalışan pehlivanlar. Halter salonu dediğim yer bir gecekondu kulübesini andırıyor. Haltercilerin arasına ben de karıştım; dambul, hafif kilo halter, barfiks, sınav ve bilekleri kuvvetlendirmek için ip dolama çalışıyorum. Hiç konuşmuyorum. Bana lazım olan boştaki şeyi alıp çalışıyor ve yerine koyuyorum. Bir kaç gün geçince diğer sporcularla aşina oldum, selamlaşıyoruz artık. Yabancı olduğumu anlayıp anlamadıklarım bilmiyorum. Fakat, dillerini bilmediğimi aralarında anlayanlar olduğunu zannediyorum.
31
lindeki çalışma zeminin toprağını kazıyıp yumuşatıyorlar. Birkaç gün seyrettim. Benimde canım soyunup güreşmek istiyor fakat, ilk teşebbüs cesaretini bir türlü gösteremiyorum. Sürekli seyircileri olunca güreş antrenörü ile de selamdan ileri geçmeyen bir dostluk kurduk.
Birgün İbrahim: "Müjde arkadaşlar" dedi. "Cepheye gidişimiz belli mi oldu?" "Hayır başka şey". Bekledik. "İnanmayacaksınız aina tuvaleti olan cami buldum." Bu ülkede henüz tuvaletli cami görmemiştik. "Nerede?" "Pazara yakın olan kırmızı camide. Hadi hem dolaşalım, hem de bakalım." Çıktık ve camiye gittik. Tuvaletlerin kapısına oturduk beklemeye başladık. On-onbeş dakika oldu çıkan yok. Kapılara vurduk ve bekledik. Birisi çıktı. Baktık, bu tuvalet değil duş. Diğerleri de boşaldı' hepsi duştu. İbrahim'e baktık ve hep beraber gülmeye başladık. "Neyse, yine de iyi bir keşif. İdmandan sonra gelip duş alırız" dedim.
Küçük bir pazar olan Sadr pazar, Peşaver'in biraz daha varlıklı kesimine hitab ediyor. Akşamlan oturup sütlü çay içebileceğimiz bir kahvehane bulduk. Tek ve çift kişilik çaydanlıklarla getiriyorlar çayı. Çayla süt bir süre taşma noktasına kadar beraberce kaynaymca tadlan birbirine karışalak ağırlaşıyor ve güzel bir içim kazanıyor. Bardak olarak küçük ve yayvan porselen fincanlar kullanılıyor. Oturduğumuz kahvehanenin duvarında M. Ali Cinnah'la, hanımı Fatma Cinnah'ın resimleri var. Resimlerin altındaki "Peder'i Millet ve
32
^vs^ıuvu onuu yajrıaı a.uıuyaran. yapışKan mr taoafca oluşturmuş. Hertaraf kir içinde. Kahvelerin bazılann-da yemek de var. Yemek ve kavurmanın dumanı, kokusu içerinin havasını genzi yakacak kadar değiştiriyor. Ocakçı, çay demlediği tezgahın üzerinde çömelik bir halde oturuyor. Tavandan uzatılmış bir ipe sol kolundan tutunurken sağ eli ile çay, şeker ve süt koyuyor. Kahve lokantaların tamamında doğal gaz var. Ocakların sürekli yanar halde olması, gazın bol ve ucuz olduğunu gösteriyor.
Peşaver halkının giyimi de Zahedan'da aldığımız elbiseler gibi, uzun gömlek ve şalvar şeklinde. Yaşlıla-nn başı sarıklı, gençlerinkinde takke var. Belücistan tarafındaki önü kesik, kırmızı renkli ve süslü takkelere karşın buradakiler sade. Başı açık olarak dolaşan çok ender. Sokak ve çarşıda kadın yok denesek kadar az. Peşaverli kadınlar dış giysi olarak özel dikilmiş ve tek parça haline getirilmiş kafalanna gelen kısım yuvarlak, yüzlerinin önü kafes şeklinde örülmüş ayaklarına kadar bollaşıp inen bir giysi kullanıyorlar.
Peşaver'de en çok dikkatimizi çeken şeylerden birisi yollan süpüren kadınlar oluyor. Bunlar yalınayak bir halde dolaşıyor. Başlarında ananevi bir Pakistan tülü, saçlarının yarısı açık, üzerlerinde bir şalvar ve onun üzerine inen mintanlan var. Uzunluğu yanm metre kadar olan küçük el süpürgeleri ile yerleri süpürüp örme seleye dolduruyorlar. Kadınlar yürürken bu seleyi ya koltuk altında veya başlarında taşıyorlar.
33
U1ULLR.1İU1 isaııseuıu du uunya onıarın, odut aunya si-zin, siz böyle bir işi yapın, bu mevkinizi yükseltir." de-mesiymiş.
Şehir içi ulaşımında üç tür vasıta kullanılıyor: Taksi vazifesi gören üç tekerlekli ve üç kişiyi sıkışarak zor alan Rakşeler. Buna küçük pırpır motor diyebiliriz, özel ulaşım bunlarla oluyor. Kural ya da trafik yasası diye bir şeyi tanıdıklarını zannetmiyorum. Bu küçük vasıtalar, sağınızdan, solunuzdan sürtünerek geçebilir. Ayrıca burunlu bedford otobüsler şehir içinde taşımacılık yapıyorlar.
Ana caddede yürüdüğümüz birgün caddenin kenarında kaldırıma doğru dönmüş orta yaşlı birinin çö-melerek su döktüğünü gördük ve hayret ettik. İlk görüşümüzde yadırgamakla beraber, olabilir diye geçmiştik. Fakat, burada su dökme ihtiyacı olan yaşlı ve genç insanların aynı şekilde koca cadde üzerinde kenara çöktüklerini görünce bu adet bizi şaşırttı. Bu işi yapan daha sonra eline bir taş alıyor, sol eliyle şalvarını ipinden havaya

doğru askıda tutarken, sağ elini içeri sokup hem caddeden geçen taşıtları seyrediyor, hem de istincasını yapıyor. Biz bu işi yapanlara tombalacılar adını takmıştık. Yolda giderken görünce "Bak bak birisi yine tombala çekiyor" diye espiri yapıyorduk.
Bir gün Cihad ile Bilal neşe içerisinde eve geldi-34
hala düşmanca, yiyecek gibi bakıyorlardı.
Camilerin cemaatleri oldukça kalabalık. İmam farz namazdan sonra selam verince dua için dönüyor. Duadan sonra sünneti eda eden camiden çıkıyor. Yani namazın dua ve teşbih kısmı bizim alıştığımızdan farklı yapılıyor. Cami imamlarının maaşları hükümet tarafından verilmiyordu. Cuma günü hutbeden önce cemaatten iki kişi, iki ucundan tuttukları bir örtüyü cemaatin arasında dolaştırıyorlar. Para verenler elinin içindekini göstermeden örtüye bırakıyorlar, böylece cami imamının haftalık ücreti çıkmış oluyor.
Günler biribiri üzerine devriliyordu. Peşaver'de üçüncü haftamızı doldurmuştuk. Cepheye gidişimiz konusunda henüz bir şey belli olmamıştı. Bütün sabırlı olma çabamıza rağmen bu kadar uzun bekleyişten sıkılmaya başlamıştık. Bunun sebebini sonradan öğrenecektik. Yeni gelen birinin, özellikle Afganlı olmayan birinin, cepheye gitmesindeki zorlukları görünce aylarca beklemenin normal olduğunu anlayacaktık. Fakat şu anda neden beklediğimizi bilmemekten dolayı yorulmuştuk.
Abdulgaffar'ın ağabeyi Abdulhak cepheden gelmişti. Onunla tanıştık. Onun Türkçesi de mükemmel. Konuşkan olduğunu hemen belli ediyor. Boy, pos ye-
35
ne hasreti tamam işte geldik gördük." dedi.
Kabil cephesinden mücahidlerle tanışmıştım. Daha önceden edindiğim bilgilere göre Kabil'deki müca-hidlerin açtıkları cephe, Afganistan'da en güzel savaş veren cephelerden bir tanesiymiş. Birinci elde Kabil'e gitmek daha güzel olurdu mutlaka. Fakat, önce başka bir cepheye gidip hem savaş tecrübemin artması, hem de Farsçayı iyi bir şekilde öğrendikten sonra Kabil'e gitmem daha isabetli olacaktı. Yine de bu cepheden bir mücahide "Kabil'de savaşan mücahidlerin namını önceden duymuştum, sizlerle beraber savaşmayı çok istiyorum." deyince: "Bizimle beraber gelemezsin, çünkü biz şehrin içine gidiyoruz. Ben gündüz hamallık yapıyorum gece savaşıyorum. Seni çok çabuk keşfederler. Zira Farsça'yı henüz konuşamıyorsun. Başka cephelerde biraz savaştıktan sonra Kabil yakınındaki cephelere gelebilirsin." dedi. Bu sırada yanımıza ince yapılı, uzun boylu, esmer, yüzü tıraşlı, sarıklı, genç bir müca-hid geldi. Beraber olduğum mücahidler ayağa kalkıp "hoşamedî" diyerek sarıldılar. Afganlılarda bu sarılma ve hoşgeldinler ayrı bir merasim. İki kişi tam sarılmadan üçbeş defa "hıy, hıy, hıy" diyerek omuzlarını birbirine vurarak selamlaşıyorlar.
Pervan cephesi komutanı Bilal'dı bu. Bilal 1970'li yıllarda Kabil üniversitesindeyken harekete başlayan-
36
lal "Ben seni götürebilirim fakat, bizim cephenin şartları çok zbr. Az yemek, az uyku, bol yürüyüş var. Mü-cahidlerim daha özel eğitim görüyorlar," O sustu fakat ben düşünüyordum. Görmediğim, bilmediğim, önceden bir deneyimim olmayan Afganistan için, savaşta gösterebileceğim verimlilik hakkında ne diyebilirdim ki? Durumum ancak cephede belli olurdu. Sonra, Bilal mücahidlerinin özel eğitiminden bahsediyordu. Bu konuda da bildiğim ve diyeceğim bir şey olmadığı için sükut ettim. O "Yine de beraber gidebiliriz veya daha sonra da gidebiliriz" dedi.
Bazan Hayber pazar'a iniyorum, gezmek için. Hayber pazar, Peşaver'in ticaret merkezi. Şehrin hem bölge olarak, hem ticari hayat olarak kalbi durumunda. Sadır'den gelen anayol, oteller bölgesiyle pazar caddesine giriyor. Anayol, pazarı önce düz sonra zikzaklar çizerek doksan derecelik bir kavisle Aşnagari'ye iniyor. Bu cadde pazarın diğer kollarından daha kalabalık, rıkşeler, dolmuşlar, eşek arabaları biraz daha aralarda fil gibi koca gövdeli, derisi de fil görünümünde katkat olmuş mandaların çektiği, uzun, dört tekerlekli arabalar... Bu arabaların üzerine bir kamyonun alabileceği kadar yük sarıyorlar. Pazar caddesinin ilk girişinde elektronik cihaz, tüfek, kitap, züccaciye dükkanları ile birkaç lokanta var. Aşağı doğru manifaturacılar, baharatçılar, bakliyat satanlar ve Çevkiyadigâr meydanı. Meydanın sol tarafında, kaçak
37

sorar. Bu duruma içerliyorum, kafam bozuluyor, kendi kendime, "Şunu anlasalar, işi zora koşmasalar olmaz sanki, esnaf dediğin leb demeden, leblebiyi anlar. Türkiye'de olsa istemediğin şeyi bile sana zorla satarlar" diyorum. Alçak iskemlelerden birine oturdum, ama ayran içmeden önce isteyememek sıkıntısı bastı. Yabancı olduğumu çaktırmak istemiyorum. Zira olduğundan fazla fiyat söyler. Zaten cebimdeki parayı gramî ,.ax-cıyorum, aslında ayran içmeye de mecbur değilim, fakat görünce dayanamadım. Nihayet ayrancıbaşı bana dönerek sorusunu yöneltti. İranlılar, soğukluğa "Yah" diyorlardı. Ben de bir "Yah" çektim, ikinci bir soruyla karşılaşınca tekrar: "Yah" yahu dedim. O sorusunu yineleyince içimden "Amma uzattın be hemşerim, başka malın mı var. Ver bir ayran da serinleyelim işte" dedim. Önüne döndü makinasmın çalıştırdı ve büyük maşrapalardan birini doldurup verdi. Kocaman bardağı aldım "Bismillah" deyip tadına baktım! O da ne? Bu ayran şekerli "Allah Allah böylesini de hiç görmemiştim". Zorla bitirdim, ama midemi de bulandırdı. Biraz

oturdum. Bu sırada içip gidenlerin verdiği paraya bakıyordum. Maşrapanın fiyatının bir rupiden az olduğunu tesbit etmiştim. Daha sonra ayran ve süt içerken şunu öğrenecektim. Süt ya da ayran ver deyince, satıcı "Hogovala", yani şekerli mi? diye soruyor, sen şekerli
38
ayrıca cephelere bölünmüştü, v^eyı^. nellikle ait oldukları kaza isimlerinden alıyorlardı. Her cephenin bir umumi komutanı vardı. Mücahidler yirmişer, ellişer kişilik gruplara bölünmüş bunların başına da birer grup komutanı verilmişti. Bu grup komutanları savaş içinde bağımsız hareket etmelerine, cephe içinde istedikleri gibi dolaşmalarına rağmen umumi komutana bağlıydılar. Her gurupta bir de mev-levi (molla) var. Mevlevi de normal bir mücahid, belinde mermi kütüklüğü, sırtında kalaşnikof tüfeği, namaz zamanlarında o önde mücahidler arkasında saf olup namaz kılıyorlar. Sabah namazından sonra mücahid-lere talim çalıştırıp, fıkhî bilgiler öğretiyor, sorulan şer'i soruları cevaplandırıyor ve ameliyat (operasyon) zamanı senger (siper)de kurşun sıkıyor.
Nihayet cepheye gitme haberimiz geldi, Celalabad vilayetinin Sorhrut (şehit adamhan) cephesine gitmemize karar verilmiş mücahidlerin hareket gününde biz de onlarla beraber gideceğiz.
Gideceğimiz cephe belli olmuştu. Cephe komutanıyla görüşecektik, bunun için hizbe gittik. Ortaboylu, uzun sakallı, kocaman sarıklı beyaz tenli, yüzünde müslümanca aydınlığı belli olan genç komutan, Zahid
39
M
Artık savaşın havasına girmeye başlamıştım. Henüz görmediğim ve bilmediğim cephe üzerine, savaş üzerine hayaller kuruyordum. Halbuki cephede hayallerden çok farklı şeylerle karşılaşacak, savaş havasının normal zamanda hayal dahi edilemeyecek ruhsal bir durum olduğunu görecektim.
Peşaver'deki son gecemiz. Bu gece bir muhacir kampında kalacağız. Bir gece de muhacir kardeşlerimizin misafiri olacaktık. İlk defa bir muhacir kampını yakından görecektik.
Son hazırlık olarak elbiselerimizi yıkadık, cepheye götüreceğimiz kitapları ayırdık. Sonra bu kitapları pay ettik. Havlu, iç çamaşırı, çorap, sabun ve kışın kullanacağımız parkalarımızı çantalara yerleştirdik. Çantalarımız omuza atılınca kolayca taşınacak kadar hafifti. Yeni spor ayakkabılar almıştık. Uzun yolda yeni ayakkabı giymenin hiç de iyi netice vermediğini kaç defa denemiştim. Bu sebeple her tarafı yırtılan, tabanıyla gövdesini tutan birkaç santimlik yeri kalan eski spor ayakkabılarıyla gitmeyi daha uygun buluyordum. Ayakkabılarımı dikerek biraz daha sağlamlaştırdım. Arkadaşlar: "At artık bunları" diyorlar. "Bunları atabilirim fakat yeni ayakkabılarla uzun yol gitmek akıl kân değil, vurabilir, sıkabilir, o zaman da yürüyüş bir işkence olur" cevabını veriyorum.
40
1
Sadr'a yürüdük. Oradan dolmuşla Asnagari'ye indik. Ve Ningarhar defterindeyiz. Defter kelimesi farsça olup ofis manâsına geliyor. Cemiyet-i İslâmi Afganistan ve Hizb-i İslami Afganistan cephelerinin işlerinin daha iyi yürüyebilmesi için her vilâyet adına birer defter açmıştı. Yirmiyedi vilâyeti olan Afganistan için yir-miyedi defter. Bu defterlerin büyüklüğü cephelerin büyüklüğüne göre değişiyor.
Defterler, cepheye mücahid sevkedileceği zaman, bunu kamplarda ilân ediyorlar. Gitmek isteyen müca-hidler kaydoluyorlar. Bu mücahidlerin yol masrafları, sınıra kadar nakilleri, cepheye götürecekleri ilâç, mermi ve silâh tesbitleri defter tarafından yapılıyor. Bir vilâyetten muhacir olarak gelen Afganlılar işlerinin daha kolay olması yani rehberlik için önce vilâyet defterine geliyorlar, gidebilecekleri kamplara gerekli malzemenin ve mücahidlerin götürülüp yerleşmelerine yardım ediyorlar.
Vilâyet defterinin reisine bağlı kaza temsilcilikleri de var. Cepheler, vilâyetlerde kaza isimlerine göre bölünmüş. Her kaza için bir de reis tayin edilmiş, bu reisler kendi cepheleriyle irtibat sağlıyorlar. Şehitlerin listesini tutup, çocuklarının eğitimi ile ilgileniyor, geride kalan ana, baba ve ailelerine yardım ediyorlar.
41
senliydi. Kenarlarda battaniye ve ince şilteler var.
Yarım saat kadar oturduk. Abdulhak: "Haydi gidiyoruz" dedi. Aşağı indik kapının önünde bir minibüs vardı, ona bindik. Bilal'e bundan sonra "Fatih" diyeceğiz. Tebliğ cemaatinde bulunan Abdullah da bize katıldı. Dolmuş hareket etti. Abdullah: 'Tasin okuyalım" dedi. O ezberden okuyor, biz küçük Yasin-i şeriflerden takip ediyoruz. Kıraç bir alanda kurulmuş muhacir kampına vardık. Minibüs durunca etrafımızı çocuklar sardı, meraklı gözlerle seyrediyorlar. Karşımızda kurşuni renkli büyük bir çadır var. Önüne oturmuş ak sakallı ihtiyarlar, gelenleri görünce ayağa kalktılar biz de onlara doğru yürüyoruz. Hepimiz hepsiyle müsafa-ha yaptık.
Türkiyeli olduğumuzu yarın Ruslara karşı savaşmak için cepheye gideceğimizi öğrenen ak sakallı ihtiyarların, yaşlılıklarından ve kamp hayatının zorluklarından zayıflamış ama nur yüzlü muhacirlerin sevinçleri, heyecanlan yüzlerine, gözlerine, hareketlerine aksetmişti. Bir anda bir kanşıkhk oldu. Kimileri topluluktan ayrılarak büyük çadıra doğru, kimileri de diğer taraflara doğru uzaklaştılar. Önünde durduğumuz çadır,

mescid olarak kullanılıyordu ve içinde kilimler seriliydi. Yaşlı muhacirler çadırlanndan yer minderleri getirdiler. Minderler karşılıklı iki sıra halinde dizildi hep beraber oturduk. Abdulhak'ın tercümanlığı aracılığıyla karşılıklı konuşmaya başladık.
42
aan ve ümmet bilincini yeniden yaşamaktan onur duymuşlardı. Akşam namazı için abdest almamız gerekiyordu. Çadır dışına çıktık, çocuklar ellerinde plastik ibriklerle bekliyorlardı. Üç arkadaş ayakta konuşuyorduk, sol tarafa düşen dağlara yakın bir yerden kuvvetli bir alev yükselmişti. Hepimiz o tarafa bakıyorduk, birkaç saniye sonra şiddetli bir patlama sesi ortalığı inletti. Arkadaşlardan bir tanesi kendini yüz üstü yere atarken diğeri ürkek bir ceylan gibi şaşkın zik zak çizdi. Afganlı çocuklar ayakta ve onlara bakıyor, birden gülmeye başladılar. "Ne yapıyorsunuz" demem onların mahcupça durumlarını düzeltmelerinin yanında kaybolup gitti.
Akşam namazında mescit dolmuştu. Ön safta ihtiyarlar ve son safta boy boy çocuklar.
Namazdan sonra yer minderleri yeniden dizildi. Ortaya uzun bir bez serildi. Gemici fenerleri aralıklı olarak bezin üzerine kondu. Bu sırada ellerinde yemek kaplarıyla gelenler oluyordu, bir yerde toplanan yemekler sonra serginin üzerine yayılmaya başladı.
Yokluk içindeki muhacirler, aylardır yiyeceğim ilk ev yemeği ve Afgan yemeklerinin lezzeti. Ellerimiz yemeklere gidip geldikçe ilk defa tattığımız Afgan yemeklerinin Anadolu'yu hatırlatan çeşit ve lezzeti, damağımıza kazınıyordu. Belki de çok yönlü açlığım beni bunca duyarlı yapıyordu. Yemekten sonra tabakların yerini çay fincanlan aldı. Yeşil ve siyah çaylardan hangisini tercih ettiğimiz soruluyordu. Yatsı namazından sonra mescide serilen şiltelere uzandık.
43
rek Hizb'in merkezine gittik. Bir ara Abdülhak üzgün bir şekilde yanıma geldi. "Ne oldu" dedim. "Türkçeyi unutmuşuz yahu", "Hayrola", "Abdullah benden birşey istedi anlamadım sonra Selâhattin'e sordum (tebliğ cemaatinden olup bizi yolcu etmeye gelen arkadaş) yine anlamadım." "Neymiş istediği", "su kapi, nedir su ka-pi?", "su kapi mi? Abdullah laz, lazlar su kabına, su kapi derler." Abdülhak, Abdullah'ın "su kabı lazım" sözünü anlamaymca Selâhattin'e "su kapi nedir?" diye sormuş, o da biraz sertçe "su kapi, su kapidur" diyerek cevaplandırınca Abdülhak ben Türkçeyi unutmuşum üzüntüsüne kapılmış. "Selâhattin de lazdır." Durum anlaşılınca hep beraber gülmeye başladılar. Abdülhak "yahu ben su kabını anlamaz mıyım be, düzgün söylemiyor ki" diyordu.
Araba hazırdı. Binmeye başladık biz ve birkaç mücahid içeri bindik, diğer mücahidler arabanın üzerine çıktılar.
"Narayı Tekbir": "Allahuekber" "Narayı Tekbir": "Allahuekber". "Merg Ber Şurevi, Merg Ber Babrak, Merg Ber Brejnev", "Selam Ber Hikmetyar, mücahid'i kahraman, Zinde bad mücahidi Afganistan, Zinde bad Hizbi İslâm" coşkun sloganlarla, tekbirlerle Peşaver'in kalabalık, tozlu, baharat kokulu sokaklarından geçiyoruz. Peşaver geride kaldı, düz bir arazide gidiyoruz. Sağda solda öbek öbek muhacir kampları, ibriklerle, başlarındaki güğümlerle su taşıyan kadınlar, kız, erkek küçük çocuklar.
44
^<,»m uwjuuae ue goz atıyorlar.
Yasin'in ilk sayfasını okuyarak üflüyorum. Geç işaretini anlıyoruz. Önümüzde Kohat vilayeti var. Dağın bu yamacındaki yol kıvrıla kıvrıla iniyor. Göz alacak kadar dik bir vadi ve onun yüzünde zikzak çizen keskin virajlı kara yolu.
Şehre girmeden sağ kolda bir muhacir kampı var. Kohat in içinde durmadan geçiyoruz.
Abdülhak, "şu dağların ardı Afganistan" diyor. Sağ tarafta kalan ve paralel gittiğimiz dağlar. "Eğer bu dağların ardı Afganistan'sa biz niye böyle otobüsle yolu uzatıyoruz?. Şu dağları aşsak ya" şeklindeki sorumuza "Her yerden dağ aşılır mı? Gittiğimiz cepheye en yakın yerde inip oradan aşacağız" diye cevap veriyor. Bir yerleşim merkezinde otobüsten indik. Burası "Tur" kasabasıymış. Karayolu kasabayı ikiye bölerek geçiyor. Yolun iki yanında daha çok silah satan dükkanlar var. Vitrinlerde her tip silah göze çarpıyor. Azat bölge olduğu için silah almak, satmak, taşımak serbest.
Mola verdik. Çarşı çok kalabalık. Her taraftan bol gürültülü müzik sesleri yükseliyor. Arkadaşlara; "Akide şekeri, kuru üzüm alalım. Yolda yeriz, enerji verir" diyorum. Abdülhak; "Fazla dağılmayın hemen gidebiliriz" diyor.
Tekrar arabaya binip hareket ediyoruz. Çıkışta bir köprüyü geçtikten sonra ana yoldan ayrılıp sağa saptık. Yemyeşil tarlaların arasından hafif bir yokuş çıkıyoruz. Yukarıda bir kale var. Kaleyi geçip düze çıktık. Bir muhacir kampı. Arabamız durdu ve indik. Bu
45
Akşam namazını kalabalık bir cemaatle kıldık. Sonra yemek yedik. Yemek konusunda Afganlıların genel adeti şöyleydi: Bir yere beklenmedik misafir gelince, ahali evinden bir tabak yemek, bir iki ekmek getiriyor,

böylece gelen misafir sayısı ne kadar çok olursa olsun yük olmadan ağırlanıyordu. Adetleriyle, cana yakınlığıyla, misafir perverliğiyle, hatta yüz hatlarıyla Afganistan insanı Anadolu insanına benziyordu.
Yatsı namazını kıldık. Bir muhacirin misafiri olacaktık. Beş arkadaş onunla beraber gittik.
Sabah namazı ve kahvaltıdan sonra mescide çıktık. Gün ilerledikçe hava ısınıyor, güneş yakıyordu. Şu anda bize verilecek olan teçhizatı bekliyorduk. Eğer bugün alabilirsek hemen yola çıkabilecektik.
Çadırların arasından bir grup belirdi. Etraflarında koşuşan çocuklar vardı. En önde uzun sakalı, kocaman sarığıyla yolculuk yaptığımız grupta mevlevi diye hitap edilen mücahid vardı.
Onların gelmesiyle mescit iyice kalabalıklaştı. Getirdikleri silahları yere bırakıp çadırlnna sarmış oldukları kütüklük ve mermileri ortaya döktüler. Herbi-rimize bir tüfek, kütüklük ve bir miktar mermi verdiler. Tüfekler, birinci dünya savaşından kalma beş mermi alan İngiliz mavzeriydi. Kütüklüklerimize yüksek-sener mermi bastık. Boynumuzdan çaprazlama geçirerek arkadan bağladık. Bu bağlanış Rus sitiliydi. Tüfek-
46
uau mum.
m ıtırınızı renKiı camisinin, uzaktan binbir gece masallarını resimleyen motiflerdeki gibi sihirli bir görünümü vardı.
Abdülhak'a, "Burada ne bekliyoruz?" diye sordum. "Bekliyoruz işte yahu", dedi. Abdülhak'tan bazen bir sorunun cevabını söke söke zorla alıyoruz.
Arkadaşlardan bir tanesi eksikti. Sağa sola bakmaya başladık, yolun iki tarafı da ekili ve ağaçlıktı. Abdülhak birden telâşlandı: "Nereye gitti bu be." Neyse ki arkadaşımız geldi. Abdülhak "Nereye kayboldun, niye habersiz ayrılıyorsun?" "Su dökmeye gitmiştim." Abdülhak ses tonuau düşürmeden "Burada su dökmeye gidilir mi? Arkanı dönsen adamı vururlar" diye azarladı.
Bölgede Gulat-ı Şia'dan olan Tûrî'ler çoğunluk-taymış. Kabil'deki Babrak yönetimiyle de ilişkileri varmış. Bunlar muhacirlerin ve mücahidlerin yollarını kesiyor, para, mal, hatta sayıca az olan grupların silahlarını dahi ellerinden alıyorlarmış. Zaman zaman Tûrî"lerle, Mücahidler arasında silâhlı çatışmalar meydana geliyormuş.
Abdülhak'a, "Buranın durumunu bize önceden söylemedin. Üstelemeye gerek yok. Yine de işi olanın haberli ayrılması lâzımdı. Olabilecek şeyler de önemli değil. Bizde de silah olduktan sonra bütün Tûrî'ler gelse ne gam. Silâha silâh, kurşuna kurşun." diyoruz.
İki suziki kamyonet geldi. Önümüzdeki dağın bir
47
dağları. Sel yataKlarmaan yavaşça, tozıu youtuı, lu*.ıx dumana katarak, bağ bahçe aralarından kıvrılarak, köylerden de sessizce geçiyorduk. Mücahidler buralarda "Narayı Tekbir" çekmiyorlardı. Bazen, yolun üç dört metre yükseğine düşen köy evlerinden bize doğru yabanıl nazarlar fırlatılıyordu.
Suzikiler işimizi kolaylaştırıyordu fakat, bu güzel dağı yürümek, yavaş yavaş tırmanmak zevkinden mahrum ediliyorduk.
Vadinin daraldığı, toprak yolun sel yatağında bittiği bir yerde kamyonetlerden indik. Öğle namazı vakti girmiş olduğundan, abdest alıp namazımızı kıldık. Ab-dülhak: "İsterseniz tüfekleri diğer arkadaşlara (mücahitlere) verin. Cepheye varınca alırsınız" dedi. Diğer mücahidler boştu ve sadece Abdülhak ve bizde silâh vardı. Şu anda sevgili gibi aziz olan silâhlarımızı nasıl diğer bir ele emanet edebilirdik. Bu işin bir de gururu vardı. Halbuki cepheye gidiyorduk, bu yolculuktaki zorluklar, yorgunluklar bizim için bir eğitim, bir deneyim olacaktı. Cevaben: "Tüfeklerimizi biz taşırız" dedik.
Abdullah üç aylan tutuyordu. Arkadaşları: "Orucunu aç" dediler. O "Açmayrum" dedi. Ben de orucu açacağını zannediyordum. Abdullah oruca devam konusunda azimliydi. Arkadaşlara; "Bırakın istiyorsa devam etsin" dedim. Fatih: "Laz inadı tuttu, kessen gıkı çıkmaz" diye laf atıyor.
Dere yatağına yukarı yola dizildik. Sellerin söküp getirdiği, süt beyazlı, grili, damarlı, irili ufaklı taşlardan seke seke; dereyi bir o yana bir bu yana geçiyoruz.
48
yıp gelen dere suyundan içmek isteyince Afganlı arkadaşlarımız, "Ne hor, Ne hor" diye uyarıyorlar. Bir saatlik yoldan sonra bir köye ulaştık. Çıktığımız derenin sağ yamacında ceviz, dut, zerdali, devasa kavak ağaçlan arasındaki yemyeşil köyün altında mola verdik. Abdullah hariç diğer arkadaşlara şeker dağıttım.
Bir süre sonra vadi iyice daraldı ve dikleşti. Artık sadece bir patikadan yürüyorduk. Afganistan-Pakistan muhacir yolunun en işlek geçiş yerlerinden birisi üzerinde olan bu vadideki patikalar, yürümekten genişlemiş, zemini de sertleşmişti. Çam ağaçlarının gölgesinde, kayalıklardan kopup aşağılara inmiş taşlıklar üzerinde tempomuz biraz düşerek yürüyor, çamların dibinden kaynamış gözelerin soğuk, temiz, berrak sularından eğilerek içiyorduk. İleride, vadinin içinde bir çadır göze çarpıyordu. Onun yukarısında bir çadır daha. Birinci çadırda durmadık, ikinci çadırda mola verdik. Küçük bir dinlenme yeriydi burası. Çay, haşlama et, bisküvi, gofret ve ufak tefek cep aletleri satılıyordu. Afgâni ve Rupiyle alış-veriş yapılıyordu. Acele çay içtik, bisküvi aldık tekrar yola çıktık.

Bu mıntıka keskin taşlıklı. Yürürken ayaklanmı-zı bastığımız taşlardan geri geri kayıyorduk. Taşlık bitti fakat, duvar gibi dik bir yokuşa dayandık. Kimi yerini dört elle tırmanıyoruz. Yukandan aşağı gelenlerin durumu bizden kötü. Yere oturmuşlar ayaklarını ileri uzatırken yuvarlanmamak için elleriyle bir yerlere tutunuyorlar, karşı koyuyorlar. Karşılaştığımız zaman kenara çekilerek yol veriyoruz. Gözleri açılmış, pür dikkat yanımızdan geçerken aceleyle selâm verme-
49
ow.j. t; b&^/uu^u v auijc uugı u. ucuvıj' v/j. uu.j.i. j. aıııcıyıcu. i sus*
leyen çam ağaçları, iki çadır, aşağı doğru inen insanlar.
Yol dikliğini yitirmişti. Tepeyi aştığımız zaman önümüze bir vadi ve dik yamaçlar çıktı. Aklıma "O dağın ardında bir dağ daha var" sözü geldi.
Bu vadide Paraçınar'dan yukarı doğru devam ederek geliyordu. Zirveye ulaşmak için daha epey tırmanmamız gerekiyordu. Henüz dağın yarı beline kadar çıkmış olduğumuzu zannediyordum.
Karşıda bir yaylak var. Yirmi kadar ev bayırın yüzüne serpilmiş, bazılarından ince bir duman yükseliyor. Yol önce bir dereye inip, oradan tatlı bir yükselişle evlere doğru uzanıyordu. Koşarak dereye indik. Duru ve berrak su, öbek öbek kar kalıntılarının altından süzülüp geliyordu.
Tüfeğimi itina ile yere bıraktım. Su içmek için eğildim. "Vay dişlerim, bu ne soğuk su." Bir grup daha önce evlere varmıştı. Bu gece burada kalıp ertesi sabah yola devam karan verildi.
Yaylacılardan bir kaç kişi geldi. Grup'a reislik eden genç Afganlı onlarla bir süre konuştu. Sonra münakaşaya başladılar, öğrendiğimiz şuydu: Parayla dahi olsa süt, yoğurt cinsinden bir şey vermiyorlardı. Gece hava çok soğuk oluyormuş, yakacak isteğimize de red cevabı vermişler. "Yakacağı biz de aşağıdan topluyoruz. Vakit henüz erken sizde gidip toplayın." diyorlar-mış. Çevrede hiç ağaç yoktu. En az yarım saatlik bir mesafede, aşağıda oldukça dik bir yamaçta çam ağaç-
50
Geçireceğimiz geceyi düşünmeye başladım. Top-ı.ıkta, değil yatmak, oturmak dahi sol bacağımdaki ? ıyı artırıyordu. Ayağa kalkınca da uzunca bir süre vuruyemiyordum ve problem ağrıların batması değil, beni bir süre hareketsiz bırakmasıydı. Sabah yürüyüşe İlaçlamadan önce, bacağım ısınıncaya kadar durumu nasıl idare edecektim.
Fatih ve Cihad'la beraber abdest almaya gittik. Taşlardan aşağı akarak gelen suya besmele çekip, ni-vi't. ederek ellerimizi soktuk. Fatih "Üff bu ne soğuk su Ih1" diye şikâyet etti. Ellerimizi zor yıkamıştık. Hohlamaya başladık, ağzımıza burnumuza su verirken, yüzümüzü yıkarken ellerimizi ısıtıyorduk. Cihad: "Şu \ ukarıda ağaç kökleri var, onları söküp götürelim yakarız" dedi.
Hemen kayalara tırmandık. Kalın ot, kök, yakılarak cinsten şeyleri koparıp aşağıya atıyorduk. Topladıklarımızı kucaklayıp yaylaya döndük.
Küçük evin damında okunan ezandan sonra namaza durduk.
Toplanan ot ve kökler ufak bir yığın olmuştu. İh-t.iyar bir kadın da kucağında bir kaç yarma odun ge-tirdi. Aynı kadın daha sonra bir kapda süt getirdi. Akşam namazından sonra ayaz çıktı. Havanın ısısı birden düştü. İnce gömleklerimiz bizi soğuktan koruyamadığı için içeri girdik. Hepimiz içeri girince oturacak yer kalmamıştı. Ateşi yavaş yavaş yakıyorlardı, dumandan gözlerimiz acı biber sürülmüş gibi yanıyordu, fazla da-
51
Gecenin ilerleyen saatinde içerideyiz. Fakat ayağımızı atacağımız yer yok. Kimisi uzanmış, kimisi sırtını taşlara yaslayıp oturmuş. Uyuklayanlar arasında oturacağımız kadar bir yer açamıyoruz. Bir süre ayakta kalıyoruz. Uzanıp yatmaktan vazgeçtik oturacak yere razıyız. Zorla bir yer açabildik. İbrahim bizden uzakta bir yere sıkışıp uyumuş. Bir kaç kişi ocağı ateşliyor. Abdulhak'ın nerede olduğunu kestiremiyoruz, kalabalığın içine karışıp kaybolmuş. Abdullah ateşin yanında tarzanca birşeyler konuşuyor. "Biraz uyumaya çalışalım, yarın zorlanırız." diyorum. Uyuyamıyorum. Soğuktan kemiklerim birbirine geçecek gibi. Ocak söndü içerisi kapkaranlık. Cihad'la kalktık dışarı çıktık. Yakacak birşeyler arıyoruz. Toprak damdan sarkan çalıları çekip çıkarıyoruz. Afganlılar çadırlarını üzerlerine çektikleri için soğuktan pek etkilenmiyorlar. Çadır dedikleri bu bezin faydalarını sonradan biz de anlayacaktık fakat, şu anda öyle bir şeye sahip değiliz.
Saat 2.30'da yola çıkıyoruz. Namaza epey vakit var. Ay kaybolduğu için ortalık kararmış.
Gece karanlığında dikine yukarı çıkıyoruz. Ayaz dokunduğu yeri yakıyor. Ellerim dondu. Sürekli okuyorum ve "Ya Rabbi, yardım et, güç, kuvvet ver" diye dua ediyorum.
Hava aydınlanıp etraf seçilecek gibi olmaya baş-
52
ğısı ormanlık ve vadiden yukarı ağır bir orman uğultusu geliyor. Afganlı arkadaşlarımız birden bağırmaya, tekbir getirmeye başladılar. Burası sınırmış. Çıktığımız sırtın sol tarafı Pakistan, sağ tarafıysa Afganistan topraklarıymış. Uzun bir patikayı aştık, biraz da inişten sonra kayalık bir mevkide mola verdik. Güneş nar rengiyle koca bir tekerlek gibi doğuyordu. Önümüzde kat kat üstüne uzanan dağlar ve dağların ortasında uzayıp giden uzun bir vadi. Vadinin sonunda uçsuz bucaksız diyemiyeceğim; zira belli belirsiz dağlara varıp

dayanan düz bir alan vardı. Abdulhak: "İşte oralara doğru gideceğiz." diye işaret etti. "Vadiden bugün çıkabilir miyiz?" "Çıkmamız lâzım." "Bizim köyümüz de şu ilerideki dağların ardında kalıyor. İnşallah oraya da götürürüm sizi."
Ekmek dağıtılıyordu. El kadar bir ekmekde bana ulaştı. Susamıştım. Oturduğum tepenin yüz metre gerisinde buz tutmuş bir birikinti vardı. Gidip buzu kırdım, ortaya çıkan sudan içmek için uzandım.
Artık rahattım. Sürekli aşağıya iniyorduk. Vadiden çıkıp cephelere ulaşma heyecanı yorgunluklarımızı silip götürmüştü. Dağı indik, dere içlerinde yürüyoruz. Seyrek fakat dev çam ağaçlarıyla süslü yamaçlar, şimdiye kadar gördüğüm en büyük çamlar bunlar. Tahminde hata yapmamak için boy ebadı vermiyorum, fakat dikkatimi çeken, bu çamların doruğundan itiba-

Vadide sadece çagııuayau, La^ma vu-mp yvj^ci*» t.»* sesi vardı. Ve Afganistan'da ilk uçak sesleriyle tanıştık; Mig'ler geliyordu.
"Kayaların arkasına saklanın" sesiyle kayaların arkasına sipere yattık. Bir süre bekledik.
Üç gruba bölünmüştük, aralıkla yürüyecektik. Dikkatli olunacak, gruplar arası mesafe fazla açılmayacaktı. Mutlaka gölgeden ve kayalara yakın gidilecekti.
Mig'leri görüyorduk. Düz bir şerit halinde geliyor, birden doksan derece diklenip yükseliyor ve ardından şiddetli bir patlama; bu tablo sürekli tekrarlanıyordu.
Bir kaya kovuğunda barınan üç tane küçük çocuk gördüğümde temsili resimler geldi aklıma. Zavallı küçükler. Hiçbir şeyi bilmeden ve anlayamadan bombardımanı ve bomba seslerim tanıyorlardı.
Öğle vakti bir mola yerine vardık. Ulu bir ağaç, mezarlık, ağaca bağlı çaputlar, bir iğreti bina ve bir kaç kişi. Burada biraz dinlenecektik. Çaydan başka yiyecek ve içecek bir şey yokmuş. Bir bardak yeşil çay içebildim. Yarım el kadar da ekmek dağıtıldı. Abdül-hak: "Yakında bir köye geleceğiz. Oradan ekmek alacağız" diyordu. Öğle namazını eda ederek yola çıktık.
Yürüdüğümüz vadi girişinde Ruslarla mücahidler arasında savaş varmış. Savaş alanı da bizim geçiş yolumuz üzerindeydi. Bu sebeble yolumuzu değiştirecek-mişiz. Vadiye aşağı iniyorken tam doksan derece döne-

yUKSeııyur. vyıaya ijiaugimi^uo u^u »,
ağacı devirip tutuşturduğunu görüyoruz. Biraz ilerdeki düzlükteki çam ağaçları da düşen bombalardan alev alarak tutuşmuştu. Bir de adam yürüyor, hemen hemen bizle aynı tempoda. İnce naylon iplerle bağlayıp sırtına yüklendiği teneke kaplama bir bavulu vardı. Döndüğümüz yeni yoldaki ikinci yokuşu tırmanırken l'atih'le beraber grup irtibatını yitirdik. Fatih: "Mah-voldum. Yürüyecek dermanım kalmadı." "Gayret et. Hu tepeyi de aşınca köye gelecekmişiz." Benim durumum da iyi değildi. Bacaklarım zorla gidiyordu. Tüfeklerin ağırlıklarını hissediyorduk artık. Fatih: "Biraz dinlenelim" dedi. "Durursak yürümek daha da zor gelir" diyorum. Fakat, yine de çöküyoruz. Çökmek de çare değil. Belim sancılarla dolu ve sırt üstü uzanıyorum. Fatih te uzandı. O sırada sırtında bavul taşıyan ndam geldi, geçti bizi.
Tepeye zor çıktık. Yorgunluktan hurdamız çıkmıştı. Abdullah hâlâ orucuna devam ediyor. Fakat, durumu bizden iyi görünüyor. Zira en öndeki gurubun içinde ve hiç kopmadan yürüyor. Bu dik çıkışın inişi de dimdikti. Yirmi dakikada dibe inmiştik. Köyler görünüyordu. Bu günkü zorlu yolculuğumuza burada son verecek miydik acaba? Onüçbuçuk saattir yoldaydık. Açlık ve yorgunluktan bitkin düşmüştük.
Abdülhak'a "Bu köye çıkacak mıyız?" diye soruyorum. "Belli olmaz. Belki daha aşağı ineriz" diyor. Ve 0 köylere hiç uğramadan yola devam ediyoruz.
Bol bol su içerek aç karnımızı dolduruyorduk. Ön-

ı—ı-nTT i-»u.i/ixıı grup DeraDer ardarda bir su arkının kenarında yürüyoruz. Bir saat sonra bir köye vardık. Köy tamamen boşaltılmıştı. Ne bir insana ne de bir hayvana rastladık.
Bir evin gün sıcaklığında ısınmış toprak damına sırt üstü uzandım. Ne kadar tatlıydı. Burada kalsak ne su, ne yemek derdim; uzandığım yer sanki yorgunluğumu emiyordu. Orada da fazla kalmadık. Bayır aşağı çalılar arasında koşarak dikenli yapraklara dolanarak iniyoruz. Gölgeler koyulaşmaya başlamıştı.
Aşağı indiğimizde azgın bir dere ile karşılaştık. Bunu geçecekmişiz, kolayca geçilecek bir şeye benzemiyor. Dere boyunca kolay geçilecek bir yer arıyoruz. Bir kaç defa teşebbüs ettik, nafile. İbrahim'le beraber önden gidiyoruz. Tüm grup tekrar geçmeyi deniyor. Biz katılmıyoruz. Epey yürüdük müsait bir yer bulamadık. "Şuradan bir deneyelim." dedim. Şalvarımı çekmem boşaydı. Kalçalarıma kadar suya gömüldüm. "İbrahim nasıl gidiyor" diyor. "Berbat, ayaklarım havalanıyor" diyorum. Geri çıktım. "Diğer arkadaşlar karşıya geçmişler. Bizim işimiz kötü." İbrahim "Bir daha deneyelim" diyor. "Denemek bir şey değil, mesele tüfekleri geçirebilmemiz. Telâşla suya vermeyelim." diyorum.
Karşıdan bize doğru iki kişi geliyordu. Suyun ke-56

n Dize verin diyorlardı. Bunun mümkün olmadığını, tüfeklerimizi kendimizin geçireceğini söyledik. Dört kişi elele akıntıya direnek karşıya geçmiştik.
Derenin biraz yukarısında evlerinin çoğu boş olan t)ir köye çıktık. Akşam namazı olmuştu. Loş aydınlatılmış bir odada hazırlanan sofraya oturduk. Afganistan'ın meşhur kış yemeğiyle tanıştık: "Şule" düşük kaliteli pirinçten yapılan pilava benzeyen bir lapaydı bu. Ortasına et veya süt konuyordu. Şu anda yediğimiz şulenin yanında taslarla ayran vardı. Diğerlerinin önündeki şulenin ortasında ayran vardı zannıyla bizimkinin ortasına da ayran döktüm. Yanımızdaki Afganlı ırkadaş bozuldu, söylenmeye başladı ve kenara çekildi. Şaşırmıştım. Abdulhak: "Boşver ya, yiyin" dedi. Hiz yeriz ama ne oldu anlayamadım. Tadı daha iyi olur diye döktüm arkadaş bozuldu. Eğer içmek istiyor-sn geride daha ayran var." "Ayran döktüğüne kızmış." Niye" "Yorgun ayran içilmez. Adaleleri keser diyor." Allah Allah, Anadolu'da ise yorgun insana yorgunlu-ıIu alsın diye ayran içirirler." "Burada tersi." "Peki ii/inki ne?" "Süt." "Bizim yerimize özür dile. Belki da m.şmalıydım." Afganlı arkadaş özrümüzü kabul etti. Yorgunken ayranın içilmiyeceği konusunda anlayamadığımız Peştucasıyla bize bilgiler verdi.
Yatsı namazından hemen sonra yattık.
Sabahla beraber, vadinin içinde bütün gün süre-
57
ralan ve havaya ateşle karşılandık.
Abdülhak: "Zahid Seyb gelene kadar isterseniz burada onu bekleyeceğiz. İsterseniz aşağıya inip şu anda ona vekâlet eden Encinir Abdülgaffar'm yanına gideriz" dedi. "Eğer orada savaş varsa gidelim" dedik.
Gelirken savaş olduğu için yolu değiştirdiğimiz bölgenin adı Torabora'ymış. Ruslar Torabora'yı muhasara etmişler. Boğazın girişini askeri birlik ve tanklarla tutmuşlar. Mücahidler ise yamaçlara çekilmişler, gece gündüz Ruslara saldırıyorlarmış. Mücahidler Rusları vadi içine çektikten sonra vadinin girişini mayınlamışlar. Tanklar ileri gidişi olmayan vadide sıkışıp kalmışlar. Mücahidler de sürekli saldırılarla Rusları tümden imha durumuna gelmişler.
Gelişimizin ikinci günü öğleden sonraydı. Celala-bad'dan Torabora'ya doğru yaklaşan kara bir şeridi gösteriyorlardı. Kara şerit yaklaştıkça netleşiyordu. Ardarda dizilmiş otuz helikopterdi, bu. İki gün önce uçakların bombaladığı bölgeyi şimdi de helikopterler bombalamaya geliyordu. Hemen Abdülhak'ı buldum. "Neden burada duruyoruz, niye Torabora'ya yardıma gitmiyoruz?" "Buna gerek yok." Sebebini anlayamamıştım. "Nasıl gerek yok?" "Zamanla buradaki savaş taktiğini, cephenin yapısını öğreneceksin. İşte o zaman neden gerek olmadığını anlayacaksın." "Bunu biraz anlat. Şu anda ben burada böyle seyretmeye dayanamı-
58

İndi: "Şimdi onlar dağları bombalayacak-ıl bilerek görerek değil rastgele. Mücahidi erin Idugu belli değil. Belki, bazı mücahidler bom-
ıv içerek seyredecekler. Orası bir cephe,
? - ophe şu ortadaki yeşil bölge başka bir cep-
ı mı gideceğimiz bölge ayrı bir cephe, hepsi-
ıhidleri ayrı. Bunların hepsi Hizb'e bağh. Fa-
ophenin mücahidleri öncelikle kendi bölgele-
ırumlular. Ancak olağanüstü durumlarda,
ınıımi komutanının genel bir harekât emrinde
ı toplanırlar. Yarın giderken geçeceğimiz her
? ahid ;;ruplarım göreceksin. Ruslar saldırıya İtile İMiiun bu bölge onları yiyen, yutan bir girdap
KuHİann görmediği fakat sürekli onları gören
m mücahidler. Şu anda Torabora'ya Ruslar
la kat oradaki mücahidler Ruslara karşı ko-
te. Şayet zorlansalar, yardıma ihtiyaçları
1 m .Kİ,ı durur muyuz?"
1 'opheye içmişimizin üçüncü günü öğleden sonra
I m Sorhrut'a doğru yola çıktık. Kaça mevki-
ınk birliği desteğinde Afgan paralı askerleri
'>l<lıi{;u için etrafından bir yay çizerek geçiyo-
Ikindi namazında ulu çınar ağaçlarının süslediği ı' ı geldik. Çınarların altında bir harmana çık-Iur su kanalı akıyordu. Yolun bir tarafı bağ-ırafi sebzelikti.
59
sonra biraz istirahat edip yola çıktık.
Güneş batı dağlarının üzerinden aşmak üzereydi.

Gece karanlığında kumlu bir arazide yürüyoruz. Etrafı görmüyorum fakat, ayaklarımız kumlara gömülüp çıkıyor. Yürüyüş bir tempoya oturmuştu. Düşüncelerim binlerce kilometre ve sınır ötesine uçup gitti. Tanıdıklarıma, sevdiklerime, hasretini duyduklarıma doğru. Düşüncelerim bir yerde noktalanıyordu. Gönlüm ateşlenmiş bir fırın gibi yanıyor. Düşüncelerimle o ışıklı şehri bir kıskaç içine alıyorum.
Sabah namazında Kaklak köyündeyiz. Encinir Abdulgaffar'ın grubu da buradaydı.
Encinir orta boylu, ince yapılı, esmer. Siyah uzun sakalı, esmer yüzüne ayrı bir güzellik katıyor. Başında ustaca sarılmış saten bir sarık, omuzundan aşağı asılı mermiliğin ucunda kalçasının üzerine gelen bir tabanca var.
Kahvaltıdan sonra, aralarında çeşitli anlaşmazlıklar bulunan köylüler Encinir Abdulgaffar'ın yanına ' geliyorlar: Vakalardan birini bir kölü şöyle anlatıyordu: "Oğlumun nikahlısı olan fakat, henüz düğün yapmadığı kızı kaçırdılar (veya kaçtı)." Encinir: "Nikâh şahitlerin var mı?" diye sordu. Köylü "var" deyince, Encinir: "Şahitlerini getir, yakalanınca cezaları verilir."
Elimizdeki mavzerleri, kalaşnikofla değiştirdiler. Abdülhak: "Mermiliklerinizi değiştirmeyin, bunlar yeni" dedi. Kalaşnikofların, biri üzerinde, ikisi de yedek olmak üzere 30'ar mermi alan üç şarjörü vardı. Mavzerden sonra bu silâh elime kuş gibi gelmişti.
60
Artık kalabalık bir mücahid grubu içindeydik. Gencecik mücahidler; sarıklı, kimisi sakallı kimisinin sakallan henüz çıkmamış. Yüz derileri güneşten yanmış, esmer Afgan delikanlıları. Yolda ardarda yürürken keklik gibi sekiyorlardı sanki."
Sol tarafımızda Torgar dağı. Dağa paralel olarak uzanan Sorhrut. "Sorhrut" kırmızı nehir demek ve bu adı dağın dibinden akıp giden kırmızı renkli sudan alıyor. Arazi ekili; darı, şeker kamışı, sebzeler, meyveler. I)amar damar uzayan, toprak su kanalları. Köyler, ka-lf tipi büyük aile evleri.
Havada iki helikopter belirdi. Bir tarafı uçurum öbür tarafı ağaçlık bir tarladan geçiyoruz. Helikopterlerden bir tanesi daire çizip üzerimize döndü. Müca-lıidlerin aldırdıkları yok. Havayı tok bir "Tarraka" sesi doldurdu. Ardından ikinci bir "Tarraka". Mücahidlerin l>ır kısmı ağaçların altından yürüyordu. Fakat, bu aldırmazlığa hayret ettim. Helikopterler de işi fazla uzatmadan yola devam edip gittiler.
Küçük bir çarşıdayız. İki sıra halinde dükkânlar. ><-l<l;ın yanm metre yüksekte eşya konulan zeminleri vur Bakkaliye eşyalarının hemen tamamı örme selele-mıı içinde teşhir ediliyor. Terziler, kumaş satanlar, ? 11<-v ver iler, bakkallar, çay ocakları, iki tane şerbetçi, liuiıııı satıcılar işlerini oturdukları yerden görüyorlar. l bağ kasabasıymış burası. Giriş üzerinde bir de Inırd.ıcı görmüştük. Hurdacıya dikkatle bakınca hay-ki .Ilım. Paslanmış her ebaddan mermi kovanları, top m. t nülerinin küçük küçük parçalan. Hurdacının dükkânı .iv aş artığı hurda parçalan ile doluydu. Bun-
61
de çapli almamızda, "Ayakkabılarını yeni" dememe rağmen ısrar ediyordu. Aslında Çapli (sandalet ayak-kabı)lerle dolaşabileceğime aklım kesmiyordu. Onlar-sa, spor bile olsa, ayakkabıların ayaklarımı yakacağını söylüyorlardı.
Çadırlarımız gelince eksiklerimiz tamamlanmış oldu.
İstirahat yerimiz camiler. Camilerin bir kapalı, bir de açık kısmı var. Kapalı kısmının altına kuru çayır otu seriliyor. Açık kısmı toprak. Fakat ayakkabılı olarak bu kısma girmek kesinlikle yasak. Namaz dışında mescidde ve açık kısımda uzanıp yatmak serbest. Mücahidlerin istirahat ve yemek yerleri mescid-ler. Mescidin yan tarafından bir su kanalı geçiyor. Kıpkırmızı toprak, akan suyun kenarına abdest almak için beton bir zemin yapılmış.
Afganistan'da da Pakistan'daki gibi tuvalet yoktu. Tuvalet ihtiyacı duyanlar, çadırlarını başlarına do-layıp portatif bir tuvalet oluşturuyorlar. Şeker kamışı, mısır tarlaları insanı gizliyor.
Daha aşağılara hareket ediyoruz. Halk bütün içme suyunu kınalı dere suyundan sağlıyor. Derin çukurlar kazmışlar, çamurlu suyu kuyuya dolduruyorlar. Kuyuda dinlenen suyun çamurları dibe çökünce rengi biraz daha berraklaşıyor. Her kuyunun başında uzun bir dal parçasına iple bağlanmış teneke kutu var. Bu-
62
Ay geç doğduğu için hava zifiri karanlık. Tahta-
iğreti bir köprünün üzerinden gecenin sessizliğin-
• I' oldukça coşkun, gürül gürül akan suyun üzerinden
ı ya geçtik. Encinir Abdugaffar'la olduğumuz süre
lı inde; doğru dürüst istirahat edemiyecektik. Grubunu
yerde bir saatten fazla oturtmuyordu. Burası düş-
ı yakın bir bölgeydi. Ve köylerde hâlâ hükümet
bina paralı kuryelik yapanlar vardı. Mücahidle-
? m yerini düşmana bildiriyorlar, Ruslar da söylenen
lıavadan bombardıman ediyorlardı. Bu sebeple

bil lıkler sürekli hareket ederek tedbirli davranıyordu.
Murada yatacağız" dediler. Etrafı göremiyorduk, fakat
1ıir alandı. Mermilikleri çıkarmak yasaktı. Yatsıyı
k. Nöbetçiler ayarlandı. Çadırımı toprağın üzerine
ım, uzandım. Mermiliklerle yatmam mümkün de-
Yastığa alışmış başımız yastıksız rahatsız olu-
ordu. İbrahim'e "Ne yaptın?" dedim. "Mermilikleri çı-
urdım." Ben de çıkarıp mermilikleri kafamın altına
um. "Burası felâket bir yer, inişli çıkışlı her tarafı-
!>atıyor." Fatih'in sesi "Burada sap yığını var bura-
ı ırlın.' Yılan olur ikazına aldırmayıp çadırlarımızı
l mış sapların üzerine atıp uzanıyoruz. Kalaşnikof
kolumda sarılı.

Abdulgaffar'la beraber olduğumuz üçüncü gün
A Mülhak şöyle bir teklifte bulundu: "Bizim köy bura-
?i m bir günlük mesafede. Zahid Seyb gelene kadar bi-
'in orayı ziyarete gidip gelebiliriz." "Buradaki dolaş-
? ızla, sizinle oraya gidip gelmemiz arasında savaş

yönünden bir farklılık olmayacak. Kârımız fazladan bir bölge görmek olacak her halde." Abdülhak: "Orada sizinle baskına gideriz. Hergün çatışma, her gün savaş var. "Vaadi boş ver her şey nasip. Fakat sizin köyünüze gidip gelebiliriz. Eğer Encinir izin verirse". "Ben izin alırım."

Encinir yolculuğa izin vermişti. Yanımıza kılavuzluk yapması için onbeş yaşında bir de mücahid verdi. Abdülhadi'nin grubunda savaşan ve nisan ayında cepheye gelmiş olan Mustafada bizimleydi. Mustafa, Farsçayı yörede konuşulan şekliyle öğrenmişti.

Sabah kahvaltıdan sonra yola çıktık. Abdullah'ın "su kapi" sürekli elinde dolaşıyor. Bütün ısrarlara rağmen ne "su kapini", ne de tuttuğu üç aylar orucunu bıraktı.

Sorhrut'u geçtik. Dağların dibine doğru olan son ağaçlık ve yeşillik alanı yürüyoruz. Bölgenin bu tarafındaki halk tamamen göç etmiş, senede çift ürün veren bu arazi üzerinde şimdi insan kalmamış. Bazı evlere düşen bombalar duvarları yıkmış.Yarım saatlik bir yürüyüşten sonra ağaçların altına karargâh kurmuş bir mücahid grubuna rastladık. Bizleri neşeyle karşıladılar. Aydınlık yüzlü, sırım gibi bu genç müca-hidlerle konuşamamak ne acı. Onlar peştuca konuşuyorlar, bizim bildiğimizse üç beş kelimelik Farsça. Asıf Han'ın gurubuymuş bu. Asıf Han şu anda bölgenin en yiğit grup komutanlarından. Afgan hükümet askerlerine ve Ruslara en çok darbe vuran gruplardan biri onunkiymiş.

İki mücahid önlerinde yığılı patlıcanları soyuyorlar. Üç tane taşın üzerine oturtulmuş, etrafı kapkara olmuş bir tencerenin altında harlı bir ateş yanıyor.

I

Asıf Han'ın çayını içip müsade istiyoruz. "Öğle yemeğini beraber yiyelim" ısrarında bulunuyor. Abdülhak "geceye kalmadan nehri geçmemiz lâzım", diyerek izin alıyor.

Dağ fazla yüksek görünmüyor. Fakat üzerinde bir tane dahi ağaç ya da yeşil bir görüntü yoktu. Sadece kaya ve taş.

Abdullah'ın su kabındaki suyun yarısını fazla ağırlık yapmasın diyerek döktük.

Kayalıklara ulaştık, taşların üzerine çıkıyoruz, iniyoruz, etrafını dolaşıyoruz. Aşağıdan belli olmayan bu kayalar ardına geçeni göstermeyecek kadar büyük.

Ardarda tek sıra halinde yürüyoruz. En önde Af-?:anlı genç mücahid. Güneş bütün yakıcılığı ile vuruyor.

Bir ara su içmek için duruldu. Taşımakta olduğum su kabını biraz isteksizce uzattım. Daha yolumuz var, bir süre sonra daha çok susayacağız. Şimdi-ılı-n suyu bitirmeyelim" diyorum.

Fatih'i görememiştim. "Fatih nerede?" diye sor-
dum. Birisi "Geridedir" dedi. "Hayır geride yok benim
onumdeydi ve geride kalmadı." Mustafa: "Önde de biz
v.-ıHık, bizden önde kimse yoktu." "Peki nereye gitti."
lf yavaş başlayan soruşturmamız ve aramamızın
ıvonu yükselmeye başladı. Bağırıyoruz. "Fatiiih,
l it ıiih" ses yoktu. Kayaların üzerine çıkıp bağırıyoruz.
>'.:ı yukarı, sağa sola giderek bağırıyoruz. Ses yok.

"Mustafa, sen yukarı git. Ben geriye doğru gide-.mı Diğer arkadaşlar yürümesinler, buralarda arasın-l it ki birbirimizi iyice yitirmeyelim." Geldiğimiz tarafa

ı koşmaya başladım. Fatih'in bu kayboluşuna ön-
65
yordu ve geri kalmamıştı. Une üe geçmemişti, iaman zaman kayaların düz duvar gibi yükseldiği yarların kenarından geçmiştik. Kendi kendime "Allah korusun oralardan filan düşmesin" diyerek tedirginlikle karışık düşüncelere başladım. Hayır düşse, en azından tüfeğin gürültüsünü duyardık.
Dibe inmiştim. Etrafa bakıyordum. Fatih'den eser yok, yukarıdakiler "Bulabildim mi?" diye bağırıyorlar. "Hayır. Siz bulamadınız mı?" diyorum. Cevap aynı.
Onbeş dakikada indiğim yeri yanm saatte çıkıyorum.
Cihad ve İbrahim bekliyorlar. Diğerleri biraz daha yukarı yürümüşler. "Ne yapacağız" diye soruyorum. 'Toktur, ne yapalım ki?" diyorlar. "Sese cevap yok, ıslığa cevap yok, diğer arkadaşlara da söyleyip havaya ateş edelim. Belki duyabilir." Öndekilere yetişiyoruz. Mustafa daha yukarılarda. Havaya ateş edip dinliyoruz. Hiçbir cevap yok. Abdülhak iyice telâşlı. "Ulan vurdular onu. Bu dağda eşkiya vardır, yol kesen vardır. Zaten sarışındı onu Rus zannedip vurdular." Bir anda beni de aynı duygu sardı. Bir taşın üstünde bağırıp çağıran Abdülhak'a "bırak şu vaveylayı, bu dağda ne kurt var ne de kuş, eşkiya nereden çıktı. Telâşa ge rek yok" diyerek, zorla susturdum.
Mustafa'nın sesi "Gelin, gelin." Heyecanla: "Buldun mu?", "Tamam gelin" dedi. "Of be". Bütün gerginliğim bir anda boşaldı. Sevinç, tedirginlik, kızgınlık birbirine karışıp gitti. Yukarı çıktık. Fatih'in rengi kıpkırmızıydı. Suskundu, perişandı. Hiçbir şey sormadık. Sonradan anlattığına göre altından dolaştığımız büyük bir kayanın üstünden de yol görünce "Buradan dolaşa-
66
bu yol daha kısadır." derken açının büyüdüğünü fark etmemiş. Biz sola giderken o dikleyip çıkıyormuş. Buluşmamız bütün yorgunluk ve telâşı unutturdu. Suyumuz bitmişti. Sağ yanımızdaki dere yatağında su birikintisi vardı. İbrahim'le oraya doğru indik. Kafamızdaki külahları maşrapa gibi kullanarak yosunlaşmış suyu küçük damacanamıza doldurduk, elimizi yüzümüzü yıkayıp serinledik. Doldurduğumuz su fazla temiz olmadığı için serinlemek için kullanırız düşüncesindey-dik
Arkadaşlara yetişince onlar içmek istediler. "Bu su içilmez" dediysek de, çadırı süzgeç olarak kullanan Cihad, kafaya dikti. Sırayla elden ele dolaşan damacana bana geldi. O an içmedim fakat biraz sonra susuzluğum artınca ben de içecektim.
Sessiz kayalıklarda helikopter sesleri yankılanmaya başladı. Kayaların gölgesine çöküp oturduk. İki helikopter üzerimizden geçip gitti. Şunu öğrenmiştik; Rus helikopterleri en az iki tane uçuyordu.
Nihayet zirvedeyiz. Doğu tarafından Celalabad'ın güneşte parlayan görüntüsü; hemen aşağımızda Sorh-rut ulusvalisi. Uzaklarda Süleyman dağları ve ardında Pakistan. Şu anda yönümüzü çevirdiğimiz yer Lağmen vilayetinin topraklan. Abdülhak "Şurayı indikten sonra Kabil nehrini göreceksiniz. Onun karşı tarafı bizim koy.' Şimdi yolumuz iniş, koşarak inişe başladık.
Ve Kabil nehri, düz bir zeminde hiç akmıyormuş c."lıı duruyor. Kahverengi toprakların ortasında iki
67
y yeŞU KUŞÜK. ve unun unasmua nuıjum .«,...»».
Kabil nehrinin doyumsuz görüntüsü. Abdulhak gözleri ışıl ışıl; "İşte şu karşısı bizim köy, Çarbağ" diye kolunu uzatıp, işaret parmağıyla nişanlıyor. "Bundan sonra dikkatli ineceğiz, bakın sağ tarafta askeri karargâh var." O tarafa bakıyoruz. "Bakın bir de tank var, yansına kadar gömülü." Topu ve üst tarafı görünüyordu tankın. Arkadaşlardan bir tanesi "oraya hücum edelim" diyor. Abdulhak: "O kadar kolay değil. Elimizdeki silâhlarla olmaz, RPC* lâzım" diyor.
Kâbil-Celalabad-Peşaver asfaltına iniyorduk. Yoldan geçmekte olan bir otobüs bir süre durdu. Tekrar hareket etti. Yolun iki tarafında bir köy var. Belki de bir köyün mahalleleri idi. Evlerin bulunduğu yere inince karşıya geçişi kontrol için bir süre beklememiz gerekti. Köy tamamen boşaltılmış. Mescide girdim. Raflarda bir kısmının yarısı yanmış, üstleri tozlanmış Kuranı Kerimler var. Kur'an-ı Kerimlerden bir tanesini aldım. Ve mahzun bir hayale daldım. 'Ey Kitabul-lah! Üzerinde toz tabakasıyla, bu köyün, artık kapısından gireni olmayan camisinde duruşuna mahzunlanıp üzülmeli miyim? Şimdi bu yerlerde ihtiva ettiğin hükümlerin hakimiyeti için başlatılmış cihad hareketi var. Dün seni tutan eller ve satırlarında dolaşan gözler şimdi ya şehid, ya savaşta veya hicret etmiş. Beni de buralara getiren dilini, adetlerini, gezdiğim bu yerleri bilmeyen beni bu insanlarla birleştiren, benim kalbimden onlarınkine, onlannkinden benimkine sıcak sevgi, kardeşlik olup akan sensin. Senin ciltlerinin üstü şu anda tozlu ama verilen savaş senin savaşın. Halbuki bütün İslâm coğrafyasında sen bir muska yapılıp duvarlara asıldın." * bazuka, roketatar
68
ı ^ ? ıı ı .11 y-iu-v.uk.. 4.4.UAI4A USlJ/llı
lar?" "Seni bekliyoruz." İbrahim'e "geçişi idare etsene" diyorum. "Boş ver" diyor. "Fazla bir şey değil, ciddi bir deneme olur." İbrahim birden hareketlendi. "Herkes tüfeğini sağ eline alsın", dediği yapılıyor. "Gürültü yapmadan namluya mermi sürün ve emniyeti kapatın", o da yapıldı. "Sen, sen şu iki köşeyi tutacaksınız.

Biriniz yolun sağ tarafına biriniz sol tarafına gözcülük yapacaksınız. Biz karşıya geçtikten sonra siz geçeceksiniz. Siz ikiniz önce karşıya geçip, orada duvar olmadığını için, sen yolun sol tarafına doğru, sen de sağ tarafına doğru yere yatıp yolu kontrol edeceksiniz." İki arkadaş söylenen şekilde köşeleri tuttular. Geçiş işaretini verince diğer iki gözcü geçti. Onlar da yerlerini alınca öteki arkadaşlar geçti, arkadan da gözcüler.
Yolun bu tarafındaki köyde yaşayanlar vardı. Öğle namazı kılınmış, cemaat dağılmış, geriye ayak üstü konuşan bir kaç ihtiyar kalmıştı. Bizleri görünce hoş geldine başladılar. Bir patlama sesiyle dikkat kesildik. Biraz önce indiğimiz çıplak bayırdan bir toz bulutu yükseliyordu. Tank o tarafa doğru atış yapıyordu.
Biz namaz kılarken köylüler de yemek getirmişlerdi. Namaz ve yemekten sonra bir süre köylülerin meraklı sorularını cevaplandırdık.
Nehri geçebilmemiz için Afganlıların Jale dedikleri manda derisinden yapılmış sal lâzımdı. Köyde yokmuş. Karşı tarafla irtibat kurmamız gerekiyordu.
Bir süre istirahatten sonra kalktık. Nehre kadar ekili tarlalardan, fakat bizi kamufle etmeyecek bir alandan, geçecektik. Bu sebeple üçer kişi yürünecekti. ilk üçün uzun bir mesafe gitmesinden sonra ikinci üç-
69
lü, sonra üçüncü üçlü yürüyecekti. Silahlarımızı omuzlarımıza atıp üzerinden çadırlarımızı doladık. Böylece silâhlanmızı da göstermemiş oluyorduk.
Nehre ulaştığımızda önden gidenler soyunup nehirde yüzmeye başlamışlardı. Nehir derin ve genişti. Ortada ince, uzun bir adacık vardır. Sessiz fakat kuvvetli bir akıntısı vardı.
Bir süre yüzdükten sonra geçmeye karar verdik.
Biraz yukarıda Lağman ve başka bir nehir kolu, Kabil suyuna karışıyordu. O iki kolu atlamak gayesiyle yukarı doğru yürüdük. Karşıda ulu bir çınar vardı. Bu taraf ise oldukça geniş ve yüksek sazlıklarla örtülüydü. Nehri geçmek için ilk atlıyanlar, Mustafa ve Afganlı genç mücahid olmuştu. İkinci olarak Abdullah'la, Fatih suya girdiler. Bizim tarafa daha yakın olan küçük bir adacık vardı. Elli metre yukarıdan salınınca adacığa kolayca çıkılabiliyordu. Adacağın ucundan itibaren su birden akıntı kazanıyordu, özellikle akıntıya kapılmamak gerekiyordu. Adacığa çıkınca tekrar yukarı yürünüyor. Lağmen koluna rastlamadan karşıya geçiliyordu. Abdullah'la Fatih yüzerken kenardan onlara ba-ğırıyorduk: "Hadi gayret edin, akıntıya kapılmayın, hadi gayret." Birden bir ses: "Saklanın helikopter geliyor" diye yükseldi. Hemen sazlıklara girdik. Helikopter yüksekteydi. Silâhlarımızı ve mermililiklerimizi geçerken kolaylık olması için çadırlarımıza sarmıştık. Helikopter geçti, fakat alıştığımız adet üzere ikinci he-likopt îtin de geçmesi gerekiyordu. Zaman geçmek bilmiyordu. Herhalde ikincisi yok diye kalkmaya hazırlanırken karşıdaki ağacın arkasından üst dallara sürtü-

tuçaKtan uçan îKincısı de çıkageldi. "Saklanın" sesi. Bir anda içimi dayanılmaz bir acı kapladı. Arkadaşlar suyun içindeydi. "Sakin olun" diye bağırdım. Şimdi o iki tehlikeyi birden yaşıyorlardı; akıntı ve üzerimize gelen helikopter. "Namussuz alçak herifler" diye konuşuyorum. İçindekileri görüyorum. Tüfeğim kucağımda ve sanlı. Tüfekle bir şey yapabilme ihtimali zayıf fakat, sudaki iki arkadaşımız, üzerlerinde bir helikopter ve akıntı yüzünden çaresizlik içinde, sazlıktan bakan bizler. Helikopter geçti. Hemen fırladık. Abdullah'la Fatih adacığın uçundaydılar. "Haydi gayret". Ayaklarını adacığa basmışlar. Fakat uçtan yukarı doğru yürüyebilmeye uğraşıyorlardı. Abdullah çıktı, Fatih zorlanıyordu, geri doğru iki yan adım kaydı. "Hadi gayret, bırakma kendini." Bütün gayretine rağmen akıntıya kapıldı. Bir anda alabora oldu. Tekrar su yüzüne çıktı. "Gidiyorum, gidiyorum, yardım edin" çırpınışları; bir an suya atlamaya kalktım. Epey aşağıdaydı ve zaten yüzmeyi az biliyordum. Kenardan koşuyor ve bağırıyorduk. "Bırakma kendini, sakin ol, gayret et." Fatih gözümüzün önünde gidiyordu. Biz ise hiç bir şey yapamıyorduk. "Allah'ım sen yardım et." Birden suyun sakin olduğu bir yere kaydı. Biz suya girdik yavaş yavaş geliyordu. Nihayet el eleyiz. Yüz metre kadar sürüklenmişti. Yorgunluğun ve yaşadığı çaresizliğin verdiği bitkinlik içindeki arkadaşımızı kucakladık, yatırdık.
Yüzerek geçme işini bırakmıştık. Karşıdan gelecek jaleyi bekleyecektik. Karşı sahilde iki çocuk, bundan! belirdi. Adam şişirdiği tuluma binerek bizim tarafa geçti.
Bu tuluma iki kişi zor oturabilirdi. İki arkadaş}
70
71
1 İLİ ıvuvuf,i"M »---
geçiren salcı tekrar geriye döndü. Geriye Fatih, İbrahim ve ben kalmıştık. Öne İbrahim'i arkaya da Fatih'i oturttuk, salcıyla suyun içindeydik. Salı ileri götürebilmek için ayak hareketleri de bir ustalık istiyordu. İleri giden sal bir anda akıntıya kapılınca salcı bana, şöyle şöyle yap diye söyleniyordu. Bir şeyler yapıyordum ama gerekeni de tam kavrayamadım. Nihayet ayaklarımız yere bastı. Giyindik, silâhlarımızı kuşandık.
Abdülhakların köyünde; Çarbağ'dayız. Burada Hizbe ve Cemiyete bağlı mücahid grupları var. Hizbin bölge komutanlığının lâkabı "GAMHOR" (adam yiyici). Bu isim çok sayıda Rus ve hükümet yanlısı öldürmesinden dolayı verilmiş. Burada kaldığımız üç gün boyunda Gamhor'la bir defa yemek esnasında görüşebildik. Ruslar yakın bir bölgeye kuvvetli bir saldırıda bulunmuşlar. Gamhor'a bağlı mücahidlerin bir kısmı oraya savaşa

gitmişler. Cepheyi şu anda komutan muavini Zabit Zalman komuta ediyordu. Çarbağ'ın küçük fakat canlı bir pazarı var. Suya yakın olmasının yanında, havası da yumuşak olan bölge arazisinden yılda çift ürün alıyorlarmış.
Abdülhak'ların duvarla çevrili evlerine vardık. Kapının önünde hurdalaşmış beyaz bir taksi duruyor. "Bu bizimdi" dedi. Avludan içeri girdik. Kadınlar yemek pişiriyorlar. Bölgedeki mücahidlerin davetli olduğu bir yemek verilecek. Evden uzakta çardakların altına oturduk. Çardakta göğermiş üzüm salkımları sallanıyor.
İkinci gün Çarbağ'ın kuzey tarafına düşen alçak dağların üzerinde on kadar helikopter belirdi. Ve da-
72
oraya gidelim." dedim. O "Gideriz yahu," diyerek savdı. Canım sıkılmaya başlamıştı. "Afganistan"a geceli bir haftayı geçiyor ve biz tatildeymişçesine dolaşıyoruz. Bunun bir sebebi olmalı. Savaş olan yerlerin arasından sıyrılarak niye dolaşıyoruz, ya da dolaştırılıyoruz" dedim. "Zahid Seyb'i bekliyoruz." "Yani o gelmeden biz savaş yüzü göremeyecek miyiz." "Acelen ne yahu? Savaş bir başladı mı yorgunluktan bıkarsın." "Şimdi şunu söyle, Çarbağ'a gelmemizin vakit geçirmeden başka bir sebebi yok değil mi?" "Zahit Seyb gelene kadar niye acele ediyorsun? O gelsin tamam." "O halde hemen t;ori dönüyoruz. Burada daha fazla oyalanmamıza gerek yok gidip orada bekleyelim." "Hemen olur mu? Yarın gidelim."
Ertesi gün yola çıkmaya karar verdik
Sorhrut cephesi grup komutanlarından Zabit Ta-lıir de buradaki savaşa yardıma gelmiş ve grubuyla geri dönüyordu. Üçüncü günün ikindi namazından sonra yola çıktık. Nehre doğru yürüyoruz. Karşıdan onbeş vırmi çocuk ardarda sıra olmuşlar. Tekbir getirerek, HİogaN atarak, koşarak geliyorlardı. Bize yaklaşınca l
lun kenarında tek sıra halinde dizildiler.
Teftiş bekleyen asker gibiydiler. Ellerinde tahta-dtO tüfekler, göğüslerinde çaprazlama bağladıkları ip-ItM kurşuna benzeyen dal parçalan dizmişlerdi. Yan-lıırından geçen mücahide "stemaşi" deyip tokalaşmak ivin ellerini uzatıyorlardı. Son mücahit de yanlanndan
ıkten sonra yine koşmaya başladılar. "Allahuek-Imt, Allahuekber, Allahuekber, Zindebad İslâm, Zinde-
73
bad müeahidanı Afganistan." Ve ağızlarıyla "Ta, ta, ta,
ta sesleri."
Nehri yan yana getirilen üç deriyle birden geçiyorduk. Üzerimdeki eşya ve insandan üçü de suyun içinde gidiyordu. Ben en önündeyim ve her an suyun içine düşme korkusuyla soğuk soğuk terliyorum. Ha gittim, ha gidiyorum diyerek yol alıyoruz. Kucağımda dört tüfek, kütüklükler var. Sular karardı. Ufuktaki batan güneşin kızıllığı da kaybolmak üzere. Oturduğum yer suyun içine gömüldü.
"Yarabbi dardakilerin tek yardımcısı sensin, sabır ver, gayret ver, güç ver" diye mırıldanarak dua ediyorum. Zabit Tahir, sesimi duymuştu. "Çi şod* Abdülha-mid" dedi. "Bibin çi şod"** suya düşmeme az kaldı diyorum. Durumumun güçlüğünü görüyor. İki tüfeği alıp ortada oturan İbrahim'in kucağına koyuyor. "Şişteni inca, şikence" diyorum. Bu güçlük altında serzenişime ı gülüyorlar. "Kem mande, Kem mande."***
Dik yokuşu ayaklarımızı taşlara çarpa çarpa yürüyoruz. Bir taraftan arkadaşlarla irtibatı sürdürüyoruz. "Sakın geri kalmayın, gece vakti kaybolanları bir daha bulamayız."
İnerken koşarak indiğimiz bu yol, şimdi uzamış ta uzamıştı. Gece olmasına rağmen hava çok sıcaktı. Önce nehir sonra dağ tırmanışı. Karanlık sebebiyle fazla dikkat susuzluktan mahvetmişti. Abdullah'a bildikleri halde soruyorlar "Abdullah su kabın boş mu?" O "Ab nist, ab nist" (su yok) diyor. "Vay be artık cevapları bile Farsça vermeye başladı" diyerek arkadaşlardan biri takılıyor.
Çişod : Ne oldu
Bibin çişod : Bak ne oldu
Kem mande : Az kaldı
74
Bir dere içinde mola verdik.' ArtiK su asmayan dere yatağının dibinde ince kum tabakası vardı. Kumlar hâlâ sıcaktı. Gelirken buralarda su göletleri görmüştüm. Arayıp bulduk, gelirken pis diyerek içmediğimiz suları şimdi hiç değilse idare edecek kadar içtik. Sonra sıcak kumların üzerine uzanıp yattık.
Zahid Seyb Veziri'ye gelmiş. Sorhrut'ta hiç durmadan Veziri'ye doğru yola devam ettik. Mustafa bizden ayrılarak kendi grubuna gitti.
Yürümek, yürümek, 65.000 km2 lik Afganistan'ın her km2 sinde yüzbinlerce mücahidin her gün bıkmadan usanmadan mekanize düşmana karşı yaptığı, Afganistan'ı karış karış yürümek eylemiydi. Kuş uçmaz kervan geçmez Racistan çöllerinden, Türkmen bozkırlarından, Hindukuş dağlarına kadar her yerde, müca-lüdlerin adımları ve ayak sesleri var.
Yine Veziri'deyiz. Zahid Seyble hasretle kucakla-lyoruz. Encinir Abdulgaffar'ın grubunun asıl mekânı Veziri olduğu için biz şehre daha yakın bir grupta olmayı istediğimizi bildiriyoruz. Abdullah: "Ben Encinir Abdulgaffar'la kalmak istiyorum" dedi.
Zahid Seyb: "Sizi Miraceddin'in grubuna göndere-

ım. Onun grubu savaşçıdır. Cepheden ayrılırken
i ilanınızı Encinir Abdulgaffar'a teslim edeceksiniz."
l'<li. Getirilmiş olan çantamızın içinden okumak için
r tane kitap aldık. Kol çalışması için tekli yayı ve
I ur yere asılıp ağırlık çalışılan makarayla iki metrelik
İpi do aldım.
Zahid Seyb bir mektup yazarak Abdulhak'a verdi, ullah'la ve Zahid Seyble vedalaştık. Zabit Tahir'in ? buyla beraber tekrar Sorhrut'a doğru yola çıktık.
75
Şimdi iş, Miraceddin'in grubunu bulmaya kalmıştı. Abdulhak, Zahid Seyb'in yazdığı mektuba göz atıyordu. Fatih: "Başkasına yazılan mektubu niye okuyorsun" deyince katlayıp cebine koydu. İbrahim "Ne yazmış bizim için?" Abdulhak "sizin için değil yahu". "Kimin için?" "Benim için." "Ne yazılı?" "Bu sam füzesi eğitimi görmüştür, iyi kullanır. Samı ona kullandırın" diyor. "Bizim için bir şey yok mu?", "Sizin için bir şey yoktur."
Miraceddin'in grubunu nihayet bulabildik. Yet-mişden fazla mücahidi vardı. Eline megafonu almış bir genç mücahid: "Fani dünya, fani bazar dee" diye başlayan naatmı söylüyordu. Miraceddin her istirahat ettiği yerde eğer varsa bu mücahide yoksa teybe koyduğu banda bu uzun naat'ı söyletiyordu. Grubu arama durumunda kaldığımız zaman sadece teybin sesiyle yetinmeyip megafonla sesi yükselttiren Miraceddin'i çabucak bulacaktık.
Abdulhak getirdiği mektubu da Miraceddin'e verdi. Biraz sonra da bizimle vedalaşarak gitti.
Miraceddin mektubu okuduktan sonra bize dönerek, "Zahid Seyd sizlerin iyi savaştığınızı, kıymetli ele-menlar olduğunuzu yazmış. İnşallah beraber güzel savaşlar yapacağız" dedi.
Grup toplanarak yukarıya doğru hareket etti. "Vay be, amma iş ha, biz geldik diye istirahattaki grup hareket ediyor. Bir yerde biraz oturmak nasib olmayacak herhalde" diyoruz.
Sorhrut'u karşıya geçtik. Hiç kimsenin olmadığı bir köyde durduk. Burada Mücahidler bir hastane kurmuşlar. Ruslar haber alınca bombardıman ederek hastaneyi tahrip etmişler. 76
Grubun komutan muavini Şemsülislâm uzun boylu bir genç. Hareketlerinden cevval ve atak biri olduğu hemen anlaşılıyor.
Bir grupla beraber Kabil'e sam füzesi getirmeye gidiyorlardı. Kabil'deki mücahidler Ruslardan ganimet olarak sam füzeleri almışlar. Bu ganimet Şam'ların bir kısmını da Sorhrut cephesi alacaktı.
Şems bize de "Gelin gidelim" dedi. "Kaç günde gidip gelirsiniz?" sorusuna: "En çok üç gün" cevabını verdi. Cihad: "Ben artık hiç bir yere gitmem" dedi. Cepheye geldiğimizden beri yürüyorduk. Artık vücudumuzda birikmiş enerji kalmamıştı. Gitme teklifini olumsuz cevapladık.
Miraceddin, Kabil Üniversitesi Mühendislik Fakültesi mezunuymuş. Sorhrut cephesinin genel komutanı da oydu.
Cephenin asıl ismi "Şehid adam Han Cephesi". Adam Han bölgede destanlaşmış yiğit bir komutan, I!»72 yılında Kabil Üniversitesinde talebe olduğu sırada komünistlerle yapılan kavgada Mao'cuların reisi öldürülmüş. Adam Han da arandığı için Pakistan'a diş. Mevdudi'yle görüşüp bir medreseye girerek drrs okumaya başlamış. 1974 yılında Celalabad kıyamını kumanda etmiş, 1978'de başlatılan cihad'ın banı da yine ovar.
Ondört ay önce Adam Han, iki ay sonra da Resul M.m şehid olmuş. İki şehid komutan üzerine ağıtlar | ıkılmış, naatlar söyleniyor. Naatlar güzel sesli müca-hıdler tarafından kasetlere okunmuş; mücahidler isti-
t anında bu naatları hem söylüyor, hem dinliyor-
77
Şu andaki grubumuzda bulunan yetmişiki yaşındaki bir mücahidden dinliyoruz, onların destansı öykülerinin hülasasını:
"Davut Han'a karşı silâha sarılmıştık. Adam Han'ı o zaman tanıdım. İri yapılı, sert bakışlı, korkusuzdu, mücahidlere karşı çok şefkatliydi.
Davut'u alt edemeyince silâhlarımızı köylülere teslim edip Peşaver'e gittik. Daha sonra döndüğümüzde, köylüler emanet ettiğimiz silâhları satmışlardı. O zaman halkın ahlâkî durumu çok bozuktu. İngilizlerin işgali zamanında ve Zahir Şah döneminde devlet otoritesi tamamen yok olmuştu. Eşkiyalar türemiş, kan davaları, kabile kavgaları almış yürümüştü. Şu gördüğünüz kale gibi evler bu dönemde ortaya çıktı. Zengin olan sülaleler bu tip evler yapmaya başladılar.
Cihadın başlamasıyla mücahidan duruma hakim oldu ve bütün pislikler de ortadan kalktı. Afganistan yüzyıllar boyunca, belki de tarihinde şu andaki kadar birlik, beraberlik içinde olmamıştır. İnsanların, birbiri için malını canını feda ettiği, birinin diğerinin hukukunu gözettiği bir dönem yaşanmamıştır. Bu gün Mü-cahidlerin Afganistan'da kurduğu hakimiyet kadar güçlü bir hakimiyeti hiç bir hükümet ve devlet kuramamıştır. Mücahidlerin hakimiyetinde ne zor, ne despotluk var. Benim yaşım yetmişin üstündedir. Elimde silah

savaşıyorum. Yarın tüfeğimi bırakır çift sabanının kolunu tutarım, ertesi gün hasadımı alırım, Müca-hid'in hakkını veririm. Bunu bize ne Zahir, ne Davut, ne Teraki, ne de Ruslar yaptırabilirler.
Cihadın başlangıcında mekânımız şu dağlardı. (Torgar'ı gösteriyor. Kayalık, taşlık Torgar'ı..) Her ta-

rafına mağaralar ve gizlenecek yerler yapmıştık. O zamanlar, buralarda çok halkı vardı. Her gece onların mekânlarına baskın yapıp, gece yine dağa dönüyorduk. Adam Han Üstad'm ve Resul Han'ın gündüz gözüyle buralara inmesi mümkün değildi. Ruslar böyle birşeyi haber alınca onları tutmak için her tarafı kuşatıyorlardı. Haberleşme için çok küçükleri ya da tanınmamış mücahidleri kullanıyorduk. Elli mücahiddik. Silâhlarımız da şimdiki gibi iyi değildi. Bir defasında beşyüz Rus piyadesi gelmişti; doksan tanesini öldürdük. İki de mücahid şehid olmuştu. Biz dağa çıkınca Ruslar gelemiyorlardı. Ancak helikopter ve jetlerle dağlan her gün bombalıyorlardı. Attıkları bombalardan bazıları patlamıyordu. Onları kesip barutunu çıkararak el bombası ve mayın yapıyorduk. Bu işin üstadı Rasül Han'dı.
Dağa düşen bir bomba patlamamıştı. Adam Han, Resul gelince keselim o bu işi daha iyi beceriyor", demişti. Resul Han ise bacağından üç kurşun yiyerek yaralanınca Veziri'ye götürülmüştü. Mücahidlerden biri: "Bu işi ben de yaparım," deyip baltayla vurunca bom-bfl patlamıştı. Adam Han'la birlikte on iki mücahid şehid oldu. Adam Han'ın şehadeti üzerine Kabil ve Celalabad 1 volan üç gün boyunca bayram ilân etti.
Resul Han çok güzel mayın yapar ve döşerdi. Bir
ı tanklar gelmişti. Gerilerini mayınladık. Tanklar
«.•?kilip gidince mayınlara basan üç mücahid şehid ol-
onbir tanesi de yaralanmıştı. Bir daha kazaya se-
İM-hıyet vermemek için gömülen mayınlar sonradan sö-
l>uluyordu. Söküm esnasında patlayan bir mayın sonu-
? m Resul Han'ın iki bacağı kırılmış, sol kolu ve burnu

kopmuştu, yüzü harap, karın kısmı lime lime olmuştu ve Resul Han da şehid oldu.
Allah onların şehadetlerini kabul eylesin. Bölgeyi onlar düşmanlardan kurtarmışlardı. Onlar şehid olunca buradaki savaşda yavaşladı."
Şems ve beraberindeki mücahidler üçüncü günün akşamında sırtlarında üç tane Samla geri döndüler.
Ramazan ayına girdik. Bala sultanpur'dayız. Burada su çekme motoru var. Encinir Miraceddin iftar için motorla temiz su çektiriyor. Köylüler de temiz içecek su alıyorlardı. İftarı mescidde yapıyorduk. Bala Sultanpur'un beş mescidi vardı. İkisi köyün batı tarafında yanyana, ikisi güney tarafında, bir tanesi de doğu tarafında. Köyün etrafı buraların duvar yapım şekli olan topraktan surlarla çeviriliydi. Bu, köyün tarihi bir geçmişi olduğunu gösteriyordu.
Akşam ezanı okunmaya başlayınca caminin dışında top gibi gürleyen bir ses yumağı yükseldi. Merak ettim ve dışarı çıktım. Mescidin alt tarafından geçen su kanalının kenarına doğru kalabalık bir çocuk kitlesi; kızlar erkekler, 3-4 yaşından 13 yaşına kadar. Uzaktan çiçek bahçesini andıran rengârenk görünümleri vardı. Onlara doğru yürüdüm. Ben yaklaşınca onlardan bazıları bana doğru koşmaya başladılar. Ellerinde küçük küçük tabaklar içinde yemekler, birer parça da ekmekleri vardı. Her birisi kendi tabağından almam için uzatıyorlardı. Onları kırmamak için bir ikisinin tabaklarına ekmek hatırdım. Bu çocuklarda iftarı bir bayram coşkusuyla böyle karşılıyorlardı. On-lann oruçlu olmadıkları muhakkaktı, fakat burada çocukların bu yaptıkları oturmuş bir adetmiş.

6 TEMMUZ:
Sahur yemeğini yine Sultanpur mescidinde yedik. Değişik bir kaynaşma var; sessiz bir hareketlilik. Miraceddin'le bir süre mütalaada bulunan Şems Müca-hidlerin bazılarını kenara ayırıyordu.
Mustafa'ya, "Ne oluyor?" diye sordum. "Ameliyat var" dedi. Şems: "Siz de hazır olun hemen yola çıkalım" dedi. "Allahu Ekber, nihayet günümüz geldi."
Mücahidlerin bir kısmı Miraceddin'le bareber kalmıştı. Şems önde, diğer mücahidler ardında tek sıra halinde yola çıktık. Ortalık henüz karanlıktı. Havada gecenin tatlı serinliği vardı. Yüreğim bir kuş gibiydi, yürümüyor tozlu yolda süzülüyorduk.
Güneş çıkmıştı. Kale tipi evlerin oluşturduğu bir köye geldik. Çocuklar etrafımızı çevirdi. Yaşlı ve genç kadınların kafaları köşelerden uzanıp çekiliyordu. Nineler oturdukları yerden dua ediyorlardı.
Mücahidlerin hepsi çadırlarını omuzlarından atıp bellerine dolayıp düğümlüyorlardı. Biz de çadırlarımızı belimize bağladık. Normal vakitte çadırlar omuzda atılı duruyordu. Savaş esnasında düşmesin, bir yere takılmasın diye böyle bağlanıyordu. Tüfeklerimizin ağzına ses çıkarmamaya özen göstererek mermi verdik. Bütün bunları büyük bir sessizlik içinde yapıyorduk, fakat meçhulüm olan bir şey vardı. Düşmana ne kadar uzaktaydık. Mustafa'ya "Düşmanla ne kadar mesafedeyiz" diye sordum. "Yüz metre yoktur." "Ne tarafta" "Şu binanın köşesini dönünce."

Şems mücahidleri üç gruba ayırdı. Siz alttan dolaşıp kapı tarafına yanaşın. Siz şu taraftan, biz ortadayız." Bana dönerek "Abdülhamit sen de alt taraftan
81
git, İbrahim sen benimle gel."
Beş kişiydik. Mustafa'nın^ biraz önce işaret ettiği evin köşesinden aşağı inerken öndeki mücahid çökerek gelin diye işaret yaptı. Çökerek fakat süratlice gidiyoruz. Önümüzde ağaçlık, kamışlarla kaplı bir alan var. Yeşilliğe girmiştik ki, kurşunlar üzerimize yağmur gibi geldi. Önden giden mücahid "dönün geri" dedi. Fark edilmiştik. Ağaçlık alana girmekten vaz geçip köşeyi tuttuk.
Ortalık bir anda ana baba gününe dönmüştü. Megafon sesi yükseldi, "Narayı Tekbir" çevredeki müca-hidler bulundukları yerden "Allahu Ekber, Zindebad İslâm, Zindebad Encinir Hikmetyar, Zindebat Encinir Miraceddin" diye bağırıyorlardı.
Karşı taraftan ağır makinalılar "ta, ta," çalıştırılmaya başlamıştı.
Kendimi oyun alanına yeni çıkmış acemilere benzetiyordum. Henüz düşmanın bulunduğu yeri dahi görmemiştim. Gideceğimiz yön de tıkanmıştı. Küçük bir yokuş, yukarıda ulu bir ağaç vardı. Hemen oraya tırmandım. "Vay canına, tam yerini seçmişim." Şems, İbrahim, Mustafa ve ard arda duvarın kenarına dizilmiş bir grup mücahid. İleride gönderde çekili Afgan bayrağı ve kurşun sıktığımız, bize yağmur gibi kurşun sıkan komünistler.
"Hadi be kalaşnikof um. Senin imalatını yapan şu alçaklara biraz da sen ölüm kus bakalım." Yerim çok iyiydi. Aslında karşıdan gelen kurşunların karambol ve hedef olarak tam geçiş yerinin göbeğindeydim. Ama bu an beklediğim andı. Kalaşnikof un emniyet düğmesini tek tek atış yerine indirdim. "Bismillahirrahma-
82
nirrahim" diyerek bayrağın taralına doğru ilk kurşunu gönderdim. Artık karşımda mevzide olanları görebiliyordum.
Aşağıdan bir ses "Abdülhamit, Abdülhamit orası çok tehlikeli" diyor. "Burası çok güzel bir yer" cevabını veriyorum. Kurşunlar önümdeki harmana benzeyen çıplak alana saplanıyor, sağdan soldan vızıldıyordu. Fakat atanları da tesbit edebiliyordum. Ve burada bir süre sabırla beklersem ateş ederken ortaya çıkanlardan bazılarını mutlaka vurabilirdim. Tüfeği seri atışa alıp beklemeye başladım.
Şems elinde megafonla köşeden açığa çıkıp bağırmaya başladı. "Zidebad İslâm, Merg ber Şurevi" Kendi kendime "Ne yapıyor bu delirdi mi ne?" diye düşünmeye başladım. Köşeden açığa çıkması büyük bir riskti. "Allah Allah ben mi yanlış düşünüyorum acaba" dedim. Bir fırsat yakalamıştım. Hemen tetiğe dokundum. Otomatikdeki Kalaşinkofum, "bir tırr saydı." Şemsin megafonla tekrar köşeden çıktığını gördüm. "Bağırmalıyım ona sakat bu iş..." Ve megafondan "Zindebad..." yükselmişti ki megafon elinden fırlayan Şems, dibten kesilmiş ağaç gibi yere yuvarlandı. Tam ateşin altına düşmüştü. Bulunduğum yerden aşağı yuvarlanıp koşmağa başladım. Diğer mücahidlere de, "koşun Şems vuruldu" dedim. Hemen yukarı çıktık. Şems'i omuzlamışlardı. Yere düşünce arkasında duran Mustafa hemen atlayıp ateş altından çekerek kurtarmış. Kuşatmayı kaldırdık. Biraz önceki evlerin arasına geldik. Bir Çapayi getirdiler. Şems'i üzerine yatırdık. Çapayi omuzlara kaldırıldı. Bir grup geriye kaldık. Şems'i taşıyanlar uzaklaşıyorlardı. Biraz önce bizleri köşelerden seyreden kadınlar şimdi açığa çıkmış-
83
lar bir kısmı ağlıyorlardı. İhtiyar bir kadın "Allahın gazabına uğrayasıca Şureviler, genç bırakmadılar bizde... " diyerek, ağlıyordu. Bu ihtiyar kadının da iki oğlu şehid olmuş. Bu köycükte şu ana kadar hiç erkek görmedim. Arkadan saldırıya uğrama ihtimalimiz olmasa da tedbir alarak geriyi beklemiştik, bir kaç el daha ateş ettikten sonra koşarak arkadaşlara yetiştik.
Bir kaç mücahid, grup komutanı Miraceddin'i bulmak için önden gittiler.
Bala Sultanpur yakınında dinlenmek için yapılmış bir bahçede bulduk Miraceddin'i.
Şems'in yattığı çapayiyi ağaç gölgesinin altına koydular. Miraceddin eline aldığı örme yelpazeyle Şemsi ferahlatıyordu. Bu sırada elinde çanta bulunan birisi geldi. "Doktor amed, doktor amed." gelen doktor-muş. Doktor yaralı yeri açtı. Ön yüzde, merminin girdiği yerde belli belirsiz diyebileceğim kadar ince bir iz vardı. Görünce hayret ettim. Kurşun nasıl girmişti, bu kadarcık yerden giren kurşun koca Şemsi nasıl devirmişti? Doktor bacağın diğer tarafını çevirdi. Karşımıza kocaman bir delik çıktı. Asıl hayret edilecek buydu işte: Küçücük bir giriş, kocaman bir çıkış. Dudaklardan "Kalekov bu" döküldü. Kalekov'u Encinir Abdulgaf-far'da görmüştüm. Rusların en son model piyade tüfeği. Mermi çekirdeği Kalaşnikofunkinin yansı kalınlığında. Silâh olarak ikisinin de ebadları, şekli aynı. Sadece namlu ucunda farklılık vardı. Şarjör'ü kırkbeş mermi alıp, mermisi daha süratli gidiyor, namlu daha
84
geç ısınıyordu. Bu silâhın yalnızca Rus subaylarında olduğunu duymuştuk. Mücahidler, Kalekov mermisine zehirli diyorlardı. Vurulan ya şehid oluyor veya yaraları iyileşmiyormuş.
Şems'e ilk müdahale yapıldı.

Hava çok sıcak. Rüzgâr da sıcak esiyor, nefes almamızı daha da güçleştiriyor.
iftardan sonra Şems yine omuzlara alında ve yola çıktık. Cihad'ın durumu da çok kötü, rengi soldu. "Zor yürüyorum, dermanım yok." "İstersen gelme, Mustafa'yla beraber kal" dedik. Biraz düşündü. Bizimle beraber gelmeye karar verdi.
Yatsı namazından sonra mola verdik. İki saatlik istirahattan sonra tekrar yola çıktık. Taşıyıcılar hayret edilecek bir süratle yürüyorlar. Değişmeli taşınıyor fakat, yine de bu kadar hızlı yürüyebilmelerine şaşıyorum. Bazen "şu mücahidlerin hepsi dünyanın yürüyüş ustalarının içine girerler, hatta rekorları da kırarlar" diye düşünüyorum.
Şemsi taşıyan mücahidlerin silâhlarını bölüştük. Ki'ıidiminkiyle beraber omuzumda üç Kalaşnikof asılı.
Kumlu bir alanda yürüyoruz. Ayaklarım batıp çı-
T, bastığım yer ayaklarımı adeta içine çekiyor. Sır-
ı mülaki tüfeklerin ağırlığı altında ezilmeye başladım.
Un tanesini başkasına vermek için etrafa bakıyorum.
indi1; ve arkamda yürüyenlerde de fazla tüfek var.
im yavaş yavaş tükeniyor, adımlarımı zor atıyo-
adeta son gücümü harcıyor gibiyim. Birden bir
Abdülhamit birini alayım" dedi. Bir tüfeğin eksil-
iyle hafiflemiş, bütün yorgunluktan sıyrılıp çık-
Hll

benziyoruz. Niyetlenip niyetlenmeme konusunda bir karar veremedim.
Kuşluk vakti Derbent köyüne ulaştık. Köyün içinde bir değirmen var. Değirmenin yanındaki harmanda mola verdik. Ulu kavak ağaçlan gölge veriyor buraya.
. Peşaver'den beraber geldiğimiz genç mevlevi ile karşılaşınca hasretle ve iltifatla sarmaş dolaş olduk. Bu köyde çocukları okutmak için medrese açmış.
Şemse nihayet serum takıldı.
Geceyi Derbend'de geçirdik. Sabah namazıyla beraber yola çıktık. Gelirken zorla geçtiğimiz dere'nin suyu iyice azalmış,kolayca geçtik. Bütün Veziri'yi dere boyundan geçerek, dağların dibine ulaştık. Burada mücahitlerin nakil merkezleri vardı. Çınar ağaçlarının kovuklarında derenin çağıltısını dinleyerek yorgunluk çıkarma uykusuna yattık.
9 TEMMUZ:
Şems onbeş mücahidin nezaretinde bir katıra yüklenerek Pakistan'a gönderildi.
Öğleden sonra Miraceddin: "Abdülhamit gel beraber gidelim" dedi. Yanımızda grubumuzun orta yaşlı mevlevisi ve iki de mücahid olduğu halde gruptan ayrıldık.
Geçtiğimiz her yer, yemyeşil, bağlık ve bahçelik. Bahçe duvarlarından kabaklar sarkıyor; mısır, domates, fasulye, bamya, elmalar, narlar öyle ki Rusların önünde durulmaz, onların bastığı yerde bir daha ot bitmez diyenlere buralarda gördüğüm ziraati, meyveciliği anlatsam, belki inanamaz, hayrete düşerler.

elma var, devamlı onu kokluyor. Buralarda elma koklama adeti var. Elmalar da cidden güzel kokuyor.
İki saatlik yürüyüşten sonra bahçeler arasında küçük bir mescide vardık. Biraz sonra ahaliden hoş-geldinize gelenler oldu. Mescidin avlusuna çarpayiler getirdiler, yere kilim serdiler. Peştuce konuştukları için sohbetlerinden bir şey anlamıyorum. Yeleğimin iç cebinden kitap çıkartıyorum.
Gülbeddin'in "Kuranda Nifak olayı'na ikinci defa başladım. Geceyi mescidde geçirdik. Sabah kahvaltısından sonra yanımızda bizi misafir eden Abdülga-ni'yle beraber yola çıktık. Acelesiz yürüyoruz.
Dış duvarları beş metre kadar yükseklikte bir ka-le-eve geldik. Dış kapısı yerden zincirle kilitlenip bağlanmış. Kilit kontrol edildi. Miraceddin "Kırın şunu" jdedi. Kilit taşla kırıldı. Ağaçlık büyük bir avluya girdik. Girdiğimiz kapının sol tarafı dereye bakıyor, çıkılması mümkün olmayan bir yer burası. Yüksek duvarın kenarında yan yana dizilmiş alçak odalar. Odalara bakıyoruz. Küçük bir kitaplıkta Farsça, İngilizce ve Rusça kitaplarla, ders notlan vardı.
Burası azılı bir komünistin eviymiş. Taraki zamanında bölgede hükümeti temsil ediyormuş. Rusya'da uçak mühendisliği tahsili yapan ev sahibi, mücahidle-rin duruma hakim olmasından sonra kaçmış.
Miraceddin bütün grubun gelmesi için haber gönderdi. Ramazan in geri kalan günlerini burada geçirecektik.
Kitaplığı karıştırdık. İki orijinal kitaba rastladık. Bunlardan bir tanesi Rus ordusunun temel eğitim ve s

harekât düzeniyle ilgiliydi. Kitap Ruscaydı, fakat yazılar resimlerle de anlatılmıştı, ikincisinde ise: Natoya bağlı ülkelerin, şöyle de diyebilirim Batılı ülkelerin piyade tüfeğinden ağır makinalılarına, Kara, Hava, Deniz harp araç ve gereçlerine varıncaya kadar resimle-riyle beraber çapları ve güçleri hakkında bilgileri ihtiva ediyordu. Ansiklopediyi andıran ciltli ve kalın bir kitaptı. Bu ikisini incelemeye değer bulduk ve günlerce karıştırdık.

Bir ara ansiklopedik belgesele genç bir mücahid bakıyordu. Baktığı sayfayı yırtıp atıyor sonra diğer sayfayı çeviriyordu. "Ne yapıyorsun" dedim. Omuz silkti.
Zahid Seyb'in bulunduğu yer birkaç saatlik mesafedeydi. Oradaki kitapları da getirmeye ve burada bulunduğumuz süre boyunca sürekli okumaya karar verdik. Durumu Encinir Miraceddin'e söyledik. Gidip gelmemiz için yanımıza bir mücahid verdi.
Zahid Seyb'i Spingarda, her zamanki yerinde bulduk. Mevlevi Halis'in adamlarıyla arasında tatsız bir durum olmuş. Mevlevi Halis'in adamları Zahid Seyb'in bulunduğu yerin etrafını çevirmiş tepelere de ZKW-l'ler kurmuşlar. Bilahare tatsızlık giderilmiş, büyük bir tehlike atlatmışlar.
Spingar'dan Torabora'ya kadar olan dağlık kesimde Mevlevi Halis'in grupları kuvvetli. Buradaki genel komutanları Torpaça. Daha önce bubölgede hükümetin çok kuvvetli bir askeri üssü varmış. Mevlevi Halis cihad ilan edince bölge halkı ölüme aldırmadan askeri üsse saldırmışlar. Çok şehid vermişler fakat, askerlerden sağ kalan olmamış. Alınan silâh ve ganimetler Mevlevi Halis'i bölgede bir anda kuvvetlendirmiş.
88
Mevlevi Halis bölge halkı tarafından çok seviliyor. Ona "Baba Halis" diye hitap ediyorlar. Alim bir zat, iyi bir müslüman. Yetmişe varan yaşına rağmen zaman zaman cepheleri teftişe, bizzat savaşa geliyor. Duyduğuma göre muavini Celaleddin Hakkani Paktia vilayetinde cihadı idare ediyormuş.
Kitaplarımızı aldık. Zahid Seyb bizi bırakmadı. "Bir kaç gün misafirim olun" diyor. Merkezi başka yere taşıyacakmış. "Acele etmeyin size yakın gideceğiz oradan sizi bir mücahidle gönderirim." Dedi, kabul ettik.
Zahid Seyb'in yeni merkezi bahçeler arasında büyük bir malikhane, önünde bir de Wolsvagen minübüs var. Minibüs sağlam. O da ne? Bizim mücahidlerden bir kaçı ellerine geçirdikleri sopalarla Wolsvagen'in camlarını kırmaya başladılar. Bir tanesi elindeki ağır odun parçasıyla tavanını göçürdü. "Durun niye kırıyorsunuz, kullanılır. Yarın Afganistan azad olursa yine sizin." Bir tanesi "Boş ver Abdülhamit biz bazen tanklar ele geçiriyorduk. Sağlam oldukları için onları sakladık, gün gelir kullanırız diye. Sonra yine düşmanın eline geçti. Hem biz dağın başında benzini nereden bulacağız. Şimdi elimize tank geçince makinalısını ve topunu söküyor, gerisini yakryoruz. Bu da sağlam olsa iyi olmaz. Afganistan azad olunca daha güzellerine sahip oluruz, inşaallah, fakat bizim olur." Ona karşı çıkmak isteyen duygularımı bastırdım. Susup düşündüm; doğru söylüyordu.
18 TEMMUZ:
Bahçenin bir bölümüne bir çardak yaptık. Dört tane de çapayi attık.
89
bütün mucanıuıerı &m;wm
larım, kısa sureleri ve fıkhî bilgileri öğretiyor. Biz namazdan sonra köşemize çekiliyoruz. İlk işim günlük cüz'ümü okumak oluyor. Sonra Riyazü's-Salihin'den ve diğer kitaplardan okuyoruz, notlar çıkarıyoruz. Namaz vakitlerinin dışında bazen dere kenarına koşmağa iniyorum.
Miraceddin: "Abdülhamit, mağara gibi yere çekiliyor, hiç çıkmıyorsunuz, ne yapıyorsunuz orada?" "Başka işimiz yok, kitap okuyoruz, Encinir Seyb."
Miraceddin göğsünden ve sağ kolundan iki defa yaralanmış. Bazen kolunu hareket ettirmek için barfiks çekiyor.
Evin dışındaki ağaçlık alana bir kum torbası astım. Küçük çekme makarasını da bir ağaca bağladım. Her gün öğleden sonra zihin yorgunluğunu dağıtmak için ağaçların arasında yaylı, ipli, torbalı, makaralı çalışmamı yapıyorum. Ahmethil köyünün hemen kena-nndayız. İbrahim bakkala gidip toz şekeri ve siyah çay alıyor. Yeşil çaya henüz alışamadık. İftardan sonra ikişer üçer kişilik demliklerle çay demlenirken, biz siyah çay demliyoruz. Yemeklerimizi yapan hususi bir de aşçımız var. Sahur ve iftarda yediğimiz tek yemek patlıcan, istisnai olarak da bamya. Yağlı pişirilen patlıcanı yiyemiyoruz. Arkadaşlar "bir daha patlıcan yersek..." Fakat başka çare yok, oruç tutuyoruz. İftara doğru böğürtlen, dut ve üzüm toplamaya başladık. Ekmeğin yanına katık yapıyoruz.
Fatih'in durumu kötüleşti, doğru dürüst yemek yemediği halde ishalden de kurtulamamıştı. Aşağıya dere kenarına iniyor, akşama kadar yukarı çıkmıyor-
90
20 TEMMUZ:
Zahid Seyb'in yanında olan mücahidlerden beş tanesi Peşaver'e gidiyormuş. Yanımıza uğradılar. Uzun süredir başlayıp bitiremediğim mektup vardı, Mavera dergisine hitaben yazdığım ve cepheden bilgiler verdiğim bu mektubu göndermek için acele tamamladım ve mücahidlere verdim. Cihat: "Bir ayda bitiremediğin mektubu, şimdi bitirmeye çalışıyorsun" diyor.
Cihad, Fatih'e "Bir Danhil ver içeyim" diyor. Fatih: "Olmaz Danhil'i bayramda içeceğiz" diyor. Zahid Seyb'in yanındaki çantalarımıza bakarken içinden bir pakette Danhil sigarası çıkmıştı. Fatih sigarayı görünce bir dost görmüş kadar sevinmiş ve sigarayı bayramda içmek için saklıyordu.

Zahid Seyb bizim arkadaşlarımızın sigara içmelerine güceniyordu. Bir defasında "Ben Hizbi Selameye mensup birisinin sigara içmesini kabul edemiyorum" dedi. Aslında söyleyecek laf bulamadığım için, "Mücahidlerin içinde de var içenler" dedim. O: "Müca-hidlerin çoğunun ferhengi (kültürü) zayıf, halbuki sizler meseleleri daha iyi bilen şuurlu insanlarsınız" demişti.
22 TEMMUZ:
Çok şiddetli bir rüzgar çıktı. Hızını artırdıkça artıran rüzgâr ve ardından çok şiddetli bir yağmur. Bütün mücahidler odalara çekildi. Ben çardağın altında inatla oturuyorum. Kitapları önceden odaya götürmüştük. "Gel ıslanırsın" çağrılarına aldırmıyorum. Fakat çardağın üzeri akmaya başladı. Ben de odaya sıvıştım.
91
Bir rüzgâr bizim çardağı da söküp attı. Yağmur fırtına birbirine karışarak savruluyorlardı. Fatih laf atıyordu. "Geliniyordun, duraydın da göreydim. Çardağa bak çardağa, çivisi bile kalmadı." O sırada bahçenin ortasındaki dut ağacının iri bir dalı kırılıp düştü. Merakla seyrediyorduk. "Şu fırtınaya bakın ağaçları deviriyor. Bizim garip çardak ne yapsın."
Gece içeride yattık. Açık havadan sonra kapalı yerde yatmak bayağı sıkıntılı geldi. 23 TEMMUZ:
Fırtına dinmişti. Avlunun dışına çıktığımızda gördüğümüz manzara çok feciydi. Yan bahçedeki ağaçların çoğu devrilmiş, yerler ham meyve yığmlanyla dolmuştu. Bitişik kale evin duvarı yıkılarak yolu kapatmıştı. Sel sularından dere kabarmıştı. Köylülerden bir kısmı selin getirdiği ağaçları tutmak için uğraşıyorlardı.
Yakın bir köyde Mevlevi Halis'e bağlı mücahidler-le Hizb'e bağlı mûcahidler arasında çatışma çıkmış. Miraceddin'e de gelmesi için haber gönderilmişti. O: "Ben kardeş kavgasında yokum" diyerek bu çağırıyı geri çevirdi. Çatışmanın kıyasıya olduğunu, zaman zaman bize kadar akseden kurşun seslerinden anlıyoruz.
24 TEMMUZ:
Dereye inmiştik ki köylülere rastladık. Bize "Ne var aranızda? Neyi paylaşamıyorsunuz? Karşınızda düşman dururken niye birbirinize vuruyorsunuz? Olanları beğendiniz mi? Siz birbirinize vururken düşman saklandığı yerden çıkıp, tanklarıyla sizi seyretmeye geldi."
Küskün küskün konuşuyorlardı. Onlara hiçbir ce-
92 '?'.'/.
vap veremiyorduk. Çatışmanın boyutlarından, sebebinden haberimiz olmadığı gibi duyduklarımız bizi de sarsıyordu. O sırada gruptan başka bir mücahid gelerek, bizim Türkiyeli olduğumuzu belirtti. Köylüler bizden özür dilediler. Ama çatışmada iki mücahidin öldüğü haberini almamız, kalplerimize bıçak gibi saplanmıştı.
25 TEMMUZ:
İbrahim'i, kolundan, burnundan, yüzünden yedi sekiz tane sarı arı sokmuştu. Grubumuzun mevlevisi büyük bir tevekkülle onu okumaya başladı: Elini arının soktuğu yere koyup okuyor, sonra bir diğer yere koyup okuyordu. Merakla seyrediyorum. Onbeş dakika kadar okudu. Ve "Geçmiş olsun" dedi. İbrahim'in hiç bir yeri şişmemişti.
Havada iki tane Mig belirdi. Hugyani tarafına ikişer bomba atarak dönüp gittiler.
Grubumuzdan dört kişinin mermi çaldığı tesbit edilmişti. Önce sorguladılar, sonra iki ayrı odada ikisi-de yere yatırıldı. Bacaklarına çadır dolandı, çadırın uçlarını iki mücahid havaya kaldırdı. Mûcahidler, gece karanlığında çevredeki ağaçlardan ince çubuklar kesip getiriyordu. Gelen çubuklar hırsızlık yapanların ayaklarının alfana vuruldukça kınlıyor, yenileri el değiştiriyordu. Bir tanesi vurulan çubuklardan feryat ederken, diğeri dişlerin arasına bir mendil sıkıştırmış, sesi çıkmadan yediği sopalar neticesinde bayılmıştı.
Dövme işini akşam misafir olarak yanımıza uğrayan Asıf Han'ın mücahidleri yapıyordu. Dayak yiyen ikili baygınlık geçirince, diğer iki tanesi yatırıldı. Daha sopa ayaklarına dokunmadan feryadı figana başla-
93
dılar. Miraceddin'e yalvarıyor, tevbe ediyorlardı. Taze yakalanmış balık gibi bacaklarını tutan mücahidlerin ellerinden ayaklarını kurtarıyor, mücahidler onları tutamıyordu. Ve itirafa başladılar.
Mermileri yakındaki bir eve emanet olarak bırakmışlar. Onlardan bir tanesi dört mücahidle gönderilerek ev sahibi getirildi. Köylüye mermileri niçin aldığı soruldu: Kendine verirken "dursun bir kaç gün sonra gelip alacağız" demişler. Köylünün masumiyetine karar verildi. Sekiz mücahid refakatinde evine gönderildi.
Mücahidlerin çıkmasından hemen sonra dışardan silâh sesleri yükseldi. Köylüyü götürenlerden bir tanesi koşarak döndü. Mevlevi Halis'in adamları önlerini kesmiş, çatışma çıkmış.
Miraceddin: "Herkes hazırlansın" emrini verdi. "Ben kardeş kavgasına girmem" diyen komutanımız şimdi ciddi hazırlık emri vermişti.
Bölgenin bütün gidiş yollarının kesilmesi için üçer beşer kişilik gruplara ayırdı. Kendisi asıl grupla beraber Asıf Han'ı da alarak köye yöneldi.
Beş kişiyle Torabora tarafından gelen yolun üstünü tutmuştuk. İkinci bir emre kadar bu yoldan kimseyi geçirmiyecektik. Saat biri henüz geçiyordu. Bütün dikkatimizle etrafı gözlerken kulaklarımız da silâh se-sindeydi. Şayet ses duysak çatışma çıktı demekti. Geçen her zaman bir işkence demekti. Amansız bir

düşmana karşı Allah rızası ve Allah'ın dini için savaşan; tek farklılıkları iki ayrı hizib adına savaşıyor bulunmaları olan mücahidler şimdi karşı karşıyaydılar.
Biz de bu iki ayrı hizipten birinin safmdaydık. Ve
94
kaçınılmaz olarak çatışmada bir siper işgal etmiştik. Bir tarafı tutan; taraflar karşı karşıya gelince istemese de kendini çatışmanın içinde buluyordu, bulacaktı. Ben böyle bir işin içinde yokum demek bir çözüm değildi. Bütünü parçalayıp Hizibler haline dönüşen ve bütünün tek temsilcisi kendisi olduğunu zanneden hizib üyelerinin gün gelip çatışmaları kaçınılmazdı. Mesele seçimi doğru yapmak; gruba değil, grubun üyesi bulunduğu ümmete bir bütün olarak bakmaktı. Uzandığım toprağın üzerinde Kalaşnikof un ağzını dereden yukarı yükselen yola tutmuştum. Gelen kim olursa olsun durduracaktım. Düşman her yerde düşmandı, ümmet her yerde ümmetti, grup her yerde gruptu ve parçalanmıştık. İçim kan ağlasa da parmağım tetikte ve gözlerim, görebildiği kadar dereye doğru uzayıp giden karanlığın içindeydi.
Ufuk kızarmaya başlamıştı. Namazlarımızı sırayla, tek tek kıldık. Ortalığın hâlâ sakin olması iyiye alametti. Aydınlık görme işimizi kolaylaştırıyordu. Yavaş yavaş uyku gözlerimi basıyor. Derken merkeze dönmemiz için haber geldi. Kapıya vardığımızda Mevlevi Ha-lis'e mensup bir grup dışarı çıkıyordu. Getirilmişler, konuşulmuş mesele tatlılıkla halledilerek muhtemel bir kardeş kavgası önlenmişti. Arife günü mücahidlerin çoğu, vedalaşarak bayram için evlerine gitmeye başladılar. Encinir Miraceddin.her mücahide bir miktar bayram harçlığı veriyordu.
Bayram günü, sabah namazını kıldık. Oturuyoruz. Güneş doğdu. Arkadaşlar "Miraceddin'le bayram-Iaşalım." "Sabredin önce onlar başlasın, buranın adetini bilmiyoruz." Saat sekiz buçuk olmuştu. Miraceddin: Abdülhamit, haydi namaza." Bize göre vakit epey geçmişti.
95
Pirinç tarlalarının sınırları üzerinde tek sıra halinde yürüyoruz. Bayramın sevinci yürüyüşümüze bile farkılılık veriyor. Ahmethil'in dışındaki büyük bir camiye geldik. Etrafta mücahidler nöbet tutuyorlar. Mescidin önü küçük bir pazara dönüşmüş; Şeker, leblebi, şalvar bağı, ayna, tarak, üzüm, karpuz, kavun, çeşitli ev tatlıları satılan sergiler açılmıştı. Cemaat çok kalabalıktı. Dinç Afgan ihtiyarları, mücahidler ve çocuklar Allah'ın huzurunda omuz omuzaydılar. Namazı müteakip bayramlaşma başladı. Mücahidlere dağıtmak için şeker aldım.
Aşçımız bayram için pirinç pilavı yapmıştı. Yemekleri elle yiyorduk ve üç parmakla yemekte mücahidlere uyum sağlıyamıyorduk. Buna bir çözüm bulmamız gerekiyordu. Kavak kabuğundan kaşık yaptım. Bunu avucumuzun içine alıp kimseye belli etmeden kullanacaktık. Arkadaşlara: "Kabukları avucu-nuzda iyi kamufle edin kimse görmesin" dedim. Artık mücahidler kadar pilavı bir defada biz de ağzımıza doldurabiliyorduk. Cihad kabuğu açıktan sallamaya başlayınca Miraceddin: "Cihad o nedir?" Elimdeki kabuğu sakladım. Cihad "Kaşık, kaşık" deyince bütün sofra hem gülüyor hem "Görelim görelim" diyordu. Cihad umursamazca elini kaldırıp "İşte bakın" dedi.
Aldığımız şekerleri mücahidlere dağıttık. Bu bayram gününde Türkiye'yi anımsadık. Ve hasret duygularımız depreşti. Cihad radyoyu eline alıp dışarı çıktı. "Bu defa Türkiye'nin sesini bulacağım." Fatih, bayramlık diye sakladığı "Dunhil" marka sigarayı tüttürüyor. İbrahim tiryakisi olduğu siyah çayı demlemekle meşguldü. Çarpayinin üzerine uzandım. Gölge eden erik ağacının dallan arasından açık, mavi gökyüzüne
96
bakıyorum. Her Ramazan bayramında olduğu gibi annem yine baklava yapmıştır. Çocuklar el öperler ve bu akşam bütün akrabalar bize gelirler.
Miraceddin: "Haydi Zahid Seybin ziyaretine gidiyoruz." Yollar geçen günkü fırtınadan devrilen ağav-larla kapanmıştı.
Zahid Seybin merkezine vardığımda ilk dikkatimi çeken manzara, Wolsvagen dolmuşun ortadan ikiye kesilmiş olduğunu görmek oldu. İki gün orada kaldık. Sonra tekrar Ahmethil'e döndük. Riyazü's-Salihin ve bazı kitaplar hariç daha doğrusu Arapça ibare bulunmayan bütün kitapların dağıtılıp yırtılmış olduğunu gördük. Rusça kitapların parçası dahi yoktu. Mevlevi'ye üzgün üzgün, "Bizim kitapları yırtmışlar" dedim. O, "Abdülhamit, onların ne faydası var ki." Böyle bir cevabı hiç beklemiyorduk. En azından teselli etmeliydi. Kafamız bozuk bir şekilde oturduk.
İbrahim "Bu gruptan ayrılıp Zahid Seyb'in yanma gideceğim." "Biraz düşünelim." "Düşünerek vakit kaybetmeyelim hemen gidelim." İbrahim'i zorla oturttuk.
4 AĞUSTOS:
Miraceddin beni yanma çağırdı. Elindeki kâğıdı göstererek: "Bu mektup Zahid Seyb'den geldi. Sizi yanma çağırıyor."
Merkezdekilerle vedalaşarak ayrıldık.
5 AĞUSTOS:

Peşaver'den yeni gelen Zabit Kadirin komutasındaki gruba katılmıştık. Abdullah'da bizimle beraberdi. Biz de dahil grubun toplam sayısı 11 kişiydi. Ka-ca'dan sonra bir çarşıya geldik. Planlı yapılmış dükkânları vardı. Savaştan önce canlı bir alış veriş

merkezi olduğu hemen belli oluyordu. Dükkânların çoğu kapalıydı. Yine de faal durumda kırk elli dükkân vardı. Etrafta hurdalaşmış kamyon, otobüs ve minibüsler göze çarpıyordu.
Artık durgun günlerimiz geride kalacaktı. Hareketli, bol yürüyüşlü günlerimiz başlıyordu. Savaş konusunda içimiz buruktu. Bizim her gittiğimiz yerde savaş duruyordu. Akşamdan önce Biar köyüne ulaştık. Zabit Kadir'in ağabeyi Zâkir, kırkının üzerinde ve bir gözü kör. Köylülere: "Bunlar Türkiyeli mücahidler, onları iyi ağırlamahyız. Tavuk kesin" diyordu. Bu işe canımız sıkılmıştı. Fakat bir şey de demedik, şimdilik susuyoruz.
6 AĞUSTOS:
Balabağ'dayız. Sabah saat sekiz buçuk.
Artık, dost olduğumuz leblebi satan ihtiyar dükkâncının ziyaretine gittik.
Balabağ'da üç küçük kardeşin çalıştırdığı bir çay ocağı vardı. En büyüğü oniki yaşında olan bu üç dilbaz kardeşlerin diğerleri altı ve dokuz yaşındaydı. Çay ocağına girince sağ tarafta büyük bir kazanda su kaynıyordu. Sürekli yanan kömürün üzerinde Çin porseleni tek kişilik demliklerle yeşil veya siyah çay demleyip getiriyorlardı.
Tahta kerevetin üzerine bağdaş kurup oturduk. Üç kardeş gelip "Hoş geldiniz. Mustafa gelmedi mi?" diye sordular. "Gelmedi" cevabını alınca "Mustafa tam dokuz Rus öldürdü." diyerek yiğitliğini anlatıyorlardı. Mustafa, nisan ayından bu yana cephedeydi ve yaptığı savaşlarla bölge halkının sevgisini ve takdirini kazanmıştı.

7 AĞUSTOS:
Abdullah hastalandı, yüzü sapsarı olmuştu. "Aman hasta olduğumu kimseye söylemeyin ha!" "Bizim söylememize gerek yok. Yüzünden okunuyor." "Olsun, siz söylemeyin sonra ameliyata (operasyon) götürmezler."
Grup hareket edecekti. Abdullah'ın kalmasına karar verildi. Onu kalmaa zorla razı edebildik.
Helikopterler sağda bir yeri bombalarken biz soldan dağların dibini takip ederek aşağı doğru iniyorduk. Geçtiğimiz yerde üzerinde hiç ot bitmemiş parlak, sert, geniş bir alan dikkatimi çekti. "Burası niye böyle?" İngilizler Afganistan'ı işgale kalkınca burada bir kasaba kurmuşlar, mağlup olup geri çekilince Afganlılar bütün kasabayı yıkmışlar. Burası o yıkıntıların yeri" dediler.
İngilizler Afganistan'ı 20.000 kişilik bir kuvvetle işgale başlamış. Celalabad'dan Kabil'e giden İngiliz kuvvetlerinden geriye bir kişi dönebilmiş. O da sonradan Afganistan hatıralarını yazıya dökmüş.
İkindi ve akşam arasında mola verdik. Çok yakında bir yerde iki saattir devam eden silâh sesleri vardı. Akşam namazını kıldık. Çadırlarımızı sıkıca belimize bağladık. Çadırların bele bağlanışı baskına gitme işaretiydi. Celalabad Kabil asfalt yolunun kenarına inmiştik. Sol tarafta baraj vardı.
Bir Halkî'nin (komünist) evini sarmıştık. Bir kaç kişi eve girdi. Adam kaçmış, baraj tarafından karanlık geceyi delerek bir ışık konvoyu geliyordu. Ardından gecenin sessizliğini yırtan tok patlama sesleri, uçaksa-

varlarla bulunduğumuz yere doğru âteş ediliyordu. Bizim işimiz de bitmişti.
Uçaksavar açıkça bizi tarıyordu. Bir anda ortalık karıştı. Grup ikiye bölündü ve aradaki irtibat kayboldu. Ben dört mücahidle beraberdim. İbrahim, Zabit Kadirle geri dönmüştü. Onları arkada bırakmamak için biz de geri döndük. Kaçan komünistin ağabeyi olan aksakallı bir ihtiyarı tutmuşlardı. Bir süre sorguladıktan sonra onu da bıraktılar. Uçaksavar bir kaç el daha ateş etti.
Gece karanlığında, kavuran bir sıcakta, susuzluktan su hayalleri görerek yürüyorum. Gelirken birinden berrak, diğerinden çamurlu su akan iki dereden geçmiştik. Temiz suya kavuşabilmek umudundaydım. Nihayet suya ulaştık. Kurşuni renkte akan suyun temiz olup olmadığı belli değildi. Hep birden suya kapandık. Susuzluğun kavrulmuşluğuyla içmeye başladım. Toprak parçalarını farketmeye başlamıştım; çamurlu suydu, içtiğimiz. Bir anda midem bulandı. Çadırımla süzerek biraz daha içtim.
8 AĞUSTOS:
Komutan Zamanın grubu gece asfalt yol üzerinde bir konvoya saldırmış, gelen haberlere göre elli kadar Rus öldürmüş. Bu savaş esnasında bir mücahid de karnından yaralanmıştı. Yaralı mücahidi bulunduğumuz yere getirdiler. Babayiğit bir gençti. At sırtında Peşaver'e götürmek için hareket ettiler. Yolda şehid olmuş.
Akşam yemeğinde Bala Sultanpur'daydık. Yemekten sonra Zabit Kadirin ağabeyi köylülere "Türkler siyah çayı seviyorlar. Siyah çay getirin" dedi. Artık

bu adamın köylerde bu tip sözler söylemesine iyice kafamız bozulmaya başlamıştı. Çaylar geldi. "Buyurun çay için" dediler. Hiçbirimiz çaya yanaşmadık. Ne bir daha teklif geldi, ne de önümüze lütfen de olsa birer fincan çay uzatan oldu. Alü kişi üç demlik çayı bitirdiler. "Vay anasına be, belli yaşın üzerindeki adamlar hep aynı, çıkarcı, egoist. İki aydır şu altı adam gibi bir örnek görmedik. Yirmi yaşın altındaki gençlere bakın bir de, surda oturan herbiri kırkının, ellisinin üzerindeki şu altı kişiye bakın. O çocuklar ne bulursa yiyor. Nerede olursa yatıyorlar. Bunlarsa şu anda bizi isti-mar ederek tavuklu, siyah çaylı özel tarifeli yemekler yiyorlar."
12 AĞUSTOS:
Nihayet dananın bağı koptu. Gece olan tatsız bir hadise üzerine bu gruptan ayrılmaya karar verdik. Artık bunlara tahammülümüz kalmamıştı. Mustafa da şu anda bizimleydi. Farsçası bizden çok iyi olduğu için "Zabit'le konuş ondan ayrılıyoruz başka bir gruba katılacağız." dedik. Durumu anlattı. Zabit bozulmuştu. "Bir daha böyle olmaz, onlardan özür dile" diyordu. İbrahim "Bu işin özrü falan kalmadı." dedi. Zabit: "Silahları teslim edip gitsinler" dedi. Biz: "Silâhlar cepheden dönene kadar bize ait, ancak giderken Zahid Seyb'e teslim edebiliriz" dedik. Verdiği cevap enteresandı: "Zorla alırım." Arkadaşlara baktım. Zabitin ağabeyi Cihada: "Senin kalaşnikof un güzel" diye silâha el atıyordu. "Cihad sakın silâhını o herife kaptırma" dedim. Bizim cevabımız da onunki gibi tezahür etmişti. "Kendine güveniyorsa buyursun silâhlarımızı alsın." Bizde kimseye zorla silâh vermeyiz. Durumu Zahit Seyb'e bildiririz. O silâhları Zabite verin derse veririz yoksa bu silâhlar cepheden ayrılana kadar bizim zimmeti-
101
mizde." Zabit şöyle bir baktı. Hiç farkında olmadan oluşan bir durum vardı. Biz beşimiz de kalaşnikof luy-duk, onlar da altı kişi ve mavzerliydi. Oturuşumuz ise açık ve daire gibiydi. Zabitle diğerleri ise aynı yerde ve ortamızdaydılar.
Zabit önerilerimizi kabul etti. "Zahid'e haber gönderelim." dedi. "Senin haberine inanmıyoruz ve bir arada da kalamayız biz de beraber gideceğiz, verin derse silâhları teslim ederiz" dedik. Zabitin ağabeyiyle beraber yola çıktık. Sultanpur'dan geçerken Mustafa'nın komutanı Encinir Abdülhadi ve grubunun orada olduğunu öğrendik.
Mustafa: "Abdülhadi'nin yanına uğrayalım" dedi. Bahçe arasındaki bir harmanda dinlenen grubun yanına çıktık.
Mustafa durumu Abdülhadi'ye anlattı. Abdülhadi "Siz burada kalın. Bu tek başına gidip gelsin" dedi. Zahid Seyb'e hitaben bir mektup yazdı. Zabit'in ağabeyi bizi burada bırakmaya hiç de memnun olmaz bir halde tek başına yola çıktı.
İki mücahid ellerinde megafonla çok neşeli bir halde çıkageldiler. Bir gün önce Ulusvali'de (Rus yada hükümet askerlerinin bulunduğu büyük kalelere verilen ad) yaptıkları cenkte kale komutanını kolundan vurmuşlar. Bugün gidip megafonla "Hey Peder Mordan komutanınıza ilaç getirdik" diye dalga geçmişler. Daha sonra aldığımız habere göre bu azılı kâfîr'in kolu kesilmiş.
15 AĞUSTOS:
Ulusvaliye hücum eden Asıf Han'ın grubundan Mahir bir mayına basınca sol bacağı kopmuştu. Kan
102
durdurulamadı. îki gün sonra yiğit bir savaşçı, pek bir mücahid olan Mahir şehid oldu.
Kuşkek köyüne doğru yürüyoruz. Zabit Kadir'in ağabeyi Zakir geldi. Elindeki mektubu Encinir Abdülhadi'ye verdi. Cevabını merak ediyorduk.
Abdülhadi mektubu okudu ve "Zahid Seyb, ya Kadir'in grubuna katılsınlar veya silâhlan ona teslim etsinler" diyor. Bunu hiç beklemiyorduk. Zahid Seyb'in "Silâhlarınızı Kadir e verin" diyeceğine ihtimal vermiyorduk. Arkadaşlara "Teslim edelim." dedim. Zakir bize bakamıyordu. Mustafa mermilikleri vermeyin, bunlar çok güzel ve yeni. Bizimkilere bak mermileri doğru dürsüt tutmuyor bile." "Çıkar kütüklüğünü" dedim. Yere iki çadır serdik. Çıkarttığım kütüklüğün mermilerini boşalttım. Arkadaşlara siz de mermilerinizi buraya boşaltın" dedim. Diğer üç kütüklük de boşaldı. Zakir şaşırmıştı. "Ne yapıyorsunuz, mermileri de alacağız" dedi. "Mermileri de sana vereceğiz." Ona dört tane eski kütüklük verdik. Mermileri çadırına bohça-ladık. Silâhları da sırtına vurup uzaklaştı.
Hani utanmasam ağlayacaktım. Karadenizde gemilerimiz batmış gibi sessiz yürüyorduk. Aslında bir gruptan diğerine giderken bütün mücahidler silâhlarını almış oldukları gruba teslim ederek gidiyorlardı. Fakat, bizim bir farklılığımız vardı; cepheden en son giderken silâhlarımızı Zahid Seyb'e teslim edecektik. Cephede olduğumuz sürece şehirlerarası harekette dahi silâhların bize ait olduğunu bizzat Zahid Seyb söylemişti. Bütün bu grupların hepsi de Hizbi İslâmi Afganistan'a ait olmasına rağmen böyle bir durumla karşılaşmıştık. Balabağdaydık. Mustafa gelerek "Abdülhadi; ar-
103
kadaşlarma şöyle üzülmesinler. Eğer bizim grupta kalmak isterler ise hemen silâh verelim." demiş.
16 AĞUSTOS:

Silâhların alınmasına gücenen Fatih ve Cihad, Peşaver'e dönmeye karar verdiler. Fatih, ishal illetinden dolayı aşırı halsizdi. Cihadın da beli bükülmüştü. Abdullah da gelmişti. Mescidin yan tarafına oturduk, konuştuk. Arkadaşların gitme kararını kesinleştirdik.
Saat onbir sıralarında Fatih, Cihad, Abdullah'la teker teker kucaklaşarak vedalaştık. Ayrılık gerçekten zordu. Aylarca devam eden Allah yolundaki silâh arkadaşlığımız yılların bırakamayacağı sevgi kardeşlik ve muhabbet izleri oluşturmuştu. Fazla konuşamadım bile. "Hakkınızı helâl edin" deyip ayrılmıştık. Onlar Balabağın tozlu yollarında her adımda bizden biraz daha uzaklaşırken arkalarından daha şimdiden içime çöken hasretle baktım. Belki bir daha görüşemeyecek-tik. Cephede yarınlar düşünülebilir. Ama yarın için bir garanti verilemezdi. Yarın sende şehitler kervanında olabilirdin. Cephe duyguların en saf olduğu yerdi.
Yeni grubumuzun yaş ortalaması çok gençti. Grubun en yaşlı elemanı 45 yaşlarında saçları aklaşmış bir mücahiddi. Grup komutanı Abdülhadi otuz, Muallim Seyb 25 yaşında ve yirmi yaşın üzerinde dört mü-cahid daha. Mevcudu altmış kişi olan diğer mücahid-ler yirmi yaşın altındaydılar. Bıyıkları henüz terlememiş, yüzünde hiç tüy olmayanlar, sakalları tek tük çıkmış, yüzlerinden henüz çocukluklarının masumiyeti kaybolmamış genç mücahidler. Bunlar, dünyanın en büyük, en yırtıcı emperyalistine ve onun teknik gücüne karşı kale gibi duruyorlardı.
104

Grub'daki genç mücahidlerden onbeş tanesi KâbiHiydi. Onlara, "Niye Kabil'de değil de burada savaşıyorsunuz?" diye sordum. "İki sebebi var" dediler. "Birincisi oradaki savaş daha zor, mücahidler devamlı dağda kalıyorlar. Savaş için aşağı inip sonra tekrar dağlara dönüyorlar. Dağlarda havalar da soğuk.. İkincisi : Orada savaşırsak hükümet eşkalimizi ve kimliğimizi çabuk öğrenir. Burada öğrenmesi çok zor. Zaman zaman serbestçe Kabil'e gidiyoruz. Şehir içi eylemlerine de katılıyoruz."
Bir süre sonra Kâbil'li mücahidlerden bir tanesinin babası geldi. Elli yaşının üzerinde uzun boylu sarıklı, sakallıydı. Oğlunu götürmek istiyordu. Müca-hid'e "Baban seni niye götürmek istiyor" dedim. Alaylı bir gülümsemeyle "Okutacakmış." Durdu babasından tarafa ters ters bakarak "halkî o" dedi. Hayretle: "Nasıl öyle dersin, sakallı, sarıklı, namaz kılıyor ve baban" dedim. "Halkîler istiyorlar ki, bütün mücahidler silâhı bıraksın, çift sürsünler, çalışsınlar mektep ya da medresede okusunlar. Hatta para bile veriyorlar. Babamın benden istediği de onların istediğinin aynısı. Adam üç gün kaldı bizimle, sonra hepimizle vedalaşıp oğlunu alamadan gitti.
17 AĞUSTOS:
Ayağında asker botları, üzerinde normal Afgan elbisesi olan dört kişi getirdi Muallim Seyb. Askerden kaçmışlar. Bu ay, Afgan hükümeti askere yeni sevki-yatlar yapmıştı. Ancak sevk edilenlerin büyük bir kısmı firar ediyorlardı. ABD'nin sesi askere gidenlerin kaçmaları sebebiyle Kabil hükümetinin güç durumda olduğunu söylüyordu. Aslında haber ajansları meseleyi tek yönlü olarak değerlendiriyorlardı. Askerlerden
105
her kaçan hükümeti zayıflatırken, mücahidleri güçlendiriyordu. Bu gençlerin çoğu ya hemen cephede mücahidlerin saflarına katılıyor, -hatta silâhlarıyla gelenler oluyordu- yada Peşaver'e gittikten sonra silâh alıp tekrar mücahidlerin yamna geliyordu. Bir kısmıysa cephe gerisinde çeşitli işlerde çalışarak hiziplere ekonomik açıdan katkıda bulunuyorlardı.
Bu dört asker kaçağını komutanımız tek tek sorguya çekti. Biri hukuk, diğeri edebiyat fakültesi mezu-nuymuş. Hukuk mezunu olan Hizb-i İslâmî üyesiymiş. Ona Kabille ilgili (Belki de üye olduğuna kanıt olarak) sorular sordu. Abdülhadi onlara bir mektup yazarak verdi. Bu mektup sayesinde Pakistan sınırına kadar rahatça gidebileceklerdi. Yolda diğer rastladıkları gruplar tutunca bu mektup onlar için bir vize teşkil edecekti. Peşaver'e gitmek üzere vedalaştılar. Sonraki günlerde firarilerin gelmesi devam etti.
İkindi namazından sonra biraz kültür fizik yaptım. Çocuklardan biri yanaştı: "Bana da karete çalıştırır mısın?" dedi. "Yarın İnşaallah" dedim. Grubumuzun en küçük elemanı Sultan Mahmut yüzü kızararak "Beni de çalıştırır mısın?" dedi. "Tabii çalştırırım. Yarın kaç kişi isterseniz gelin." dedim.
18 AĞUSTOS:
Grubumuz Balabağ köyünde.
Painsultanpur'a tanklar hücum etmiş. Yaşlan küçük olanlar ayrıldı, geri kalan grup hazırlandı. Hazır olan gruptaki mücahidlerin çoğunun kalaşnikofları tek tek atan uzun menzilli mavzerlerle değiştirildi. Tanklarla gelen piyadeler, uzaktan bu tüfekle daha iyi vurulurdu. RPC-7 (zıddı tank) yi almıştım. Tankların can
106
düşmanı bu silâhtı. Fakat bir mermisi 500 dolar civarındaydı. Bu iş bana mesuliyetli geliyordu.
Köylülerin hayır duaları arasında düğüne gider gibi şen şakrak ve koşarak yola çıktık. RPC-7 için sırtında mermileri taşıyan bir de yardımcım vardı. Eline bir de megafon almıştı. Arada bir megafonla, "Narayı Tekbir, Zindebad İslâm, Zindebad Mücahid-i Afganistan" diyerek sloganlar atıyordu. Ona "megafonu başkasına ver"

dedim. "Niçin?" dedi. "Biz düşmana en yakın noktada olacağız. Sen orada da megafonla naralar atarsan biz tankı değil, tank bizi tepeler." Megafondan ayrılmak ona zor gelse de başkasına verdi.
Mücahidler ayaklarındaki çapilerini de çıkarıp sağa sola doğru atıyorlardı. Hemen tamamı yalınayak kalmıştı. Artık yürümüyor koşuyorduk.
İbrahim'e, "Hadi bakalım nihayet beklediğimiz gün geldi.", "Öyleye benziyor ama, biz gidiyoruz diye orada da savaş biter.'
Bala Sultanpur'a geldiğimizde çarpayilere yatırılmış beş mücahid gördük. Bunlar gece gezmesinde bir grupla karşılaşmışlar. Dur ihtarı verince üzerlerine ateş edilmiş. Çıkan çatışmadan bir saat sonra da tanklar gelmiş. Ateş eden taraf tanklardan önce gelen düşman piyadeleriymiş.
Her mücahid grubu bulundukları yerin durumuna göre geceleri dört-altı-on kişilik gezme (Bu kelime Peştucada aynı anlamda kullanılıyor.) denilen kolluklar çıkarıyorlar. Bu gruplar gece bütün yakın çevreyi dolaşıp, gördükleri fert veya gruba dur ihtarı verip kim olduğunu soruyordu. Geceden istifade ederek sızmaya çalışan düşman da engelleniyordu.

öavaş aıanına geıaıgımızae tanıuar gen uuımıuş-tü. Asıf Han'ın grubu da oradaydı. Mahir in şehadetin-den sonra Asıf Han ve grubu Ulusvalinin çevresinden ayrılmıyor. Geceleri de buralarda geçiriyordu. Gece gelen düşman onları muhasara altına almak istemiş fakat, becerememiş. Şu anda evine el konulan ve bu güne kadar deşifre olmamış olan bir halkî de evinden mücahidlere ateş ediyormuş. Tanklarla beraber o da kaçmış. Tankların direk Asıfları çevirmeye çalışmasının sebebi bir ihbar olabilirdi. Belki de kaçan halkî "Burada geceleyen mücahid grubu var gelirseniz kolayca imha edersiniz." çağrısını da yapmıştır. Halkînin evinden çok sayıda mermi ve silâh çıktı. Ambarların-daki zahirelerine de el kondu. Çuvallara doldurulan buğday ve pirinç eşeklerle sevk edildi.
Olaydan sonra Celalabad'a giden tarihi ipek yolu, mücahidler tarafından ulaşıma kapatıldı. Halkın şehre gidiş gelişi, alış verişi geçici bir süre için yasaklandı. Tahıl satışı ise tamamen yasaktı. Ekim mevsiminde kamplardan Afganistan'a gelenler hasattan sonra satışı yapıp tekrar geri dönüyorlardı. Bu durum müca-hidleri kışın yiyecek sıkıntısına sokuyordu.
19 AĞUSTOS:
Bu gün grubun az bir kısmıyla, sonraki günler yansından çoğunun katılmasıyla spor çalışmalarına başladık. Bağların, bahçelerin, tarlaların arasında onbeş dakika elde tüfek koşuyor, koşu esnasında Tekbir getiriyor, yek-du-se- Şehid diye bağırıyor, tarlalarda yatıyor, kalkıyor, sürünüyor, yuvarlanıyorduk. Sonra kül-tür-fizik yapıp biraz anladığım Taekvan-do ve Boks çalıştırıyordum. Grupta yapı ve yaşça büyük olanlar önceleri sadece seyrediyorlardı. Hadi desen katılacak bir

seyıraı du. fazulannı tutup siz iyi boks yaparsınız deyince onlar da dahil oldular. Komutanımız Abdülhadi bu duruma çok memnun olmuştu. Zaman zaman kül-tür-fizik çalışmasına o da iştirak ediyordu.
20 AĞUSTOS:
İbrahim'le Mustafa da cepheden ayrılmaya karar verdiler. Bugün yola çıkacaklardı. "Haydi beraber gidelim yalnız kalma" diyordu Mustafa. "Böyle gitmek istemiyorum, duam o ki Afganistan'dan gazilik nişanını alarak gideyim. Şehid olursam başka, yaralanmadan başkası Afganistan'dan uzaklaştıramaz beni." "Allah gönlüne göre versin."
Gruptaki mücahidler zaman zaman "Abdülhamit yalnız kaldın, sıkılmayasın." "Dilde yalnızım, fakat kaîblerimiz hep beraber, hepimiz kardeşiz" dememe çok seviniyorlardı. Pain Sultanpur'a beş dakika mesafede bir su kavnağı vardı. Savaştan önce buraya dinlenme tesisleri yapılmış. Biri açık diğeri kapalı iki yüzme havuzu vardı. Havuzlara yer altı kanallarıyla bağlı özel kabinler de vardı. Havuzların etrafı asırlık selvi ağaçları ve narenciye bahçeleriyle çevriliydi. Bu yer hindularca kutsalmış. Savaştan önce evlenen çiftleri uğurlu diye buraya getiriyor, özel törenler yapıyorlarmış. Sorhrut'un topraklı sularından sonra buranın berrak kaynak suyu cennet nimeti gibiydi. Haftanın iki günü buraya iniyorduk. Hem yüzüp banyo yapmış oluyor, hem de elbiselerimizi yıkıyorduk. Yerlerde yattığımızdan elbiseler çabuk kirleniyordu. İnce kumaştan yapıldıkları için kolay yıkanıyor, çabuk kuruyorlardı.
Havuzlar düşmana da yakın olduğundan her iki inişten birinde mutlaka düşman avına gidiyorduk.

21 AĞUSTOS:
Öğlen yemeğini Pain Sultanpur'da yiyoruz. Müca-hidlere yemek getiren bir genci göstererek "Bu tam on-yedi kurşun yedi." dediler. Merak etmiştim. Onbeş, onaltı yaşlarında gösteren o genci çağırıp, adını sordum." "Paçagül", "Sende onyedi kurşun izi olduğunu söylediler. Merak ettim yerlerini gösterir misin?" Sağ çene üstüne göstererek "burdan girdi, burdan çıktı," sol çene üstünden çıkmış. Gırtlağının solunda üst üste iki tane. Baldırını gösterdi. Kurşun iki baldırını delip geçmiş. Göğsünde de bir iz gösterince, "Tamam kalsın" dedim, durum ortadaydı. "Nerede tedavi oldun?" "Burada köyde dört ay yattım." "Yaralanman nasıl oldu?"

"Bir buçuk sene önce Ruslar evimizi bastılar, annem, babam ve amcam şehid oldu. Ben ağır yaralandım fakat gördüğün gibiyim. Dünyada akraba olarak kimsem kalmadı. İyileştikten sonra cihada katıldım. Altı ay savaştım. Şimdi çapli boyuyorum, mücahidan'a hizmet ediyorum."
Grubumuzdaki en ağır silâh (hem kiloda, hem atışta) "Sebdez" dedikleri Rus yapısı sadece otomatik atış yapan, altında yüz merrnilik şeridi bulunan silâhtı. Bu silahı kullanan genç başka bir gruba gidiyordu. Silâhı teslim etti. Silâh başkasına verilecekti.
Sultan Mahmut başta, altı ufaklık koşarak yanıma geldiler. "Abdülhamit bu silâhı sen al" dediler. Sebebini sordum. "Çok güzel silâh "tırrt" otomatik atıyor." Kolumdan tutup "Haydi kimse almadan onu sen al" diyorlardı. "Pekâlâ" dedim. Bir tanesi koşarak komutan yardımcısı Ahter'in yanına gidip "Onu Abdülhamit alıyor" dedi. Kalaşnikof u verdim. Seddez ve özel bir omuz çantasının içinde bulunan yedek mermi

şeritlerini aldım. İlk iş olarak silâhın sökülüp takılmasını, şeridin takılıp sökülmesini ve çalışmasını öğrendim. Abdülhadi, "Şirbeçce, haydi aşağıya gidip Abdül-hamit'e atış yaptır" dedi. Şirbeçce'yle beraber köyün beş yüz metre aşağısına indik. Bir duvarın üzerine kelle büyüklüğünde bir taş koyduk. Yeni silâhımla taşı vurmak ve silâhın kullanımına alışmak için talime başladım.
Grubun yarısı da bize doğru geliyordu. "Haydi gidiyoruz" dediler. Abdülhadi yoktu. Ahter'in idaresindeki çocukların gözleri ışıl ısıldı.
Bir su başında abdest aldık. Sonra grup ikiye ayrıldı. Ahter'in idaresinde olanlar sağ tarafa doğru gitti. Muallim Seyb'in idaresindeki bizim grup sol tarafa yöneldi. Sağa gidenlerin tarafında çatışma başlamıştı. İkindi namazını kıldık. "Bismillah" deyip yeni silâhıma dokundum; parmağımı hiç beklemeden bir çekişimde üç mermi birden atıyordu.
Muallim Seyb elindeki megafonla düşman tarafına sloganlar gönderiyordu: "Allahuekber, Mergber Brejnev, Mergber Babrak, Zindebad İslâm, Zindebad Afganistan."
Akşam namazı vakti olmuştu, megafonu alıp ezan okudum. Haberci geldi toplanıyorduk. Ufaklıklardan birisi vurulmuş. Spor çalışanlardan iki numaraydı. Kurşun baldırından girip çıkmış.
23 AĞUSTOS:
Bala Sultanpur'un pazarında köylülerle sohbet ediyorduk. Ortalık bombardıman sesleriyle sarsılmaya başladı. Çadırlarımızı omuzlanmızdaki silâhlarımızın üzerine atarak koşmaya başladık (güneşin vurmasıyla

bulunan iki Rus bombardıman helikopteri üzerimizden geçti. Köyün mezarlıklar tarafına geldiğimizde daire şeklinde dizilmiş onbeş helikopterin Torgar'ın ete-ğindeki Şemşapur'u döne döne bombaladıklarını gördük. Oturduk ve seyrediyoruz. Patlayan bombaların sesleri, bir bulut olup yükselen toz ve dumanlar. Yirmi dakika sürdü bombalama. Helikopterler büyük bir iş başarmış edasıyla tek sıra halinde Celalabad'a doğru giderken, geride bombalanan yeri saran bir toz bulutu kaldı. Bombalanan yerde Cabbar'ın grubunun merkezi vardı. Gerçi bu vakitte orada olmalarına imkân yoktu. Fakat yine de içimizde bir endişe, "ya oradalarsa, son bombardımana yakalanmışlarsa?" Bu merakımız uzun sürmedi. Cabbar'm grubundan bir mücahid geldi gülerek, "Yarım saat önce oradaydık" dedi.
Herhalde yine bir ispiyoncu haber uçurmuştu. Mücahidlerin sürekli hareketliliği, bir yerde uzun süre konaklamamaları dolayısıyla, Rusların bir hava saldırısı daha boşa çıkmıştı. Allahm mücahitlere yardımını her olayda bir daha görüyor ve hamdediyorduk.
24 AĞUSTOS:
Geceyi bir bağ arasında geçirdik. İki taraftaki azı dişim de ağrıyor. Ağrılar geldiği zaman sırt üstü yatıyordum. Kafamın içi zonkluyor. Yanaklarımı şişiriyo-rum, dişlerimin içinden matkapla damaklarım sökülü-yormuş gibi. Durmadan okuyor, şifa diliyorum. Bugüne kadar hiç diş ağrısı çekmemiştim. Demek buydu diş ağrısı, kabir azabını anımsatan diş ağrısı, hiç kıpırdamadan gözlerimi gökyüzüne dikip öylece yatıyorum.
Öğlene doğruydu. İpek yoluna paralel olarak uzanan bozkırdan yukarı dört tane tankın geçtiğinin ha-

gıuuu uuıuc UU1CXCJV UÇ! U1T1UX
bir tarafa gönderdi.
Beş kişiyle beraber ağaçlık bir mevkide mevzi tuttuk. Tanklar aşağı gelirse saldırılacaktı. Ne tanklar geliyordu, ne de çatışma sesi. "Tanklar Kaca'ya gitmiş" denildi. Dikkatimiz dağıldı. Mücahidler güreşmeye başladılar. Yüz metre kadar gerimizdeki evden çocuklarla içmemiz için ayran ve kızartılmış darı gönderdiler.
25 AĞUSTOS:
Ulusvali'ye gittik. Asıf Han'ın grubu da yakındaki bir bahçede istirahat ediyordu Grubu orada bıraktık. Dört kişi mayın kontrolü için Ulusvali'nin yakınına gittik. Yakındaki evden yaşlı bir kadın gelerek bilgiler verip, eliyle bazı yerleri gösterdi.
Gruba haber gönderdik, hepsi geldi. Yapma, fitili tutuşturulup atılan el bombalarını çıkaran bazıları çalılıkların içine girip düşmanın karargâh olarak kullandığı kalenin bahçesine yanaştı. Bizim tuttuğumuz kö-şeyse bir ay

önce Şemsin vurulmuş olduğu yerdi. Dibinden ateş edeceğimiz evin damına çıkmayı önerdim. Ve duvardan yukarı tırmandım.
Damın etrafı duvarlarla çevriliydi. Merdivenle aşağıdaki avluya iniliyordu. Kendime ^teş edecek yer tesbitine başladım. Sol taraftan atılan el bombaları ulusvalinin bahçesinde kulakları zonklatan gürültülerle patladılar. Karşılıklı ateşler başladı. Kale burçları, iki göndere çekili bayrak net olarak görünüyordu. Burçlardan uzanıp geri çekilen kelleleri görüyordum. Seddez'in ön bacaklarını duvarın önündeki uzantıya koydum.
113
Beklemeye başladım. Kelleler çıkınca atışa başladım. Çekilmişlerdi, tekrar uzandılar, bulundukları yerden hafif bir toz kalktı. Toz, ateş ettikleri anı sesten önce açığa çıkarıyordu. Duvarlara çarpan kurşunlar patlıyor, ardından ikinci patlama sesi geliyordu. Karşı taraf genellikle dom dom kurşunu kullanıyordu. Kalekov'un mermi özelliği de buydu. Toz kalkınca bende hafif eğiliyordum. Tüfeğimin hemen önüne bir kurşun saplandı. Büyükçe iki taş buldum, geniş duvara aralıklı olarak koydum. Kafaları karaltılarından tesbit ediyorduk. Uzaktan bu taşları kafa zannedip ateş ederken ben daha iyi hedef bulacaktım. Taşları koyduktan sonra kendi yerimi de değiştirdim. Kalede dikili bayraklardan biri kırılıp düşmüştü. Atışlar bütün coşkusuyla sürüyor. Benim taşlardan birisi de düştü. Ve aşağıdan bağırıyorlar, "Haydi gidiyoruz."
Geri dönerken grubun en arkasından yürüyordum. Yaşlıca bir adam: "Bunların hepsi tek gruptan mı?" dedi. "Evet, yarısı da yukarıda" dedim. Zayıf Farsçam dikkatini çekmiş olacak ki "sen nerelisin?" "Türkiyeliyim" deyince anlamaz anlamaz baktı. "Türkiye" dedi. Anlamamıştı. "İstanbul, İstanbul" dedim. Elleriyle yüzümü tuttu. Sakallarımdan ve gözlerimden öptü. Sonra elleri, açıp Rusların hezimeti, dünya müslümanlarının galibiyeti için dua etti.
26 AĞUSTOS:
Mücahidlerden bir grup, şehre yakın askeri araçların işlediği toprak bir yola mayın döşemek için gittiler.
27 AĞUSTOS:
Döşenen üç mayından birine, içinde onüç kişinin
114
bulunduğu askeri bir kamyonet çarpmış ve içindekilerle havaya uçmuş.
28 AĞUSTOS:
Pain Sultanpur'da havuzların yanındayız. Mücahidlerden bir tanesi gelerek "Abdülhamid burada bir Kuveytli var, Türkçe biliyor onunla konuş" dedi.
San elbiseli, beyaz tenli, çene ucunda az bir sakalı bulunan, orta boylu, şişmanca bir gençti. Selâm verdim. Türkçe "nasılsın" dedim. "İyiyim" dedi. Kendimi tanıtıp "Türkçeyi nerede öğrendin" dedim. "Mekke'de okuyorum. Orada çok Türk arkadaş var. Hepsi de Se-lametli. Sende Selametli misin?" dedi. "Evet" dedim. Daha bir güvenle kaykıldı ve konuşmaya başladık. Coşkuyla bir gün önce yaptıkları baskını, komutanlarının vurduğu üç Rus'u anlattı. Hareket-i İnkilab-ı İslâm adlı hizbin bir grubuydu bu. Bu bölgede Hizb-i İslâm'ın dışında bir hizbe mensup gördüğüm ilk gruptu. Kuveytli arkadaşla her gün görüşebilme dileğimle ayrıldık. Bizim gruptan bir delikanlı "Abdülhamit, bu nefere kurşun değse işlemez" dedi. "Niye" dedim. "Baksana çok kaba (şişman)" dedi. Gülerek, "orasını Allah bilir" dedim.
Zaman zaman genç bir kadın geliyordu gruba. Yüzünde nokta nokta çiçek bozuğu vardı. Saçları açık ve kısa kesikti. Bağıra bağıra konuşuyor, gülüyor, espriler yapıyordu. Anormal olduğunu düşünmüş, ilk görüşte aldırmamıştım. Daha sonra Paçator'a "Kim bu kadın?" dedim. "Gülbahar. Çok marifetlidir. Şehirde duruyor, mücahidlerin hesabına çalışıyor. Ondan hiç şüphelenmiyorlar, önemli haberler getirip götürüyor."
115
Paçator, Celalabad'm kenar mahallelerinde oturuyordu. Üç senedir cihadın içinde olduğu halde bir defa ailesini görmeye gidebilmiş. Bir yıl önce ensesinden vurulunca sinir sistemi bozulmuş. İlk günler elleri tamamen yumulmuş. Şimdi her iki eli de felç geçirmiş gibi tam açılmıyor. Biraz iyileştikten sonra tekrar silâhlarına dönmüş. Savaşın içinde, düşünce ve tecrübe olarak pişmiş bir mücahid. Yaşı da henüz yirmibir.
29 AĞUSTOS :
Kuşkek'te bir mescidde gecelemiştik. Sabah kahvaltısından sonra mescidin duvarında oturuyorum. Topraktan akşam yağan yağmurun taze kokusu yükseliyor. Güneş, yeşilleri daha bir yeşillendiriyor. Mescidin önündeki küçük dere kabarık akıyor. Ağaçlar, kamış tarlaları, mısır tarlaları, bahçelikler, toprak duvarlı, toprak damlı evler, bozulmamış renkler ve taptaze tabiatın koynundayım. Öyle rahatım ki işte silâhım kucağımda, kütülükler belimde. Rabbimden başka hiç kimseye boyun eğmediğimiz bir coğrafya. Düşman teknik olarak ne kadar güçlü olsa, öyle görünse de işte onun dünyevi gücü ayaklarımızın altındaydı. Etrafıma göz atıyorum; gençler, inanmış gençler ve inandıkları yolda fedekârlığın doruk noktasına çıkan gençler. Bunlardan yüzlercesi her gün şehid oluyordu. Şirpeçşe, Paçator, Bader, Zırpaça, her biriniz şehid olabilirdiniz. Bir kurşunla bir bomba parçasıyla, bir mayınla, hatta bir tank paleti altında kalarak şehid olabilirsiniz. Kiminiz de zindanlarda şehid edilebilirsiniz. Ama ölen sadece bedeniniz. Halbuki sizin taşıdığınız bedeninizden öte,

savunduğunuz Kur'anî değerlerdi ölmeyecek olan. Ölümünüzde bile zafer var sizin, zafer sizsiniz, her birinizsiniz.
116
Selâm verip yanaşan üç kişi daldığım düşüncelerden ayırdı beni. Aşina olduklarından Musafaha yapmak için oturduğum yerden aşağıya atlaladım. Bir tanesi Farsça "bu neferi tanıyor musun?" dedi. Baktım evet tanıyordum ama nereden, adı neydi? Her gün yeni insanlarla tanışıyordum. O, Türkçe "Nasılsınız?" dedi. Belleğimi yoklarken sarıldık. Selâhaddin'di bu. Tebliğ cemaatiyle dolaşıyordu. Kendisiyle Peşaver'de karşılaşmıştık. Cepheye gezmeye gelmiş. "Tebliğcilere haber vermedim. Afganistan'a gelmeye izin vermiyorlar " diyordu. "Erdem Beyazıt ağabey de bir ekiple Afganistan'a geldi" haberine çok sevinmiştim. Türkiye'den eli kalem tutanb ir ağabeyiminiz Afganistan'a gelmesi hele bir film ekibiyle beraber olması; Afganistan cihadına karşı duyarlılık gösteren, sahip çıkan insanımıza yazılı ve görüntülü olarak Afganistan olayının sunulması onurlu bir mutluluktu. Ne tarafa gittiklerini bilmiyordu. "Bu tarafa gelselerdi hem yardımcı olur, hem de sohbet ederdik" dedim. 3 AĞUSTOS :
Erdem Ağabey ve ekibinin Veziri'de olduklarını ve aşağı inecekleri haberi geldi. Selâhaddin'e "Buraya geleceklermiş. Biz oraya gitsek bir günlük mesafe, biz gideriz onlar başka bir yoldan gelir. Onun için beklememiz daha iyi olur." dedim. Onlar gelince tanklar ya da helikopterler gelse de güzel bir film çekseler diye dua ediyordum. Üç tane çocuk katıldı gruba. Kabil'de orta okulda okuyorlarmış. Yunus, Şefik ve Zülfikâr. Okul tatil olunca cepheye gelmişler. Abdülhadi onlara savaşmalarından çok gönülleri olsun diye birer mavzer verdi. Mavzerlerini omuzlarına asınca topuklarına kadar geliyordu.
117
2 EYLÜL:
Pain Sultanpur'dayız. Erdem ağabeyler henüz gelmemişti. Komutanımız Abdülhadi'ye durumu anlattım. Veziri'ye gitmek için izin istedim. O: "Yarın hep beraber gidelim" dedi.
Afganlılar ikindi namazını vakti sani'de kılıyorlar. Namazın cemaatle edasından sonra bir namaz daha kılabilecek vakit kalmıyor gibiydi.
ikindi namazını cemaatle kıldık. Cemaat dağılırken Abdühadi köyün üç dükkânlık pazarında satıcılık yapan bir ihtiyara "Diğer pazarcılar namaz kıldı mı?" diye sordu. İhtiyar: "Ben görmedim" dedi. Abdulhadi, mücahidlere: "Onları toplayıp getirin" dedi. Biraz sonra ikisi orta yaşlı, üçü genç olan beş kişiyi getirdiler. Abdulhadi "Namaz kıldınız mı?" dedi. "Kılacaktık" dediler. "Ne zaman kılacaktınız, vakit hani?" Önlerine bakıyorlardı. Mücahidlere "Götürün dereye atın şunları" dedi. Hepsini üç defa suya basıp çıkartılar. Sonra gelip suları aka aka namazlarını eda ettiler. Silâhlarımızı temizliyorduk. Bir patlama sesi, Abdulhadi elinde bir çubukla geldi. "Kim patlattı onu?", "Alarahman, Alarahman" dediler. Şakayla karışık çubuk Alarahman'ın sırtına iniyor. Abdülhadi'nin müca-hidleriyle ilişkisine dikkat ediyorum. Kardeşlerini çok seven, onları gözeten, herbiriyle tek tek ilgilenen bir ağabey gibi. Onlarla güreşiyor, koşturuyor, yanlış bir şey görse tatlı bir ikazla uyarıyor. Şu ana kadar tanıma imkânına kavuştuğum bütün grup komutanları işinin ehli, yaptığı işi bilen insanlar. Bu konuda hiç bir bilgim olmamasına rağmen hepsi özel bir eğitimden, çok yönlü bir eğitimden geçmiş gibi. Belki de omuzlarındaki yük onları eğitti.
118
Komutanların davranışlarındaki bir birine yakınlık, mücahidleriyle ve halkla olan ilişkileri, İslâmı normal düzeyin üstünde bilmeleri... Her biri gözümde yerleri kolay doldurulamayacak insanlar.
3 EYLÜL :
Bala Sultanpur'da bir mescidde geceliyoruz. Gezmeye çıkan grubun içindeyim. Aşağıya yukarıya, sağa sola dolaşıyoruz. Bazan oturuyor gecenin sessizliğini gönül ferahlığıyla dinliyoruz. Kabil Nehrinin ağır uğultusu arada bir derinden derinden geliyor. Sabah namazı vakti olmuştu. En yakındaki su arkına giderek abdest aldık. Mescide doğru yürüyoruz. Gözlerimin önünde hayali karıncalar uçuşuyor. Mescide yaklaştığımızda gece karanlığında bir ses "Driş" durduk. "So-ki?" Ardından gece parolasını soruyor. Parolayı söyledik. Mescide çıkıp yatan bütün mücahidleri sabah namazı için uyandırdık.
Namazdan sonra yatılmıyordu. Mücahidlerden bazıları Kur'an-ı Kerim okurken, bazıları ezber yapıyor. Ezber yaparken en çok bağıran Şirbeççeydi. Bazan var gücüyle bağırmasıyla da yetinmeyerek mega-fon'u eline alıp okuyordu. Kuran-ı Kerim okuma işi kahvaltı saatine kadar devam ediyordu. Mücahidlerin ekmek ve çaydan ibaret sabah kahvaltıları köylüler tarafından getiriliyor.
Mücahidler halktan öşür alıyorlardı. Her köyde <ie bir köy reisi tayin edilmişti. Öşürü reisler topluyor, pirinç ve buğdayı ekmek ve yemeklik olarak depolayıp diğer cins öşürleri satarak paraya çeviriyorlardı. Bu parayla, mücahidlerin harçlıkları, elbise, ayakkabı, iliç, mermi temini gibi masrafları karşılanıyordu. Öğ-li ve akşam yemeklerinin masrafı da öşür parasından-
119
di. Sadece sabah kahvaltilarmdaki ekmek ve çay köy-lülerce karşılanıyordu.

Bir kaç demlik çay gelince arkası kesildi. Köye adam gönderildi. Getirilen çay ve ekmekler yine yeterli değildi. Abdülhadi mücahidlere: "Gidin, bu tarafa çay getirmesi gerekenleri toplayıp getirin." Bir kısmına da "Çubuk kesin" emrini verdi.
Mücahidlerin getirdikleri köylüler yere oturdular. Saydım oniki kişi vardı; genç, ihtiyar, orta yaşlı, sakallı ve sakalsız köylüler.
Abdülhadi "niye vazifenizi aksatıyorsunuz?" Bazıları "Tarlaya gitmiştik." "Evinizde çocuk yok mu?" Köylülerden birisi "Bir demlik çay göndermiştim." "Ekmek ve şeker yoktu değil mi?" Adam önüne bakarak biraz susup "Yoktu"dedi. "Sırayla gelin bakalım." Hepsine altışar tane çubuk vuruldu. "Sizden istenen bir sabah çayı. Bu vazife de aksatılırsa bu işi nasıl yürüteceğiz?"
Hareket ettik. Grubun bir kısmını yine Pain Sul-tanpur'da bıraktık. Burada karşılaştığımız birisi Erdem Ağabeylerin dün Peşaver'e hareket ettiklerini söyledi. "Nasip" dedim, fakat üzülmüştüm.
Ulusvalinin yanındaki hurmalıklardayız. Köyün çocuklan henüz olmamış hurmaları dallarıyla kesiyorlardı. Ulusvaliden silâh sesleri geliyordu.
Selâhaddin rahatsızlanmıştı. O, sudan oldu diyor, ben havadan ve alışık olmadığın yerde yatmaktan diyorum. Öğlen yemeğimizi hurmalık bahçede yedikten sonra Asıf han'ın grubundan Nizameddin'in öncülüğünde Celalabad tarafına doğru yürümeye başladık. 120

Yolda hep tanıdık yüzler, mücahidler, selâmlaşıyoruz, musafaha yapıyor.
iki saat sonra durduk, onar kişilik iki gruba ayrıldık. Selâhaddin burada kalacaktı. Bizim gruptan burada kalanlara onu emanet ettim ve yola çıktık.
Şeker kamışı tarlaları arasında gidiyoruz. Önümüze su arkı gelmişti. Öndekiler çaplilerini çıkararak ellerine aldılar, yine de suyu atlayarak geçiyorlardı. Dün gece uykusuzluğunun tesiriyle bir yorgunluk vardı üzerimde. Seddez'in ağırlığını da hesaplayınca arkı atlayarak geçmeğe cesaret edemedim. Basarak geçecektim. Sağ ayağımı suya basınca belime kadar içine gömüldüm.
Durduk. İki köylüden bilgi alındı. Yıkılmış, terk edilmiş evler. Ekilmeye ekilmeye diken tarlasına dönmüş verimli arazi. Hedeflediğimiz yere gelmiştik. Her mücahidin arasında on metre mesafe olduğu halde çökerek, sürünerek uzunca bir alan geçtik. Bir grup boş eve geldik, üzerlerine çıkıp mevzilendik. Düşman karşımızdaydı. Ortalık inlemeğe başladı. Düşmanın mev-zilendiği kalenin geniş kapısı açıktı. Kalenin içinde koşuşmalar olduğunu kapının açıklığından geçenlerden anlıyordum. Mesafe uzun olduğu için kapıdan geçenleri yakalamak zordu. Kalenin dışında, bize göre sol köşesinde beyaz bir ev vardı. Evden fırlayan bir kişinin elli metre kadar olan alanı koşarak geçip içeri girdiğini gördüm, arkasından bir kişi daha. Hususi takip etmedikten sonra vurmak tesadüfe kalıyordu. Fakat, orayı koşma cesaretini göstererek kumar oynayan biri daha çıkarsa hayatıyla oynamış olacaktı. Çıkmazsa bir süre ateş etmeden beklemiş olacaktım. Derken bir kişi daha koşmaya başladı. Yakalamıştım. Tetiğe dokun-
121
dum, Seddez'im ötüyor. Adam düştü, bir daha kalkmadı. Bu mesafeden durumu öğrenmek mümkün değildi, ne olduğunun haberi yarın öbür gün gelirdi. Zira mü-cahidlerin vurduğu her Rus ve hükümet askerinin yaralı ve ölü sayısından haberdar olunuyordu.
Bir izli mermi kafamın üzerinden vınlayarak geçip arkadaki duvara saplandı. Bir kaç saniye cızırda-yarak yanıp söndü.
İki helikopter bulunduğumuz yere doğru geliyordu. Silâhım da tutukluk yapmıştı. Daha önce de tutukluk yaptığı olmuştu, o zaman telâşlanmıştım. Odaya girdim, söküp yeniden taktım. Yayı bir yere dokunup tutukluğa sebeb oluyordu. Aslında silâhın savaş içinde tutukluk yapması küçümsenemez bir durumdu. Önemli bir anda da aynı işin olması kötü neticeler do-ğurabalirdi.
Güneş batmıştı. Namazlarımızı eda ederek geldiğimiz yerden geri döndük. Asıf Han'ın mücahidleri bizden ayrıldı. Nizameddin: "Abdülhamit, bizim gruba gel, düşmana en yakın grup biziz, en çok savaşan da biziz" dedi. "İnşaallah ilerde" cevabını verdim.
Havada ay ışığı vardı. Ruslar da havaya aydınlatma bombası atıyordu. Ardarda dizili bu ışık kümesi üç dakika boyunca ortalığı gündüz gibi aydınlatıyordu.
Pain Sultanpur'a geldiğimizde Abdülhadi ve grubunu bulamadık. Köyün içindeki mescide çıktık. Şira-lemin grubu akşam yemeğini bitirmiş sofradan kalkmak üzereydi. Arta kalan patates yemeğinin içine ekmek doğrayıp yedik. Bu gün çok yorulmuştuk. Ahter "Encinir Seyb'i bulalım" derken İbrahim "Burada yatalım, sabah buluruz" diyordu. Yola devam kararı ve-
122
rildi. Bir ara dinlenmek için oturduk. Karşıdan ellerinde fener olduğu halde gelenler vardı. Tarla sulamaya giden köylülermiş bunlar. Encinir Abdülhadi'yi sorduk "Bala Sultanpur'da" dediler. Oraya doğru yöneldik. Mescit ışıl ısıldı; lüksler, fenerler, dışarıya taşmış insanlar. Genç bir mücahid elinde megafonla topluluğa hitaben konuşuyordu. Acaba bu gece mübarek bir gece miydi? Selâhaddin'i buldum, oturdum. "Bu gece

kandil miymiş?" dedim. "Bilmiyorum." Konuşmalar peştuca olduğundan anlamıyordum. Mücahid dua ile bitirdi konuşmasını. Elli-altmış yaşlarında uzun boylu, uzun sakallı, dinç bir köylü çıktı. Bu köyde mücahidlere sürekli hizmet eden iki kişiden birisiydi. Amenerrasülü-yü okuyarak konuşmasına başladı. "Öğlen ve akşam yemeğini karavana olarak Gülbazla ben hazırlıyorum. Sizlerden istenen güneş doğumundan yarım saat sonra çay, ekmek ve gur getirmeniz. Şimdi savaş içindeyiz mücahidan cihad yapıyor. Evi, anası, babası, çocuğu hatta yatacağı yeri, sığınacak bir dam altı dahi yoktur. Bizlerse evimizdeyiz. Çocuklarımız dizimizde canımızın istediğini yiyoruz. Sıcak yatakta yatıyoruz. Ruslar burnumuzun dibindeler, buraya gelemiyorlar. Niye gelemiyorlar? Çünkü mücahidler var. Mücahidin bizden istediği ne? Yemek zamanı yemek. Bunun iki öğününü zaten biz hallediyoruz. Sabahleyin bir çayı ihmal ediyorsunuz, bu nice müslümanlık? Biz iki kişiyiz: Her sabah, köyü alt üst edip çay çay diye şada mı verelim? Hepimizin işi var. Evinizde çocukda var, bir demlikle iki ekmeği verin, onlar getirsin. Adam bir demlik çayı nursuz, ekmeksiz gönderiyor. Bunun vebalini hiç düşünmüyor." Bütün konuşmasını Farsça yaptı. Büyük bir bölümünü anlayabildim. Dualardan sonra Fatiha dendi.
123
Doksanlık, beli hafif eğilmiş "Tak Dum Mama" bastonunun üzerinde diklendi."Hep beraber" diyerek "Nara-i Tekbir" dedi, bütün cemaat "Allahu Ekber" sa-dalarıyla karşıladı, cemaat kalabalık olunca Tak Dum Mama, Nara-i Tekbir'ini çekiyordu.
Konuşmalardan sonra tekrar yola dizilmiştik. Sultanpur'a yarım saat süren bir ağaçlıkta gecelemek için durduk. Burası bir istirahat merkeziydi. İki tane döşek getirildi. Abdülhadi döşeklerde yatmamızı söyledi, istemememe ve bütün ısrarıma rağmen. 4 EYLÜL
Sabah namazını kıldık. Dua yapıyorduk. Helikopter sesleri duyulmaya başladı. Olağandı helikopter sesleri. Ancak tank paletlerinin demir yığını sesleri de geliyordu. Telâşlı bir ses "çabuk hazırlanın kovva geliyor." Grup bir kaç dakika içerisinde hazırlanmıştı. Kuşkek'e doğru yürüyorduk. Kadın, çoluk çocuk bütün köylüler evlerinden dışarı çıkmışlar, biraz telâşlıydılar. İhtiyar bir kadın "Taze ekmek yaptım biraz bekleyin getireyim" dedi. Henüz yemek yemediğimizi, Ruslar defoluncaya kadar da yiyemeyeceğimizi biliyordu. Abdülhadi, "Sağol" diyerek hiç duraksamadan aynı hızla yürüyüşüne devam etti. Köylüler bağırarak telâşla önümüzü kestiler, "Dereye aşağıya geliyorlar. Miraceddin muhasarada kalmış" dediler. Bir an durdu, komutanımız tekrar hareket ettik. "İbrahim, Zirpaça çabuk mayınları getirin." Bir süre sonra üç mayını kucaklayıp getirdiler. Abdülhadi grubu dörde böldü. Her grubun tutacağı yeri söyledi.
Tanklar bozkırdan gelmiş. Balabağ'm altındaki sel yatağına dönmüşlerdi. Torgar'm dibindeki bağları mücahidler var zannıyla top ateşine tutuyorlardı. Ha-
124
vada ise helikopterler dönüp duruyorlar.
Düşmanın ne yapacağı, geri dönme durumunda nereden döneceği belli değildi, birinci hedef Rus tanklarının yerleşim merkezlerine bağ, bahçe ve ekili arazilere girmesini engellemekti. Biz grup olarak Kuş-kek'in Torgar tarafına düşen tarlalar arasındaydık. Rusların buradan geçmeğe kalkması büyük cesaret olurdu. Zira şu anda bütün Sorhurt bölgesi onlar için bir bataklık durumuna gelmişti. Bizim grubumuz dörde ayrılmış ikişer üçer kişi halinde sağı solu tutmuştuk. Bölgedeki bütün gruplar aynı şekilde mevzilerini almışlardı. İşin içine mayınlarda girmişti. Onlar da gereken yerlere gömülecekti.
Biz mevzide beklerken, onbeş yaşında bir genç elinde kara saban çift sürüyordu. Küçük bir çocuk koca bir çinko kâseyle süt, yanında üç ekmek getirdi. Çift sürene de seslendi. O da yanımıza geldi. Kulaklarımız palet seslerini duymak için beklerken sütün içine doğranan ekmekten bir parça yedik.
Tanklar geldiği yoldan, bozkırdan aşağı dönüyor haberi gelince mevzilerimizden çıkıp o tarafa doğru koşmaya başladık. İpek yolunu geçtik. Muallim Seyb'in de içinde bulunduğu bir grup derin su arkının içinde mevzi tutmuşlardı. Tanklar tam karşımızda duruyorlardı. Aramızda ikiyüz metrelik mesafe vardı. Tankların üzerinde asker doluydu. Hayret ettim, nasıl l)öyle kabak gibi oturabiliyorlardı. Tankların durduğu yerin önündeki bir duvar dibine üç kadın, bir ihtiyar ve çocuklar sıkışıp kalmışlardı. İleride mücahid var mı?" soruma 'Tok" cevabını aldım. "R.P.C.-7 nerede, vok mu?" Yoktu. R.P.C.-7 yi getirmesi için bir kişiyi
gönderdik. Tam yeri ve zamanıydı. 17 tank say-
125
LZl
'npjop ajja[sas nq muBpfEnrjj h-jiiCbjjii ypapnp jiX ~BH,, ,,'.ıoa"ısı[b5 ıra Jbzijj^ aurppBqBjag
umpin^pnjcŞop uıijba" BjoirpjB^ ipzisuBSfun maui[iqB3[p33['unpauap unpuas} urspjig,, Janpa^st
spguuipn?}} ipi8^ Bj jajipjpaS BqBp piqBonui jiq ububjbjba
uiipuBzn aA"iA"BdJB5 Jig UBjipps jiq uapauuiS aui5i
p[q aA"auuaA -tpzi BOsppuBjjBS umprjj unpuiq a§a§3 ja{tpjpa3 ^a§a jiq ui5i uiauiuiq 'Bqjo5 sb^ Jiq ui5i
uiaui5j îfnpjnp ap -anup utAa jig tpXiqiS jo^njnA BuiuBpfBpijf ap uajsas
'JOXO{B JBIUBXb[Sb5 UBpUIIJBIJBXIIBp UTtfog TipjOATU

-TiA ajXpappt§ un^nq §aunf) "ipjaA piqBonui pji buııub^
•ipjB^JO^TptS JBf§IUI[B I5JUBX TPPrZ BP •reIuO ™TWa TOTI
-sa; tf ajnj, "5m§Bp§JB3[aj^jpBqpipqv bjuos ZBJig ainp
-ÂO3{ nUITl{Oît î[BJBJqdBÂ I5{SB IUIIJtpB5 BJB{U() ip^jp
-Bq^npqy i§p[ınıâaoapa uitjsaq iqEjis rassjo Bp ijbj -ba" raipaui^a ltiqB5[4ij9a aziq iqBjig,, aouiuoS nuininQ •npjoXtpS ptqBonra p[i aBpi§JB^[-npfo ruitpjB^ Jiq uauiSBj buibxhb{joz un^nq unuin[Oî[[os ui5i -b^ Buinznrao tqB{ig tanptuns apjaX ^appnui jiq luitSr -dip UTqB[TS jıSb uı5ı niiŞmiS 5[aja[rŞg tqB[ts maoun§np pppuB nğ raip{i5{B^ aut§ad un
ı{ a§ jxq
§BpBî[JB O[BpUIBp B3{jy "ipjBA tDB
jiq ap au siq jiq an Bprnnp^j rp^apmât ubîj uajBqi^t uBpznuio '§hii3[jbs ıŞbiib um^05[jog •ip^B3[Burnznrao
uBpuqjJB uuaiaoun§np nq 3[i[UB jtg 't uiBiŞBS JBAnQ Btuip[B ip{aS
jiq 5[B3aB aput5i uiStpjas jrepB3{ ng ipXipB() ^o5 §nj -nA BJ12 "Btunp5[e}§ıuı&ıb5 rta B5jBd jtq i§ipjBdo3[ara -isixujara da; uapa ^aqBSi babjo Bqsoy uiq^iBq buuba
9ZI
-np 5fBJtdo^ uiAa p[Bppg t^djB5 Xa§ jtq aazuaq b^jo Buinznrao [Og uii^3[B3B§03i aaa
BpuisB5{XB uiOBSy "unpp3 atuija 3bs tzap -pag buibjb3{ rp^o[B^ Bp nstuos u^joXt)B ıra uap|CX[uBJ -B5{ BS5joX joApa §a}B nui dnjpS ua^5[a5ja3 iziq -snuiBu ngn npjo^ijtjAap di^unu uapuuajjaq iuipt 'joXıjı5[L(Î ixB^JBAnp uuajafB^ izBg rpjB^oXuB^ bj ?JBl "M'S'Q '-io^i{Bqaioq UBpBtn^B sajaa -B§Bpp npiC ub^o unzn BqBp zBJiq -xe% sftpj^am tuuiX bX ut5ı îfara^iS bAbjq ipjtBA jaX jiq ^resnui ua§np bjbjb^ Şbs apjan ?umpjoAnunStip tXbui -iti3{ ajaX izappag dnjnq'iaA" jiq pîi BqBp auiipuaf^ ip
-JBA [nSBp^aj Bp BpB3{JB ZBJig UIIiÎBpUISB5[JB UIUIObŞb
jiq uba"bui[O u^b^j ^npjo^ipiaq i-3fUBj, ippiz bdzis ija3 BqBp ZBJig 'ipıiŞap tin^uinra ziuiaui -aajtp apjaÂ" znuinSnpunpg
njgop BJBpfUB^ ux5i 5[aui5{a5 aziq iuii 5[jb znumSnpjo apuiSi aoug ZBJiq BqjBJB^ jog •zruoA'uiS -Bq aXip ,,ui[a§ TuŞop B{os 'utpS tu§op B|Ogn ?jajtyjanp BputSB^jo utubjjb^ ap isp[i ,,"BŞy ubq 'a| japBg 'uapziq jBranq ^aAa '^aAa^ bjuos ^jtiCBq,, aauQ ..inn pTqBonui jBraTigu auippnuiCaz ('ipAiqiS pjuijajpTqBDnui ap u -apstqia uiJBp&ipui ub§babs B(ABJBd BuiqBsaq ^auin5[-njj) 'rp^iSap unî[xnnra isatupS 5[bjb§05[b5î[ı5b apfoq as -uua|ja3[SY n^oX asrap[apjaji uapziq ajo3 aXi3{iq uiiS -ipjy uiTpji§B§ uapjig ipji^aq i§p[pji ua^aS 3(bjb§oî{ tu -Sop aztq BpBjJB^ pp3pztuiBJB b^jb^ubx "3[H§iui|B3[jaq -Bjaq ajuippnuAaz ipjai§iui]p[a5 BUBp 5[I|5b3b isdaq
-np
qiqsa^ jajiuijaui Ijo^naoq Bun^npiq zof iq nŞnuiBd uiDB|[Bq ijb{B[jb^ uajtuijaui do^j ua§ jiq 5jnXng -jBppBjSBq a§a^B uapjig uitp
gözlerimin önü renklendi. "Bırakın yatayım" dedim. Eski komutanım Encinir Miraceddin gelmişti. Bantları söktü yeniden kendisi bantladı. Kan azalmıştı. Köylüler tavuk suyu getirdiler. İçmek istemedim. Miraceddin zorla içirdi.
Aldığımız habere göre Bader şehid olmuş.
Bacaklarımı uzun bez parçalarıyla çarpayiye bağlamaya başladılar. Miraceddin'e : "Ne oluyor?" dedim. "Peşaver'e götürüleceksin." "Hayır, buna gerek yok üç günde iyileşebilirim." "Kolunda kırık olabilir, film çekilmesi şart, benim de aynısı olmuştu, bende gittim." dedi.
İki at hazırlanmıştı. Üzerlerinde ikişer çuval ot vardı. Çarpayi omuzlarda yükseldi, çuvalların üzerine yerleştirilti. Diğer yaralı da aynı şekilde ata konarak bağlandı. İhtiyar dükkâncı dostumuz da gelmişti. Helâlleştik. "Yine geleceğim, iyileşip hemen döneceğim." Dualar arasında hareket ettik. Gece yarısı Ahmethil'deki merkezimize ulaşmıştık.
5 EYLÜL:
Sabah olmuştu. Diğer yaralı mücahidin de çarpa-yisi yanımdaydı. Doktor geldi. Baktı, bir kumaş parçasını kafasından çenesine dolayıp bağladı. Ayakları da bağlandı. Mücahid'in yetmiş yaşlarında olan babası oğlunun bu halini görünce üzerine kapanıp "Peserem, peserem" diye ağlamaya başladı. Alıp götürdüler.
Aslında yaralıların bekletilmesinin nedeni vardı. Şehid mi olacak, yola dayanabilecek mi? Bu bekletilen günler süresince kendinden umut kesilmezse yola çıkarılıyordu.
128
6-7 EYLÜL:
Artık ayağa kalkabiliyor, kaleden dışarı çıkabiliyordum. Ekşi yemem yasaktı fakat, koparttığım ekşi narları göstermeden çorbamın içine sıkıyordum. Şimdi tek elliydim. Şalvarımın bağını tek ele bağlıyamıyor-dum. Böyle anlarda Selâhaddin yardımcı oluyordu. Selâhaddin'in burada bulunması benim için büyük bir lütuftu. Çorbamı küçük bir mücahid getiriyordu. Hiç Farsça bilmiyordu. "Saatin var mı?" diye sordurdum, yokmuş. Kol

saatimi ona hediye ettim. İran'dan aldığım yeni bir çift asker botum vardı. O sırada yanımızda iki de asker kaçağı vardı. Birisi yalınayak olduğundan botları da ona verdim. Doktor ikinci defa pansu-man'a gelti. Kurşun omuzumdan vurup sırt tarafımdan çıkmıştı. Deliğin bir tarafından akıtılan şey öteki taraftan çıkıyordu.
8 EYLÜL:
Kendimi biraz daha toparlamıştım. Yola çıkmaya karar vermiştik. Buradan Parçınar'a kadar üç bin Af-ganiye bir katır kiraladık. Artık çarpayide yatmama gerek yoktu. Katır'in üzerin ot dolu çuvallar bağlandı. Ben de onların ortasına oturdum. Bacaklarımı ve belimi semer iplerine bağladılar. Yola çıktık. İki yanımızda duvar gibi yükselen dağlar, üstümüzde masmavi şerit gibi görünen gökyüzü. Yol diye bir şey yok aslında. Bazan henüz kaybolmamış hayvan izlerini, bazan pisliklerini takip ediyoruz. Azalmış olan dere suyunun bir o tarafına, bir bu tarafına çekiyoruz. Katır sallandıkça, sıçradıkça, bastığı dere taşlarından kaydıkça kolum sallanıyor ve ızdırap duyuyordum. Geceyi bir yamaçta kurulmuş üç beş evlik bir köyde geçirdik.
129
Vadideki yürüyüşümüz devam ediyor. Öğlene doğru yağmur bastırdı. Bir değirmende yağmurun dinmesini bekledik. Hava açınca tekrar yola çıktık. İçmek için su istiyorum. "Sana su yok" diyor. Şu anda reisliği yapan Hizbullah Seyb. İçim yanıyor. "Bir bardak verin diyorum. Dupduru dere suyundan bir bardak dolduruyor, yarısını döküp bana uzatıyor. Buz gibi suyu içerken kanmasam da şükrediyorum. Fakat bu kadar gaddarlığada ters ters bakıyordum. Önce yola çıkarılan mücahid kardeşimin şehadet haberini aldık. Bu yollar nice kurtarılabilecek mücahidleri hakkın rahmetine kavuşturmuştu. Celâlabad cephesi (ki Pakistan'a en yakın, yoğun savaş olan yerdi) böyle olursa ya Afganistan'ın diğer uzak bölgelerinde yaralananların hali nice olur! İlâç, bilgi, müdahale ve ulaşım zorluğu sebebiyle nice mücahidler mağdur, çaresiz, içleri cihad ateşiyle yanarken gözleri açık, yüzlerinde bir tebessümle şehadete kavuşuyorlardı.
Burada aldığımız ikinci şehadet haberi Nizamet-tin'in oldu. Alnından vuran kurşun kafatasmı götürerek ensesinden çıkmış. "Allahu Ekber, Allahu Ekber" diyerek şehid oldu dediler.
Bir tepeyi çıkıyoruz. Nemli çayırda katır birden kaydı. Gitti gidecek bu bocalama anında yetişip tuttular. Katırcıya "indir biraz yürüyerek çıkayım" dedim. On metre yokuşu zor yürüdüm. Gözlerim karardı, kulaklarım uğulduyor.
Dimdik bir dağı tırmanıyoruz, her taraf kayalık, katır zaman zaman kayıyor. Katırın boynuna doğru yattım. Dağların yamaçlarını gözlüyorum, öbek öbek kırmızılıklar "Lale mi acaba?" diyorum.
130
I
Devamlı yükseliyoruz. Tehlikeli yeri geçtik. Geniş kayalık bir yerden geçiyoruz. Hizbullah Seyb "Patikadan ayrılmayın. Önünüze dikkat edin" diyor.
Ruslar özellikle mücahidlerin bağ başlarındaki gidiş geliş yollarına havadan, küçük plastik kelebek bombalardan atıyor, bu bombalara basanlar ayaksız bacaksız kalıyor veya şehit oluyor. Kelebek bombaların en çok olduğu yerlerden birisi buralarmış. Aşağıdan gördüğüm kırmızılıklara ulaştık. Değişik cins işe yaramaz bir ot bunlar. Zirveye doğru soğuk, kar serpiştiriyor hava.
Ve zirvedeyiz. Arkası Pakistan. Katırdan indim, bir kayaya oturup Afganistan'a doğru baktım. 'Tine geleceğim mücahid kardeşlerim, yine geleceğim. Zalim Rus, bir kurşunla durmayacağım. Artık bilerek, tanıyarak yine geleceğim. Dağ yamaçlarında o kırmızılıklara bakıp dudaklarım kıpırdıyor.
Afgan dağlarında lale arayan yok artık. Laleler damlayan kanımızda açıyor Olguya duran çürümedeki tohumu Bu kanlar, yeşertecek birazdan ....
Dağı çıkıştan daha hızlı iniyoruz. Katırdan inmenin coşkusuyla bütün gücümü toparlayıp yürüyorum. Buna rağmen bazı yerlerde yinede katıra biniyorum. Bizden başka yürüyenlerde var. Küçük bir kervan olduk. Dağı inince Pakistanlı oduncularla karşılaştık. Uzun vadiyi saatlerce yürüdük. Vakit geç olmuştu. Sağ tarafımıza düşen bir Pakistan köyüne çıktık. Akşam vakti yola devam etmek Turîlerin saldırısına uğ-
131
ramak gibi bir riskide bağrında taşıyordu.
Sabah yola çıkıp, Paraçmar'a indik. Hizbullah Seyb'in ailesi Tur yakınında bir kamptaymış. "Bu gecede orada kalalım, yarın Peşaver'e gideriz" dedi. "Sen kampa ailenin yanına git. Biz buradan Peşaver'e gideriz" dedim. Onun bütün ısrarına, bizim müsaade alma ısrarımız galip geldi. Helalleştik. Peşaver otobüsüne bindik.
Akşam Hizbin misafirhanesine ulaştık. Mustafa, İbrahim ve Abbas Kerimi oradaydı. Hasret ve muhabbetle kucaklaştık.
Sabah olunca misafirhaneye yakın olan Hizbin şifahanesi gittik. Büyük bir salon, odalar, alt kat, üst kat, her yer yaralı mücahidlerle dolu.
Açık mavi renkli bir kaç düğmesi eksik, yıkana yıkana yıpranmış bir pijama verdiler. Giydim. Öğle yemeği olarak içinde bir iki et parçası bulunan bir tabak pirinç pilavı dağıttılar.
Kolumun filminin çekilmesi lâzım. Şifahanede film çekme cihazı olmadığı için başka yere gideceğiz.

Afgan Sergical Hostipal'e götürüldüm. Bu hasta-hane rahmetli Ebû âlâ El-Mevdudi'nin cemaatı tarafından cephede yaralanan mücahidlerin tedavisi için kurulmuş. Hizib şifahanelerinin doktor ve imkânları az olduğundan ağır yaralı olup, daha itinalı bakım gerektiren veya ameliyat olmaları lâzım gelen yaralıları bu hastahaneye veya Kızılhaç'ın açmış olduğu hasta-haneye gönderiyorlar.
Hastahanenin demir kapısından içeri girdik. Küçük bir avlu, sağda hastahane idarecisi Firdevs Han'ın bürosu. Karşımızda içinde yaralıların resimlerinin ser-

gilendiği bir pano. Avludan asıl hastahane kısmına girilen iki kapı var. İçeri giriyoruz. Yemyeşil bir bahçe; etrafta rengârenk güller, çiçekler. İki metre genişliğinde bir beton zemin dikdörtgen bahçenin etrafını çeviriyor. Hastahane odaları, ameliyathane, mutfak, film çekme odası, idarecinin bir çıkışı da buraya açılıyor.
Kolumun filmi çekildi. Üst kol, omuzun iki üç santim aşağısından kırılarak dönmüş, pazuya doğru da bir çatlak görünüyordu.
Hastahaneye giriş kaydım yapıldı. Şems de buradaydı. Doktorlarla konuşarak aynı yerde kalmamızı sağladık. Otuzüç numaralı karyola benimdi.
Şems'in yanında Celalabad'ın cephelerinden biri olan Çapilyar cephesi mücahidlerinden Mehmet Salih vardı. Mehmet Salih'in sol kolu pazudan kesilmişti.
Haftada iki günün akşamı hastaların kontrolü ve cuma gününde ameliyat edileceklerin tesbiti için Peşaver üniversitesi tıp fakültesi öğretim üyelerinden Prof. Dr. Hanedar Seyb geliyordu.
Hanedar Seyb kol filmime baktı, sarılmasını söyledi. Dr. Rabbani koltuk altıma bir yükseklik koyarak kolumu kuru bezle sardı. Bu işe aklım yatmamıştı. Kulak dolgunluğu olarak kırıkların iyi sarılmadığı zaman kötü kaynadığını, sonradan tekrar kırılma durumunda kaldığını biliyordum. Fakat doktorlar onbeş gün içinde kırığın kaynayacağını birbuçuk ayda da iyileşeceğimi söylediler. Bu garanti üzerine ses çıkarmadım. Hesaba göre kasım ayında iyileşerek tekrar cepheye dönebilecektim.
Akşamlan diğer odalardan yaralı mücahidler bizim odaya geliyorlar, Şems'in etrafını çevirerek oturu-

yorlardı. Sesi güzel bir mücahid elini kulağına atarak naat söylemeye başlıyordu. Hastahanenin aslen Afganlı olup ailesi muhacir kampında oturan birde mev-levisi vardı. Mevlevi haftada bir gün izinli olarak ailesinin yanına gidiyordu.
Her gece hastahane müstahdemlerinden birisi sabaha kadar nöbet tutuyor. Sabah namazından yarım saat önce bütün odaların ışıklarım yakıp yaralı müca-hidleri tek tek uyandırıyor. Yürüyebilenler, abdest almak için lavaboya gidiyor. Yerlerinden kalkamayan-larsa müstahdemin taşıdığı leğen ibrikten ellerini yüzlerini yıkıyorlar, ağızlarını çalkalıyorlardı. Namaz vakti mevlevinin arkasında saf tutuyoruz. Koldan yaralılar ayakta, kimileri oturarak namazı eda ediyoruz. Hastahaneye geldiğimin üçüncü günü sabah namazıydı. Mevlevi zammı sureyi uzattıkça uzatıyordu. Ayakta duracak dermanım kalmadı. Her an çökebilirim. Namaz kılmaktan çok ayakta kalabilmeye yöneldi bütün dikkatim. O günden sonra sabah namazına çıkmamaya başladım. Mevlevi odaya gelip "Niye sabah namazına geliniyorsun" dedi. "En son kıldığım sabah namazında zammı sureyi çok uzun tuttun. Ayakta zor durdum." diye cevapladım.
Sabah namazından sonra yer temizlikçileri (bunların hepsi hristiyan) çöp sepetlerini, sürgüleri boşaltıp yerleri süpürüyorlar.
Güneşin ilk ışıklan küçük bahçenin ucuna düşerken bir maşrapa sütlü çay, bir yumurta ve ekmekten müteşekkil kahvaltımız dağıtılıyor.
Kahvaltıdan sonra yaralıların pansumanlarına başlanıyor. On yaşından yetmiş yaşına kadar yaralı

mücahidler var. Yetmişbeş yaşındaki Logar cephesi umumi komutanı Hacı Abdulkadir'in bir bacağı kalçasından kesilmiş, Muhammed Salih'in bir kolu, Gül-baz'ın iki bacağı, on yaşındaki Muhammed Turhil'in bir ayağı yoktu. Yaralar yeniden açılıyor, etrafı sıkılarak içinde birikmiş, iltihap varsa akıtılıyor. Dezenfekte ediliyor, penisilin tozu ekiliyor ve tekrar sarılıyor.
Türkiye patentli bir pomat gördüm. Buraya nasıl ulaştığını merak ettim. Biraz da bir merhem bile olsa gördüğüme sevinmiştim. Bu merheme öyle değer veriyorlar ki, yaraya sürerken, ilâç nazarıyla bakıp özel olarak kullanıyorlar. "Hey be ilâç! Türkiye'de eczane vitrinlerinde onca pomat arasında kaybolup giderken; kimse itibar etmez de Pakistan'daki bir Afgan hastanesinde kıymete binersin, "diye bakıp gülümsedim.
Kurban bayramı gelmişti. Şems ve Mehmet Salih Bayram süresince hastahaneden izin aldılar. Cephede naat söyleyen Emanullah, bayramda üçümüzü eve davet ediyordu. "Bayram sabahı gelip seni alacağım" dedi. Bayram sabahı bir delikanlı geldi. "Ben Emanul-luh'ın kardeşiyim seni almaya geldim" dedi. Dr. Rab-bani'ye söyledim. "Bu delikanlıyı tanıyor musun" dedi. "Hayır ağabeyini tanıyorum" dedim. "Seni onunla gönderemeyiz. Bizzat biz götürelim."

Hastahane'nin servis arabasına bindik. Spincuma tarafına gidiyorduk. Bu bayram gününde İbrahim'le Mustafa da misafirhaneydiler. "Rabbani Seyb misafirhanede iki arkadaşım daha var mümkünse onlan da alalım" dedim. "Memnuniyetle" dedi. Misafirhaneye gittik.
135
İbrahim'le Mustafa bugünün diğer günlerden farkı yokmuşçasına oturuyorlardı. Karşılarında bizi görünce önce şaşırdılar. Bayramlaştık. "Bu gün arabalar çalışmıyormuş, nasıl gidip ziyaret edelim diye konuşuyorduk" dediler. "Ben sizi ziyarete geldim. Dışarıda araba bekliyor, Emanullah'a davetliyiz haydi gidelim" dedim. Hizb'in şifahanesinin karşısına düşen bir mahalle arasına girdik. Çınar ağaçları ile süslü mahalle mescidinin bahçesindeyiz. Bütün mahallenin kurbanları bu bahçede kesilerek taksim ediliyor. Evler küçük olduğu için bayramlaşmaya gelen erkekler de bu bahçede ağırlanıyor. Ocakların üzerinde közlenen ve tavada kızartılan etten misafirlere ikram ediliyor.
Şems ve Mehmet Salih de geldi, Mustafa ve İbrahim'in gelmesine ayrıca çok sevinmişlerdi.
İbrahim hastahaneye erkenden geliyor ve gelirken de bir deste muz getiriyordu. "İbrahim gelirken lütfen bir şey getirme. Senin gelmen, beraber oturup konuşmamız çok güzel ve her ziyaret saatinde gelmeni bekliyorum. Senin oradan buraya geliş gidişin, yaptığın bir rupilik yol parası bile, bizim için bir fedakârlık. Meyve falan alarak zorlanma, bunlara ihtiyacım yok.", "Meyve almak birşey değil, ben hergün yine gelirim.", "Paramız yok ve bizim için her rupi birşey ifade ediyor. Adetleri bırakalım bir kenara."
İbrahim iki gün sonra bir müjdeyle geldi. "Bir iş buldum büyük duvar işi var, onu iki renk boyayaca-ğım. Daha önce boyanmış fakat, rengi kötü ve boya adi olduğu için çıkıyor. Önce kazıyıp sonra plastik boya yapacağım. 1500 rupi falan alırım."
136
Mustafa'yla İbrahim boya işlerine başladılar. Hastaneden izin alarak, çalışırlarken onları ziyaret etmeye gittim. Mustafa duvarın üzerine çıkmış eski boyalan kazıyor. İbrahim temizlenen yerin üzerine ince bir tabaka halinde astar boya çekiyordu. Ayakta fazla duramiyordum. Kolumda ağırlıklar asılıymış gibi ağrı veriyordu. Sırtımı bir ağaca dayayarak, uzanıp onları seyrediyorum.
Kolumu açıp baktılar. Koltuk altımdaki sargıyı kalınlaştırarak kolumu biraz daha kaldırdılar. Hiç bir gelişme yoktu. Artık canım sıkılmaya başlamıştı. Dr. Secceat'a, "Beni hastahaneden taburcu et" dedim. "Neden" dedi. "Hap ya da iğne yok, kolum bu şekilde iyile-şecekse burada daha fazla kalmama gerek yok, taburcu et gideyim" dedim. O, "Sen bizim misafirimizsin istediğin zaman hastahaneden çıkıp gezebilirsin. Arkadaşların da günün her saatinde ziyarete gelebilirler. İstediğin zaman taburcu edebiliriz. Fakat, koluna fazla güvenme, durumu henüz kritik" dedi.
Mehmet Salih'in daha önce kesilmiş olan kolu dikildi. Ameliyattan sonra odaya getirildi. Narkozun tesiri henüz geçmemiş ve sağ yanının üstüne yatıyordu. Bütün ameliyat olanların dişleri arasına nefes almasını kolaylaştırıcı plastik birboru takıyorlardı. Ameliyat olan, ayılmadan önce inliyor, sonra bağırıyor. Mehmet Salih, Dr. Hanedar'm bütün geçmişine, sülâlesine baygınlık anında sayıp döküyor.
Şems'in alçılan söküldü. Koltuk değnekleri ile yürümeye başladı. Ve taburcu oldu. Mehmet Salih de taburcu olmuştu. Pencere kenarındaki otuzaltı numaralı karyolaya geçtim. Otuzbeş numaraya Gazneli bir mü-cahid geldi. Kışın Ruslarla savaşırken bir dağda sıkı-
137
^.f, _.....p.^Jt*x. i^jcigj uuuıııuş, ateş yanıp ısınmışlar. Donan ayak sıcağı görünce akıntı yapmaya başlamış, daha sonra ayak kopmuş. İlk geldiğinde yara, sanmt-rak bir haldeydi. Tedavi sonucu zamanla kırmızı et halini aldı. Bu halde duyarlılığı artmış olacak ki pansuman anında çok eziyet çekiyor. Gece yatarken aniden fırlayıp oturuyor, yaralı ayağını tutup göğsüne çekiyor. İnleyerek dalıp gidiyor. Otuz dört numarada yatanın baldırından büyük bir parça kopmuş. Gece uyanıp hasretle suya bakıyordu. Artık her gece ona bir bardak su veriyorum. "Canın ne zaman su isterse bana seslen" dedim. Otuz üç numaraya gelen yaralının sağ elinin iki parmağı kopmuş. Gününün büyük bir kısmını Kur'an-ı Kerîm okuyarak geçiriyor. İbrahim, Peşa-ver'den ayrılmaya karar vermiş. Niyeti İran'a doğru gitmek."Beraber gidelim. Orada tedavini daha iyi yaptırırız" diyordu. "Quetta, Taftan arasındaki yolu nasıl geçeceğim. Sağlam olarak sarsıntıya dayanamamıştım. Bu kolla geçemem" dedim.
Aşnagari'den hastahanenin bulunduğu Niştera-bad'a doğru yürüyoruz. İkimiz de üzgünüz. Yanımızdan kendi kendine konuşarak bir ihtiyar geçti. İbrahim "İhtiyarın dediğini duydun mu?" "Hayır." "Hoda darem, Çi gam darem" diyordu. Yanımızdan geçen ihtiyar belki de bir Afganlıydı. Kendi kendine söylediği bu sözü bizzat bize söyleseydi ancak bu kadar yerini bulurdu. "Hoda Darem, Çi Gam Darem" birden ferahladığımı hissetim. Mustafa'yla İbrahim gitmişlerdi. Şimdi Peşa-ver'de yalnızdım.
Hastahanenin mevlevisiyle Farsça ve Arapça çalışıyorum. Bir yandan da Mavera dergisine göndermek
138
tcaieme aııyoraum. Mademki yaralanmak beni cepheden uzaklaştırmıştı gördüklerimi bizzat yaşadıklarımla Afganistan'ı görmeyen insanıma aktararak, mücahidleri ve cihadı anlatmalıydım.

Havalar soğudu, ender de olsa Peşaver'e yağmur yağmaya başladı. Hastahanenin odalarındaki havagazı borularına sobalar takılmaya başladı. Sobalar bütün gece sabaha kadar yanıyor.
Sabah pansuman bittikten sonra koltuk değnek-leriyle yürüyebilenler hastahanenin güneş alan tarafına çıkıp kanapelere oturuyorlar. Yürüyemeyenleri müstahdemler dört tekerlekli arabalara uzatarak götürüyorlar. Bu sırada çaycı da geliyor, tek kişilik çaydanlıklarla çaylar ısmarlanıyor. Elli kişilik bu has-tahanede yatan mücahidlerin yarısından çoğunun çay içecek parası dahi olmadığını zamanla öğreniyorum.
Yan taraftaki odaya Gülağa geldi. Abdülhadi'nin grubundaki mücahidlerdendi ve benden üç hafta önce yaralanmıştı. Kurşun Gülağa'mn diz kapağının altından girip dizindeki kemikleri kırarak çıkmıştı. Gülağa'mn yarası sürekli akıntı yapıyordu. İkimizin karyolası arasında bir kapı vardı. Sabahleyin ya da akşamleyin çaycıya çay söyler, sonra bana seslenirdi. "Abdül-hamit gel, çay geldi." Gecikirsem koltuk değneğiyle kapıyı sertçe itip, "Haydi gel, çaylar soğudu" diye bağırırdı. Bazan yanına varıp, "İçmiyorum" deyince kâse ve demliği itip sitemkârane "ben de içmiyorum" derdi.
Hastahanede çalışan Emanullah'ın bir oğlu olmuş. Bunun için çarşıdan kek alıp hastahanedeki her kese dağıtıyordu. Keki alan "mübarek olsun" deyip, tebrik ediyordu. Emanullah; ince uzun boylu, uzun sakallı, her zaman güleç yüzlü, elinden her iş geliyor.

Bahçedeki gülleri buduyor, çimenleri kesiyor, hastaha-nenin tamiratını yapıyor. Alçılı yaralıların alçı kesimini yapıyor, yaralıların banyo yapmalarına yardım ediyor. Ağzıyla türlü çeşitli sesler çıkarıyor, bazen zıplayarak dolaşıyordu. Hastahaneye ilk geldiğimde onun bu hareketlerini, ağzıyla sesler çıkarmasını ve elini kulağına atıp naatlar söylemesini yadırgamıştım. "Niye böyle yapıyorsun, halinden ciddiyet bekleniyor" dediğimde ciddileşerek: "Bak Abdülhamit, şu yaralılara bak; kolsuz, elsiz, bacaksız. Çoğunun ziyaretçisi dahi gelmiyor. Gayem onların kederlerini dağıtmak, onları neşelendirmek" dedi.
Aralık ayma girmiştik, iyileşmem yolunda hiç bir ilerleme yoktu. Hanedar Seyb, ameliyat gerektiğine karar vermişti. Kolumun tutturulabilmesi için kemik nakli gerekiyormuş. Üzüntüm sonsuzdu. Ben biran önce iyileşmeyi, cepheye dönmeyi beklerken ameliyatsız iyileşemeyeceğim problemi çıkmıştı karşıma. Kararımı soruyorlardı. Moralim bozulmuştu, elbiselerimi giydim, Afgan çadırımı üzerime dolayarak hastahaneden ayrıldım. Çevkiyadiğar, Hayberpazar dolaşmaya başladım ve bir çayhaneye girerek oturdum. Bir demlik sütlü çay söyledim. Sırtımı duvara dayadım. Acılara gömülerek gelen çayı yudumlamaya başladım.
Çayhanede bir süre oturduktan sonra çıktım. Hava soğuk, yerler çamur. Muhacirlere gönderilen yardım mallarının satıldığı pazarın içinden, insanların fırsatçılığından, hesapcılığından iğrenerek geçiyorum. Bir tarafta gencecik hayatlar sonra eriyor, sıcak kanları damla damla, oluk oluk Afgan topraklarını suluyor, bir tarafta muhacirler bu kış gününde soğuktan titreyerek yağmurdan vıcık vıcık olmuş çadırlarda yatıyor-

iar. jtmraaa ise feşaver in en ucuz giyim pazarı kurulmuş muhacirlere gelen yardım mallan satılıyor.
Kırkbeş dakika yürüdükten sonra cemiyetin Afgan Kolonideki misafirhanesinin kapısını çaldım. Ba-dahşan'lı mücahid açtı kapıyı. "Abdülhamit can hoş ge-lipsen, Kandahsan, yahşisenmi?" Ne kadar neşelenmeye çalışsam da üzüntüm okunuyordu. Üç gün misafirhanede kaldım ve düşündüm. Başka yapacağım bir şey yoktu. Dört ayda bitmeyen bu iş ameliyatla bitecekse bitsindi artık.
Hastahaneye döndüm. Ameliyat için hazır olduğumu söyledim. 8 Ocak cuma gününe karar verilmişti.
8 Ocak Cuma, hastahane pijamalarını yine giydim. Sabah kahvaltısı yapmamam söylendi. Hazırım. Ameliyata, ilk ben alınacağım. Birinci zil çaldığında Emanullah yaralı taşıyan dört tekerli arabayla geldi. "Bin Abdülhamid" dedi. "yürüyerek giderim" dedim. O arabayı sürerek ben de yanında yürüyerek ameliyathanenin kapısına vardık. Gülağa koltuk değneklerine abanarak geldi.Üzgün bir hali vardı. "Heyecanlı mısın? korkma, iğneyi vurunca bir şey duymuyorsun." ikinci zil çaldı. İçeri girdim, Prof. Dr. Hanedar, Dr. Rabbani, Dr. İftihar Hüseyin, narkozcu ve bir yardımcı daha. Ameliyat masasına oturdum. Dr. Rabbani yanaştı. "Nasılsın Abdülhamit?","İyiyim.","Burası ameliyat masası, ne olur ne olmaz Kelime-i Şehadet getir." Sürekli okuyordum. Sargılarım çözüldü. "Kolunu uzat", sağ kolumu uzattım. Hanedar Seyb kol filimlerimi beyaz ışıklı panonun üzerine koydu. Narkozcu kol damarıma batırdığı koca iğnesinin içindeki ilâcı yavaş yavaş vermeye başladı. Gözlerime baygınlık çöküyordu. Bütün

direnmem, bütün uğraşmam boşunaydı. Gönlümde bir ferahlama vardı. Başım düştü.
...Ve sesler duyuyordum. "Bitti. Tamam Abdülha-mit, ameliyatı atlattın. Bitti, bitti." Bütün ameliyat olanlar gibi ben de birşeyler söylüyordum. Baygınlık anında söylediğim şeylerin ayılmaya yakın bazı sözlerini duyup kendimi tekrar kaybediyordum. Tam,bu anda arkadaşların sözleri de kulağıma geliyordu. İdrakim gelgite başlamıştı. Artık kendime geldim. Bütün dostlar basımdaydı. Fakat ben yatağa çivilenmiş gibiydim.

Kalçamdan alman kemik koluma iki paslanmaz vidayla tutturulmuştu, bir süre sonra ikinci bir ameliyatla sökülecekti.
Sol bileğimden omuzuma, sırtımdan göğsüme doğru dolaşan alçıyla sarılmıştım.
Ameliyattan sonra hastahanenin yemeklerini yiyemez olmuştum. İkinci günün akşamı Abdülgaffar Maruf elinde Pakistan işi bir bakraçla geldi. Sebze çorbası getirmişti. İki gündür birşey yiyemediğim için sebze çorbası hastahanede verilen ilâçlardan daha iyi geldi. Abdülgaffar iki gün daha çorba getirdi. Durumum düzelmişti. Ziyaretime gelen Abdülhak'a: 'Valide teyzeye söyle Allah razı olsun. Durumum düzeldi. Hastahanenin yemeklerini yiyebiliyorum. Artık, yemek göndermesin." dedim. Abdülhak: "Olur mu yahu, bir kaç gün daha getirelim." ,"İlk günler gerçekten ihtiyacım vardı. Şimdi hastahanenin yemeklerini yiyebiliyorum. Sen durumu ilet."
Birgün ince yapılı, zayıfça, her hareketinden olgunluk akan bir Afganlı ziyaretime geldi. Cemiyet-i
142
İslâmi Afganistan'ın siyasi komite reisi Dr. Necibul-lah'mış bu. Yaralı bir mücahidi ziyarete gelmiş; haber alınca benim yanıma da uğradığını belirtti.
Hastahanede yatan mücahidlerin ziyaretine zaman zaman Burhaneddin Rabbani ve Gülbeddin Hikmetyar da geliyordu.
Gülağa'nın odasına birbuçuk yıl önce yaralanmış Kandahar'lı bir mücahid getirildi. Yarayı bacağından almıştı. Bunca zaman bakımsız olduğundan iyileşme kaydetmeyen bacağın kesilme ihtimali vardı. Sabah namazı için Gülağa'nın yattığı odaya açılan lavaboya abdest almaya gittim. Kandahar'lı mücahid derinden derine inliyordu. Kahvaltı saatinde mücahidden ses çıkmadığı görülünce doktorlar kontrola geldiler. Vefat etmişti. Gülağalar vefatın normal olmadığını, sabah iğnesi yapıldıktan sonra öldüğünü, iğnenin hatalı vurulduğunu iddia ediyorlardı. Bu iddia tümüyle yabana atılamazdı. İki akşam önce bir numaralı odada oturuyorduk. Şiralem'in grubundan olan Star a bir hastabakıcı damardan iğne vurmuştu. Star birden titremeye, bağırmaya başladı. Hastabakıcı şaşırmıştı. Doktor Secceat Seyb'i çağırdılar. O elinde başka bir ilâç şişesiyle geldi, vurulan ikinci iğne ve masajdan sonra Star normale döndü. Belki de doktorun acil müdahalesi olmasaydı gözümüzün önünde bağıra bağıra gidecekti.
Kandahar'lı mücahidin kimsesi yokmuş. Emanul-lah onu yıkadı, kefenlediler. Hizbe bağlı bir mücahid olduğundan cenaze işleri için Gülbeddin Hikmetyar geldi.
Abdülhadi cepheden dönmüştü. Ziyaretime geldi. Bir takım Afgani elbise getirmişti hediye olarak. Elbiseye ihtiyacım olmadığını söylediysem de hediyesini
143
Medreseye verdiğini söyledi.
Cuma günüydü, medresedeki genç mücahidler ziyaretime geldiler. Hastahanenin Pakistanlı personeli bu gencecik mücahidleri görünce: "Bunlar da mı savaşıyor" diyerek inanamıyorlardı. Emanullah'a, Nurrah-man'ı gösterip "Bu gördüğün iki tane Rus vurdu" dediğimde hayran hayran bakıyordu. "Abdülhamit, iyileştikten sonra cepheye beraber gidelim" dedi.
Sultan Mahmut: "Üstad Abdülhamit sen yaralanınca bizim moralimiz çok bozuldu. İnşaallah giderken bizimle yine gel" diyordu. Sarıklı başını okşayıp: "İnşaallah, dua edin de bu defa kolum iyileşsin.", "Medreseye gel Kari Seyb'le tanıştıralım" dediler. "Olur" dedim.
Miraceddin'in grubundan bir mücahid kolundan yaralanmış. Miraceddin de beraber olduğu halde hastahaneye getirdiler. Kolundaki etler sıyrılmış, iki kemik açığa çıkmıştı.
Hanedar Seyb genç mücahidin kolunu gördü: "Bu iyileşmez, kesilmesi lâzım." demişti. Mücahidin bir yakınına durum söylenilecekti. Kimin var sorusuna "Abdülhamit" demiş. Dr. Rabbani yanıma gelerek: "Bu mücahid'i tanıyor musun?" "Evet aynı gruptaydık.", "O halde onun sorumluğuna seni kefil görüyoruz. Kurtulma ihtimali çok zayıf. Kesin karar bir hafta sonra verilecek. Kesebiliriz.", "Komutanımız Miraceddin gelirse durumu ona söyleyeyim" dedim.
Hacı Abdülkadir üç numaralı odada yatıyordu. Yetmiş yaşında, uzunboylu, ince yapılı, her tarafından neşe fışkıran moral küpü bir mücahiddi. Odanın
144
olduğu için iyileşmeyen bacağının kesilmesini kabul etmemiş. Kangrene çeviren yaranın acılarına dayanamayınca kesilmesine razı olmuş. Gecikildiği için tüm bacağını uyluktan itibaren kesmek zorunda kalmışlar.
Hastahanenin en büyük odası burasıydı. Dolayısıyla oda kalabalıktı. Tümü de yerlerinden kalkama-yan yaralılar. Kapı kenarında Kabil cephesi mücahid-lerinden Binnaz yatıyordu. O da bacağından vurulmuştu. Aylardır alçıda duran bacağı zayıflamış, incecik kalmıştı. Hacı Abdülkadir'den sonra diğer yaralılarla tek tek müsafaha yapıp hatırlarını sordum. Binnaz: "Otursana Abdülhamit. Neden geliniyorsun? Gel-sene sohbet edelim." Hüzünlüydü. "Başka gelenim de yoktur. Ziyaretçi saatlerinde başkalarına ziyaretçi gelirken battaniyeyi yüzüme çekip uyuyormuş gibi yapıyorum" dedi. İçim ezilmişti. O konuşmasını sürdürüyor:

"Doksan yaşında piri fani bir babam var. Bir iki defa geldi. Gelince ağlıyor, yol gidemiyor. Gelmemesini, yorulmamasını söyledim. Bir de nişanlım var, geçenlerde kamptan bir akrabam geldi. Nişanlıma elbise ve ayakkabı lazımmış, yok dedim, bir şey yok ki vereyim de alasınız." Sözleri, bakışları, her haliyle hüzün oklarını kalbime saplıyordu. Onu dinlemekten başka yapacağım bir şey yoktu, dinliyordum.
Star bacağından ameliyat olmuştu. Ameliyattan sonra bizim odaya getirip yatırdılar. Ve Star baygınlık anında konuşuyor. "Aziz, Aziz... Aziz şehid oldu. Aziz şehid oldu." Bunları konuşurken de bir taraftan ağlıyordu. "Yemek getirmeyin, yemek yiyemem Aziz şehid

oldu." "Birden sesini yükseltti. Bağırmaya başladı.' Şurevii, Peder Morde Şurevi. Oy, Aziz şehid oldu ben yemek yiyemem."
Sabah saat on sıraları odada Kur'an-ı Kerîm okuyorum, dışarıdan bağırtılar yükselmeye başladı. Yaralı mücahidlerin güneşlendiği yer karışmıştı. Mücahidler havaya kaldırdıkları değnekleriyle hastahane işçilerini köşeye sıkıştırmışlar, kimi koltuk değnekleri inip kalkıyordu. Mevlevi, doktorlar,ambülans şoförü Mufarris araya girmiş ortalığı yatıştırmaya çalışıyorlardı. Mücahidlerin tarafı sürekli kalabalıklaşıyordu. Bir kısmı odalarına gidip hastahane pijamalarını çıkartarak elbiselerini giydiler. "Terk ediyoruz bu hastahaneyi, burada daha fazla kalamayız." diyorlardı.
Olay şöyle olmuştu: Hastahaneye her gün üç gazete geliyordu. Bunlardan bir tanesinde kadın resimleri vardı. Hastahane müstahdemlerinden Nasır resimli gazeteye bakarken, kolundan yaralı bir mücahid gazeteyi alıp yırtarak "Afganistan da böyle gazetelerle bu günkü hale getirildi" demiş. Nasır söverek ona vurmuş. Bunun üzerine, yakınlarında dikilen bir mücahid koltuk değneğiyle Nasır'ın alnına vurup devirince bir anda ortalık karışmış. Mücahidler hastahaneyi terke hazırdı. Gülağa yanıma gelip "Ne yapacağız?" dedi. "Henüz ortada bir şey yok. Sen arkadaşların yanına git."
Durumu haber alan Firdevs Han gelmişti. Hemen bahçeye çıktı. Mücahidleri sükûnete davet etti. "Bu hastahaneyi biz sizin için, size hizmet etmek için kurduk. Size kalkan el bize kalkınış, size sıkılan kurşun bize sıkılmış demektir. Siz cephede zalimlere karşı İslâmın şerefini korurken biz burada size hizmet et-

Lütfen odalarınıza dönün, pijamalarınızı giyin ve bizi affedin" dedi. Gazi mücahidler sakinleşmişti. Olaydan sonra Nasır'ın ve Nazali'nin işlerine son verilmişti. Zaten durumları iyileşmiş olan iki mücahid de bağlı oldukları hiziblerin şifahenelerine gönderildi.
Beş numaralı odaya benim gibi omuzundan yaralanmış olan Gendümek'li mücahid Patan geldi. Patan hiç Farsça bilmiyor, sadece Peştunca konuşuyordu. Çok iyi dost olmuştuk, boyu boşu yerinde bir mücahid-di.
Dr. Necibullah'ı ziyarete gittim. Siyasi komiteye bağlı çeşitli bölümler vardı. Mirror Of Cihad adında bir dergi çıkartıyorlar, basındaki Afgan cihadıyla ilgili haber ve yorumlan takip ediyorlar, yabancı ülkelerden gelen basın mensuplarıyla ilgileniyorlardı. Necibul-lah'ın odasına açılan ikinci bir oda vardı. Burası küçük bir müze haline getirilmişti: Yerlerde Rus bombalarından, havan topu mermilerinden çeşitli örnekler ve parçalar; duvarlarda öldürülmüş Rus askerlerine ait palaska, şapka ve kimlikler. Rus askerlerinin cebinden çıkmış resimler, çeşitli çapta silâhlar ve mermiler.
Necibullah'a "Kamplardaki muhacir çocuklarını ziyaret etmek istiyorum." dedim. "Yetimhaneyi gördün mü?" dedi. "Hayır. Yetimhane olduğunu duymadım bile." "Yetimhane, Mücahid Lisesi, Ebu Hanife ve Mus'ab Bin Umeyr medreseleri var. Bunların hepsini gezebilirsin."
Necibullah bir mektup yazdı. Yanıma da bir mücahid vererek ona, beni yetimhaneye götürmesini söyledi. Çocukları ziyarete boş gidemezdim. Aşnaga-ri'ye kadar çıkıp misafir şekeri aldım.

bir bina. Kapısında kalaşnikoflu bir mücahid nöbet tutuyordu. İçeri girdiğimizde kulaklarımızı Kur'an-ı Kerim okuyan çocuk sesleri doldurdu. Yetimhanenin idarecisi Sadık Seyb'in odasına çıktık. Necibullah'ın mektubunu uzattım. Duvarda tahtadan oyma Cemiyet-i Islâmi Afganistan'ın arması vardı. Yetimhaneyi dolaşmaya başladık. Çocukların hepsinin babalan şehid olmuş. En küçükleri dört, en büyükleri oniki yaşındaymış. Bütün masraflar cemiyet tarafından karşılanıyor-muş. İkisi aksakallı, birisi genç üç hoca vardı. Küçüklere Kur'an-ı Kerim öğretiliyor, büyüklere ilk mektep müfredatı uygulanıyormuş. Yetimhanenin en küçüğü Muhammed'i ayağa kaldırdılar, boynunu göğsüne düşürüp bir aşrı şerif okudu. Sonra hep beraber marş söylemeye başladılar."Cihad Fi Sebilillah"ı söylerken binanın duvarlarını yıkacak gibi zangırdatarak bağırı-yorlardı.
Sadık Seyb biri ondört, ikisi on yaşlarında üç çocuk gösterdi. "Bunları Encinir Mesut gönderdi. Hükümet hesabına raporculuk yaparken yakalanmışlar. Yaşları küçük olduğu için, Mesut onların eğitilmesine karar vermiş. Zaten çocukların yaptıkları işin kötülüğünden dahi haberleri yoktur. Büyük, buranın en iyilerinden oldu. Geceleri teheccüd namazına kalkıyor. İstersen onlarla konuşabilirsin." Geçmişteki kötü hareketlerinden dolayı çocukların yaralarını nüksettirmek istemedim. "Gerek yoktur" dedim. "İki ay önce Hindu-luktan İslama dönmüş bir talebemiz de vardı. Altı ay burada kaldı. Şu anda cephede. Hava soğuk olduğu için dersleri içerde yapıyoruz. Havalar ısınınca dershane olarak çatıyı kullanıyoruz."

148
Binanın zemini betondu, yerlerde ince kilimler seriliydi. Çocuklar yerlere serilen ince şiltelerin üzerinde yatıyormuş. Mücahid lisesinde okuyan talebelerin bir kısmı da burada kalıyorlarmış. Binanın alt katı yemekhaneydi.
Mücahid lisesi yetimhanenin yüzelli metre aşağı-smdaydı. Binanın önünde yeşil zemin üzerine beyazla "Mücahid Lisesi" yazılı bir tabela asılmıştı. Lise müdürü Refet Seyb'le küçük binayı geziyoruz. Yer aslında Ebu Hanife medresesine aitmiş. Lise, tedrisatını idare-ten burada yürütüyormuş. Yer kifayet etmediği için iki katlı binanın terasına çadır çekilerek sınıf haline getirilmiş. Günlük tedrisat bitmişti. Fakat bir sınıfta öğrenciler İngilizce ders alıyorlardı.
Refet Seyb'e, "Afganistan'da savaş varken vemü-cahidlerin silâha, malzemeye, insan gücüne ihtiyacı varken, niye böyle bir okul kurdunuz, masraf yapıyorsunuz?" dedim. "Savaşımızın ne kadar süreceğini bilmiyoruz. Üç senede, beş senede bitmeyebilir. Bir Filistin gibi, 15-20 yıl sürebilir. Savaşın başında, hep yetişmiş elemanlarımız şehid oldu. Alimler, doktorlar, mühendisler, inkılabımızın en yiğit savunucuları. Onların yerlerinin doldurulması lâzım. İkincisi çocuklarımızı Afganistan'da komünist hükümetin, Rusların eline geçmesin diye Pakistan'a getirdik. Burada eğitimsiz kalırlarsa Filistin'in başına gelen akibet bizimkine de gelebilir. Çocuklarımız, dinsiz, ateist, ırkçı, hatta komünist bile olabilirler. Yarın Afganistan azad olursa Islâmi hakim kılacak insanlara ihtiyacımız var. İşte, bütün bunlar ve daha bilmediğimiz şeyler için bu oku-1 u ve diğer eğitim müesseselerini kurduk.
Hizbin ön tarafındaki Şahibağ'a doğru uzanan boş
149
mu veren çadırlar; lokantalar, çayhaneler, bakkallar, türlü türlü satıcılar, hatta oduncular. Hizb'e. ve Cemiyete gelenler artık yemeklerini burada yiyecek ve çaylarını burada içeceklerdi. İlk gördüğümde hayret ettim. Çünkü bir hafta önce geçtiğimde bu çadır dükkânların hiç birisi yoktu. Çadır aralarında hayran hayran dolaşıyor: "İşte şöyle be, bütün dostlar, tanıdıklar bir arada olmalı, güzelim Afgan yemekleri, müca-hidlerin elinden pişip lezzetine lezzet katmalı." Peşa-ver esnafı buradan hiç memnun olmayacaktı. Sorh-rut'lu bir mücahid de çayhane açmıştı. "Abdülhamid, Abdülhamit" sesi. "Abdulhadi, Miraceddin, Zabit Tahir ve daha nice mücahid, koca bir sini Afgan pilavının etrafına çevrelenmişlerdi. Neşeliydiler, yüzleri bütün dünyanın aydınlığını taşıyordu. Aralarına sıkıştım. Bir yer dostlarla güzelleşiyordu.
Patan ameliyat oldu. Odasında yatıyor. Göğsünden nevresimle karyolaya bağladılar, müstahdemlerden iki tanesi bacaklarını tutuyor, bir kişi kafasına basıyor, bir kişi de sağ kolunu tutuyor. Patan bağırıyor, çırpınıyor. Zincirlenmiş boğanın zincirlerini kırmak istemesi gibi. "Şurevi geldi. Şurevi geldi. Tüfeğimi verin, bırakın beni, tutmayın beni, tüfeğimi verin, Şurevi geldi. Tutmayın beni, tüfeğimi verin bırakın beni." Patan bağırıyor, bütün gücüyle bağırıyor, bacaklarını tutanlar hakim olamıyorlar. Sağ kolunu tutanı sağa sola savuruyor. Birden sağ kolunu kurtardı. Kolu bir daire çizip sağ bacağını tutan Şazali'nin beline şiddetle indi. Şazali yere çöktü. Patan bir anda boşta kalmıştı. Zorla kolunu ve bacaklarını yakaladık. Şazali hâlâ "belim kırıldı" diye kıvranıyordu. Patan durmadan tüfeğini istiyor. Ruslar geldi, bırakın beni, diyordu. Bağırmasına 150
tut" sözlerini ekledi. Başına yanaştım. "Buradayım Patan, yanındayım."
"Hizbin Şifahanesinde bir Türk var git gör" dediler. Merak etmiştim. Türkiye'li birisi olsa şimdiye kadar haberim olurdu. Ve şifahaneye gittim. "Burada bir Türk varmış nerede?" diye sordum. "Sandalyede oturan" dediler ve işaret ettiler. Yaklaştım. "Alahım İsmail'di bu. İki gözü ve sağ eli bilekten yoktu. "İsmail" dedim. O bir yıla yakın bir süre önce duyduğum sesiyle ve sanki görüyormuş gibi, "Evet" dedi. "Ben Abdülha-mit'im. Tahran'da yürüyüşte karşılaşmıştık hatırlayabildin mi?" "Hatırladım tabii, nasıl hatırlamam" dedi. "Nasıl oldu bu olay" dedim. "Hani Tahran'da bacağım kırılmıştı ya, üç ay içinde iyileştim. Sonra Herat cephesine gittim. Mayın söküyorduk, bir tanesi patladı. Allah'ın hikmeti. Gözlerimi ve bir elimi kaybettim." İsmail, içinde burukluk olan bir neşeyle anlatırken o görmeden, ben ağlıyordum. Kardeşim deyip sarılmak istiyordum. Bir süre oturduk. Tekrar ziyaretine geleceğim deyip, İsmail'le vedalaştım.
Şifahaneden Hizbin misafirhanesine gittim. Rus esaretindeki İslâm topraklarından üç genç vardı. Ab-dulgani, Abdurrahman ve Muhammed. Amuderya nehrini yüzerek Afganistan'a geçmişler. Kunduz mücahid-lerine katılıp üç ay savaşmışlar
Mücahidler İslâmi eğitim yapmaları için onları Peşaver'e getirmişlerdi. Özel bir hocadan Arapça, Kur'an-ı Kerim ve fıkhı, itikadı bilgiler öğreniyorlardı. Amerikan konsolosluğu gençlerden haberdar olmuş kendilerine sığınırlarsa Amerika'ya gidiş hakkı verileceğinin, daha iyi imkâna kavuşacaklarının haberini
151
göndermiş, Abdurrahman diyor ki: "Biz kendimize Müslüman diyorduk. Fakat, İslâm adına hiç bir şey bilmiyorduk. Şimdi burada öğreneceğiz ve nasipse yine geri döneceğiz. Kardeşlerimize, arkadaşlarımıza İslâmı anlatacağız."
Bir ayağı kopuk, altmış yaşındaki Hacı baba, taburcu oluşunun üçüncü günü, ziyaret saatinde; dünkü silâh, bugünkü hastahane arkadaşlarını ziyarete gelmişti. Cennet gülümsemesiyle "Abdülhamid" diyerek geldi. İki

koluna karşılık açtığım tek kolumla sardım onu. Adet üzere hatır sordukbirbirimize. "Hacı baba kampa mı gittin?" dedim. "Burada bir yerim yok ne varsa Afganistanda." Yüzü gamlanmıştı. "Nerede kalıyorsun?" "Önceki gece mücahidlerin kaldığı tek odalı bir yere gittim. Çok kalabalıktı. Oturacak kadar yer buldum. Bacaklarımızı karnımıza çekip bu halde sabahı ettik. Dün gece gittiğimde ise yer yok dediler."
Gülağa odaları dolaşmağa başladı. Hacı baba için, ona söylemeden yaralı mücahidlerin katkısıyla 65 rupi toplamıştı.
Celalabad defteri, Sorhrut cephesi sorumlusu En-cinir Haşim geldi ziyaretime. Gülağa onu görünce çok sevinmişti. Encinir Haşim, Abdülhadi'den önce grubun .komutanlığını yapmış. 150 rupi uzattı bana. "Bunu al" dedi. "Ne parası" dedim. "Bu senin hakkın.", "Anlayamadım!", "Defter olarak her şehidin ailesine ayda yüz rupi ve yaralanan mücahidlerimize de hastahanede yattıkları için ayda 50 rupi yardımda bulunuyoruz. Bu güne kadar bu parayı ulaştıramadığım için kusura bakma" dedi. "Paraya ihtiyacım yoktur. İhtiyacı olan arkadaşlara verin." dedim. "Abdülhamit bu para senin adına çıktı. Al ve istersen sen başkalarına dağıt."
152
Hastahaneye dört yaşında bacağından yaralı küçük bir çocuk getirdiler. Adı Şefikullah'dı. Kunar'lı olan Şefikullah'm babası iki yıl önce şehid olmuştu. Beş ay önce annesi ve kardeşleriyle evlerinin bahçesinde otururken helikopter bombardımanına yakalanmışlar. Anne ve iki çocuğu şehid olmuş. Şefikullah'sa dizkapağından yaralanmış.
Hastahanede bu küçüğe göre pijama yoktu, hususi iki pijama diktirildi. Dr. Rabbani iyileştikten sonra onu yetimhaneye yerleştirmeye karar vermişti. İkindi namazını kılıyorduk. Ön tarafımıza düşen odadan bir düşme sesi ve ardından Şefikullah'm ağlaması yükseldi. Uyurken karyoladan düşmüştü. Bütün uğraşmalara rağmen susmadı. Kucağıma aldım. Hastahaneden çıkardım, çaycıya gittik. "Çay içer misin?" dedim. Hayır anlamında omuzlarını silkti. "Süt" yine aynı. Bakkala götürdüm. "Eğer buradan bir şey almazsan seni hastahaneye geri götüreceğim." dedim. Gözleriyle rafları taradı ve leblebiyi gösterdi. Çaycıya oturttum. Bir fincan sütlü çayla leblebi yedirerek gönlünü yaptım.
Gülağa bacağından yapılan ameliyat sayısını unutmuştu. İyileşme yolunda hiçbir gelişme yoktu. Hanedar Seyb son gelişinde: "Bacağının çaresi yok en iyisi kesmek" demişti. Gülağa yanıma oturdu, üzgündü. "Ne yapayım, kestireyim mi bacağımı?" Bütün mücahidlerin hedefi bir an önce iyileşip tekrar cepheye dönmekti. Hastahanede iki defa yaralanıp iyileştikten sonra cepheye gidip üçüncü defa yaralanan mücahid vardı. Ne cevap vermeliydim. "Kestirmekte acele etme, bir daha yerine gelecek birşey değil, kangrene çevirmek diye bir problem de yoktur. Başka hastahaneye git, kesim son seçeneğimiz olsun." "Böyle mi yapalım?"
153
"Evet hastahaneden çıkışını isteyelim. Hizbin Şifaha-nesine git oradan Kızılhaç'a gidersin, bir de orada baksınlar, belki biraz daha iyi olur." "Tamam öyle yapalım." "Bu niyetini burada kimseye söyleme, hastahaneden duyarlarsa gücenirler." Ve Gülağa hastahaneden çıkışını alarak hizbin şifahanesine gitti. Aslında bunlar olağan şeylerdi. Kızılhaç'ta iyileşemeyip Afgan Sergical'de, Afgan Sergical'de iyi olamadıkları için Kızıl Haç'a gidip iyi olanlar da vardı. Kırıkları tutturma tekniği Kızılhaç'da daha iyiydi.
Gülağa'yi Kızılhaç hastahanesinde ziyarete gittim. Hastahane tam bir Avrupa hastahanesi havasındaydı. Doktor hanımlar, ince pantolonlar, eteklerle mücahidlerin arasında dolaşıyor. Personel olarak sadece Pakistanlı Hristiyanlar çalıştırılıyordu. Bunların ekserisi de kadındı. Mücahidler, Hristiyan aşçıların pişirdiği yemeğe pek rağbet etmiyordu. Gülağa buranın da sevgilisi olmuştu. Bacağı yeniden ameliyata alınmış, kemikler vidalarla ve dıştan metal parçalarıyla tutturulmuştu. "Şimdi daha rahatım, ağrılar kesildi. Diz kapağımın tam oynaklık kazanması mümkün değilmiş. Fakat, üzerine basarak yürüyebileceğimi söylediler." "İyileşince ne yapacaksın?" "Evleneceğim." diyor, gülerek. Takılıyorum ona: "Bu bacakla sana kız mı varır?" Ciddileşerek, "Ne demek kız mı varır. İstediğimi alırım. Hem de 13-14 yaşında." "12 yaşında alsan daha iyi değil mi?" "Daha iyi tabii büyüğünü kim idare edecek." Şaka konuşmamızda ciddi espriler vardı: "Yani sen 18-20 yaşında bir kız almak istemez misin" "Onlarla kim uğraşacak Abdülhamit?"
Hastahaneye döndüğümde Emanullah "Abdülhamit neredesin?" dedi. "Hayrola bir durum mu oldu."
154
"Kuveytli bir zengin geldi. Hastahaneyi ziyaret etti. Her mücahide bin rupi verdi. "Bin rupi Pakistan'da iki memur maaşıydı. "İyi yapmış" dedim. "Ama sen yoktun., "Önemli değil."
Sultan Mahmut'ların okumakta olduğu Kâb İbni Umey medresesine gittim. Medreseyi Hizib kurmuştu. Medresenin yeri hava alanının hemen yakınında Peşa-ver'in en lüks semtlerinden biri olan Erbab Road üzerinde, kiralanmış bir villaydı. Öğle namazı vaktiydi. Medresenin, beyaz elbiseler içinde, başlarında beyaz takkeleri bulunan talebeleri, ellerinde naylon ibriklerle abdest alıyorlardı. Sultan Mahmut, Şirbeççe ve Ala Rahman sevinçle karşıladılar. İsmail de buradaydı. Çocuklar onun elinden tutmuş abdest almaya götürüyorlardı. Selâm verdim. "Abdülhamit hoş geldin." "Hoş bulduk nasılsın?" "Nasıl olayım, küçük kardeşlerimin arasmdayım."

Namazdan sonra içeri girdik. Medresenin hocası Kari Seyb ve bazı talebeler olduğu halde, çay içerek sohbet ediyorduk. Medrese, yüz kişilik olarak planlanmış ve burada sadece hafız yetiştiriliyormuş. Çocuklardan yirmi beş tanesi yetişmiş. Kari Seyb "Haşmetul-lah'ı çağırın" dedi. Yedi yaşında tombulca kırmızı yanaklı, utangaç bir çocuk girdi içeri. Kari Seyb eliyle "Buraya gel" dedi. Çocuk hocasının dizinin dibine güvenle ve şefkat bekleyen bir edayla sokuldu. "Bunun hem annesi hem babası şehid oldu." "Nereden?" "Huğ-yani'den." Veziri'yle, Torabora arasında kalan bölgeydi Hugyani. Buranın halkı sadece peştuca konuşur. Farsçayı çok azı bilirdi. "Haşmetullah Farsça biliyor mu?" dedim. "Hayır." Kari Seyb, Haşmetullah'in durumunu anlatmaya başladı: "Amcası gezmesi için Peşa-
155
ver'e getirmiş. Babası Ruslara karşı yapılan umumi bir taarruzda şehid olmuş. Evin tek çocuğu amcasına anne ve babasını sorunca, baban savaşıyor, annen de mücahidlere yemek hazırlıyor, cevabını alıyor. Daha sonra amcası onu medreseye verdi. Zaman zaman annemle babamı çok özledim. Onları görmeye gidelim, diyordu. Amcası "Yollar kapalı, çok Rus var, şimdi gitmek imkânsız yollar açılınca gideriz" diyor. "O zaman benim Kur'an-ı Kerim öğrendiğimin, hafızlık çalıştığımın haberini gönderin" diyor. Farca bilmediği için Haşmetullah konuşmalarımızdan bir şey anlamıyor. Belki de durumu biliyor, hislerle anlıyor diye düşünüyorum. Boynu bir garip bükük, gözleri hüzünlü, hocası saçlarını okşayıp halini hatırını babacan bir edayla soruyor. Kari Seyb eline aldığı bir kâğıdı gözlerine dokunduracak kadar yaklaştırarak bakıyordu. Sultan Mahmut ve Nurrahman, hocalarının Kabil zindanlarında işkence gördüğünü, tırnaklarının çekilmiş olduğunu anlatmışlardı.
Kari Seyb'den başından geçen bu olayları sordum: "Davut Han zamanında Mezar-ı Şerifte bir medresede çocuk okutuyordum. (Afganistan'da medrese hocaları ve mescit (cami) imamlarının geçimleri halk tarafından karşılanmakta, devletin her hangi bir katkısı ve tasarruf bakkı bulunmamaktadır.) Yirmi talebem vardı. 1978'in Haziranında gece saat birdi, kapı çalındı. Polislerdi gelen, hiç bir şey söylemeden, her hangi bir şeysormadan yaka paça zorla karakola götürdüler. Ertesi gün uçağa bindirdiler. Benimle beraber 12 kişiydi, tutaklanan. Kabil'e götürüldük. Sorgulamaya alındık. "Peşaver'dekilerle irtibatı nasıl sağlıyorsunuz? Halkın hangi tabakasında daha fazla taraftarınız var; kimlerle ilgileniyorsunuz?" Cevap alamayınca "Sana düşman-
156
duklannı söyle, para verelim. Bunu kimseye söylemeyiz, aramızda kalır" diyorlardı.
Önce aç ve uykusuz bıraktılar. Sonra, haydi git yat, dediler. Demirden bir karyola vardı, gidip yattım. İçimde bir kuşku vardı, neden kolayca git yat dediler diye düşündüm. Yorgunluktan hemen dalmıştım ki, anlayamadığım bir güçle karyoladan aşağıya fırlatıldım. Düşmemle beraber kapı açıldı. Polisler kahkaha atarak başıma dikildiler. Ve kafamı tekmelemeye başladılar. "Kalk bu kadar istirahat yeter" diye bağırdılar. Bu ara tekmeleri kafama inmeye devam ediyordu.
Kari Seyb, başını eğerek "Elini kafama sür bak" dedi. Elimi kafasına sürdüğüm zaman izler çok bariz, inişli çıkışlı bir şekilde belliydi. "Gözlerim de o tekme darbelerinden sonra bu hale geldi." "Tedavi ettirmediniz mi" "Oldum. Sinirler zedelendiği için burada tedavisinin mümkün olmadığını, Batı ülkelerinde olabileceğini söylediler." "Gözlük almadınız mı?" "Gözlük numarasının da dışındaymış."
"Daha sonra ayak parmaklarımdan üçer tırnak söktüler. İşkencelerin üçüncü gününde oniki arkadaşımdan dokuzu şehid olmuştu. Üçüncü günün sonunda tekrar Mezar-ı Şerife götürüldüm. Üç ay zindanda yattıktan sonra serbest bıraktılar. Polisin içinde okuttuğum bir talebem vardı. Bir fırsatını bularak yaklaştı. "Kari Seyb siz bırakıldıktan sonra ziyaretinize gelecek olanlar ve sizin ziyaretine gittiğiniz evlerin bütün sakinleri tutuklanacak. Böyle bir plan gereğince bırakılıyorsunuz. Dikkatli olun" dedi. Dışarı çıkınca, tanıdıklarıma, dostianma, ziyarete gelmemeleri için haber gönderdim.
157
Mezar-ı Şerifteki arkadaşlarla yaptığımız gizli istişare sonucunda Pakistan'a hicret etmeme karar verildi. Gizlice Kabil üzerinden ve iki günlük dağ yoluyla Pakistan'a geçtim.
Medresede İsmail'den başka gözlerini kaybetmiş iki mücahid daha vardı. Abdul Kuddüs, Logar'm Bere-kiberk kazasından, bir havan topu mermisinin parçaları gözlerine isabet etmiş. Kâbil'li Seyyit Alim Şah'm iki gözünü ise bir mermi alıp götürmüş.
Rusya'dan gelmiş olan Abdülgani de buradaydı. Hafızlığa başladığını öğrendim.
Hastahaneye Cevzicanlı Türkmen bir mücahid dahil olmuştu. Muallim Ahmet. Savaştan önce öğretmenlik yapıyormuş. Taraki devrimiyle beraber cihada başlamış. Ruslarla yapılan bir savaşta bacaklarından 6 kurşunla yaralanmış. Kas kopmaları sonucu yürüme hassasını kaybetmiş. Kalçadan diz kapağına kadar yarılarak defalarca ameliyat olmuş. Felçliler gibi beli geride, bacaklarını atarken zorlanarak yürüyordu. Eski durumuna dönmeyi yeniden cepheye dönüp savaşmayı düşünüyordu. Bir ameliyat da Hanedar Seyb yaptı; durumunda hiç bir değişiklik olmadı. "Pakistan'da doktor yoktur. Bunların hepsi mücahid düşmanı" diye kızarak konuşuyor. Tam iyileşebileceği yeni ameliyatlar düşünüyordu.

Muallim Ahmet'le beraber Cevzican vilâyet defterine gittik. Türkmenlerin şivesi Özbeklere göre Türkiye Türçesine daha yakın. Fakat iki lehçe arasındaki farklı kelimeler yine de anlama zorluğu doğuruyordu. Defterin reisi genç Kerimcan'dı. Kerimcan, Muallim Ahmet'in aksine az konuşuyordu. Tavır ve hare-
158
ketlerinden reisliğin mesuliyeti belli oluyordu. Üç odalı geniş bir evdi, burası. Geceleri odalarda ve bahçede cepheden gelmiş olan mücahidler misafir olarak kalıyordu. Bütün Afganistan halkını misafirperverlikte Anadolu insanından ayırmak mümkün değil. Sadece Özbek ve Türkmenlerin yani Rusya'ya sınır olan kuzey vilâyetlerinin hiziblerden şikâyetleri "Peştulara daha çok yardım ediyorlar. Halbuki Peştuların hepsi muhacir oldu. Bizim bölgelerimizden muhacir olan hiç yok denecek kadar az. Rusya'ya sınır olan biziz ve en yahşi savaş bizim orada oluyor." Bir tanesi: "Abdülhamit can seni bizim oraya. Akçaya götürelim. Vatandaşların yanına, hem orada savaş göresin. Bizim mücahidlerimiz çok yahşi'dir" diyor. "İnşaallah" diyorum. Bu yargılarının hissi olabileceğini düşünüyorum. Fakat Mezarı Şerifin Afganistan'ın en iyi cephelerinden olduğunu da biliyorum. Afganistan'ın en iyi komutanlarından birisi olan Zebiyullah Han, Mezar-ı Şerifin komutanı (Zebi-yullah 1985 yılı başında şehid oldu.) Mezarı Şerifli Gulam Sahiy; -hastahaneden taburcu olduktan sonra ziyaretine gitmiştim- bazı resimler gösterdi. "Şu atları görüyor musun, safkan bunlar, ganimet aldık. İki tanesini de Encinir Mesut'a gönderdik." Defter reisi, "Bizim mücahidlerimiz Rusya'nın içine giriyor. Orada beşbin mücahid kartı dağıttık" diyerek övünüyor. Kerim Can iki gün sonra için bizi evine akşam yemeğine davet etti.
Muallim Ahmet bana çok kızıyor. "Sen bir yıldan fazladır buradasın ve vatandaşlarını tanımıyorsun." "Nereden tanıyayım hiç görmedim ki." "Nasıl görmezsin, çevkiyadigara hiç gitmedin mi?" "Gittim" "Orada (,-örek satan oğlanları görmedin mi? Pazarda sırtlarında halı satanlar hep Akçalı'dır."
159
191
-ap ^uhabaıSb) uaq J8A,, '^Tiaiqej\[UB^pıg •ratpjB §ba" irçtö[jiq 5[bjba"bj3tı aXaueq^SBd jtg tjı^ 'uiipXiS
nuuspsiqp ixiaj^ -jo/Ctpiaq aAa tob§3[b tpBqjnp -qyM jafippS 3o5aqjtg 3a jcxjbSbj 'inraqBj^ treqng
npjnjo sftjjBApqBq spuranpiq apaqdao BpuBurez jtq
Jiq raaj^ i^§iui5a§ ubuibz jtq unzn aapuuazn uiuuepra -[0 dnjBBUi 3A uiuisuip^BS uos aji
•uixpap MqB[[BB§ut unsjo oiuaqsq 'ui
,, '..^ubuibz a^ /ziSaoaaapnoS dp[a jiq ttt5i
a JB5[aq Jtq tubj^ BpBjnq ap ua^siaj a^nnosi izeq tqt3 tsrpua^
I2{I U3§np BUtSt§JB5[
jq
UIA9 Jtq
rat^tS
tureraBjJOz '
§ı ^stunp tuSop anuinp5[
§oq
ruagu :utA"asnjj jBqtqjj -jq a^tp ^ 9A iutSasjtp B{unungH
5B[t Jtg UITU0XlUIBJipp3^ IUBp
-tuBdB3{ ap au JoApÖB a^j §tuip3 tatpjaâ §Ttmp
nunznuio
-t5[B UBJtptre txitqjtz titn
uitp
-Brag tpt
-aA"tp ^xnui
s 3[ts
jyoiap rapSs utut5{B pppumjojj
?ATVSINZI
umjo^qB utzt 3[aj ,, -npjo^tpa jBJSt Bpurera
ap ?joAtjB pCp[sa aut
091
ap
-t^BS BJUOS 3A ZTUO^t^Ztma^ dt^B UBpBJO BJUOS 3JtlS Jig
joXt§t 'joAtjstd auuazn tinunq jB^uBA^Bq 'ztuo^uas bj -tqB tztuiiJBit]Bq apaad wespb uB^qBSzai ap ztq '^
?tpsp H
tXt ua ztgn tsauB^ Jig ratuoXtuos tntjapitpit'jaS
aapsqdaD tutsaiip35['tut^BXtj utuuBp^Bq uaun[jnx
-§BJ BOIBUIBraB[nB UBpt^BJJ npjoXtUB[JtZBq Ul5l

ap t§pi PQ §nui|o J3^ua|a3 uBp,UB3izAaQ Bra jtq tp33[3JBjj rat^t5 ButuBÂ uubjuq [tpp uara^jnx JBpB3(ao BputsBpo p •jtq p{S3 BputjBJB^ ^jb ututppsara
BpUlJBp[BT[OS jaABOaj JBp
-bî[BraB§5{B uB^qsqBS 'joÂt5[^B5[dt^BiC aputsa§05[jtq atu -Bpo ap tJ3[dtqBS tpjj np^npp tstpq uarasfjn Bntz§B tJB[Bpo utut^B3[5n ua^sn ututuBq§t jtq -os bjb U3§ttp Butst§jB5[ututppsara ^BqBqBj^ 'umpjoA" -njos tuuB^jt^Bq 'jo^t§B[raB[as ua3[j35a3 ubpbjo bjuos
uapunS
aootps
tuag np tp tprat§
jaqBjaq a^^auiqy rat^[BTij\[
jnq§ara Bp§Bq tqBg
utJB[ung
uBpttpB
-ipara^a
jtq '5{t[ztssas jtq a\ı tpB5[Bp ı§pı SI-OT-S
n^ ratS
tunSnpjoS

di. Pasta kutusunu ona verdim. Otobüse bindik. Sultan Mahmut'un eli boştu. "Kutuyu ne yaptın?" Sırtındaki çadırını gösterip "Burada." "Orada olur mu?" Aslında Mahmut güzel yapmıştı. Savaşın içinde her yönleriyle sadeleşen bu insanlara pasta götürmek; bu ne biçim bir adetti!
Otobüsten indik Yol kenarında sıralı dikkânlardan birine yanaştık. Abdülhadi'nin yetişkin dört kardeşi vardı. Bunlardan iki tanesi cephe gerisinde ailesinin geçimini üstlenmiş, un eleyip satıyorlardı. Abdülha-di'yle diğer iki kardeşi Zırpaçayla, Ahmet cephede savaşıyordu. Un dükkânının önüne oturduk. Abdülhadi'nin ağabeyi "Abdülhamid, bu kardeşlerim savaştan başka bir şeyden anlamıyor. Hiç bir şey düşünmüyorlar. Cepheden gelip gidiyorlar. Bize en ufak bir yardımları dokunmuyor, ne yeriz, ne içeriz bunların ne derdi ne gamı. Olur mu böyle, olur mu ha?" diyerek şikâyetleniyor.
Evin dar bahçesine iki çadır kurmuşlar. Bekârlar çadırda kalıyorlar. Abdulhadinin grubundaki bazı gençlerde burada misafirler. Geceyi hep beraber geçirdik.
Şems'in kampı Zindey, Abdülhadi'lerin eve yürüyerek on beş dakika. Sabahleyin yürüyerek oraya gidiyoruz. Kampın kenarından temiz ve duru bir dere akıyor, bu bakımdan kamp sakinleri çok şanslıydı. Şemse "yeriniz çok güzel" dediğimde "Şimdi güzel. Burası bataklıktı, kuyular kazarak, kanallar açarak, suyu kuruttuk. Sonra, toprak doldurduk böyle oldu." Kampın tamamı Sorhrufluydu; Balabağlı, Sultanpurlu, Fatiha-batlı, Kuşkekli. Asfaltın bir tarafında kampın evleri, diğer tarafında okul, mescit, sıhhiye çadırı ve yola pa-
162
ralel bakkal dükkânları, çayhane ve manavlar, dükkânların önünde oturmak için çarpayiler vardı. Kamp çocukları öğleye kadar ilk okulda okuyor, ikindiden sonra da mescidde Kur'an-ı Kerim dersi alıyorlardı. Havalar ısındığı için mescidin avlusunda namaz kılıyoruz. İç tarafta yan devrilmiş su küpleri var. Çocuklar mescidin alçak penceresinden atlayıp küplerden birşeyler alıp çıkıyorlar. Dikkat edince meseleyi anladım. Elif-balarını küplerin içine koymuşlar. Namazdan sonra dersleri olduğundan oyunlarına ara veriyorlardı.
Namazdan sonra Şems bizi eve davet ediyor. Misafir çadırına gidiyoruz. Buraya çadır demek doğru değil. Kerpiçten dört duvar çıkılmış, üzerine dallar atılıp üzerine çadır çekilmiş koca bir hangar. Yere hemen kilimler serilip kenarlara yastıklar koyuldu, şilteler atıldı, misafirhane hazırdı. Bir iki metre kazıldığı zaman su çıktığı için her çadır kendisine kuyu kazmış.
17 MAYIS:
Necibullah'ın kardeşi, o gün gideceğiz, bu gün gideceğiz derken Pençşir'e gitmekten vaz geçtiklerini bildirdi. Ve Mayıs'in 15 inde Rusların şimdiye kadar yaptıkları saldırıların en şiddetlisini başlattıklarının haberini aldık. Benim gitmemi de "Bu kolla gidemezsin, bu kolla cepheye gitmen ölüme atılman demektir." diyerek engellediler.
20 MAYIS:
Abdülhadi 240 mücahidle beraber Peşaver'den yola çıktı. Sultan Mahmut ve yaşı küçük olan müca-hidler ıncıklı boncuklu otobüsün üstündeki yük bagajına dizilip oturuyor. Otobüs tekbirlerle yola çıktı. Cep-
163
heye giden sanki bir düğün alayıydı. Sloganlar, naralar, şakalaşmalar.
Öğle yemeği için mola vermiştik, Yemekleri alırken, aşçı ile gözgöze geldik. "Vay Abdulhamit sen ha?" Ramazanda yemeklerimizi hazırlayan aşçı mücahiddi. "Evet benim. Sen ne yapıyorsun burada?" "Gördüğün gibi buradayım." "Maaşlı mı çalışıyorsun?", "Hayır kardeşimle beraber açtık, hem iş yapıyoruz, hem de gelip geçen mücahidleri ağırlıyoruz. İbrahim, Cihad, Fatih neredeler?" "Yalnızım, onlar gittiler."

İkindi namazı sonrasında otobüslerden indik. Solda yola paralel akan bulanık bir nehir var, sağ taraf derin bir derenin geniş vadisi yamaçlarında muhacir çadırları kuruluydu. Beş dakika, on dakika uzaklıklarda öbek öbek çadırlar, buralar çadır ormanı gibi. Nehrin kenarına inip abdest aldık ve namazı eda ettik. Yarın sabah namazından sonra yine burada buluşmak üzere mücahidler on'ar, onbeş'er kişilik gruplara bölündü, gelen muhacirlere pay edildi. Çadır öbeklerinden gelen yaşlı muhacirler kendilerine daha fazla sayıda mücahid verilmesini istiyorlardı.
Sultan Mahmut da bir gruba ayrılmış gidiyordu. Yanıma geldi. "Abdülhadi'ye söyle bu defa bana kalaşnikof versin" dedi. "Fırsatını bulursam söylerim." Şems ve onbeş kişiyle dereye yukarı yürüdük. Burası Sire-pur kampıydı. Sorhrut cephesi grup komutanlarından Koçey namıyla meşhur Mir Mehmet'in tepenin üzerine kurulu çadırına çıktık. Üç gün önce son hazırlıkları yapmak için Peşaver'den ayrılmış olan Abdülhadi de buradaydı. Kırkbeş dipçiksiz kalaşnikof, birinci dünya savaşından kalma mavzerler ve Pakistan piyasasından tanesi yirmi bin rupiye satın alınmış olan G-3
164
silâhlarının taksim listesi yapılıyordu. Abdülhadi'ye "Sultan Mahmut kendisine bir kalaşnikof vermenizi söylememi istedi. Geçen sene de şevki vardı. Bu sene bizzat buradan alıp götürmek istiyor." "Geçen sene onda kalaşnikof yok muydu?" "Hayır hafif kullanıyordu."
Gaz lâmbası ışığında bütün silâhlar ve şarjörleri söküldü, yağlandı. Mermiler kütüklüklere yerleştirildi. Bütün bu işler bittiğinde, vakit gece yansını bulmuştu.
Sabah namazından sonra toplanma yerine indik. Diğer mücahidler bizden önce gelmişlerdi. Sultan Mahmut dipçiksiz kalaşnikof unu omuzuna asmış, mermi dolu kütüklüğünü beline bağlamış gözlerinin içi ışıl ışıl gülüyordu. "Yeni kalaşnikof un hayırlı olsun." "Sağol." "Bununla çok Rus vurarak hakkını ödemelisin." "İnşaallah" dedi utangaç bir gülümsemeyle.
Otobüsler gelmişti. Bir saat sonra Paraçınar a vardık. Oniki Suziki kamyonet kiralanmıştı. Kamyonetlerin çıkabileceği yere kadar gidilecek ondan sonra mücahidler yürüyüşü geçeceklerdi. Kamyonetler durdu. Bütün mücahidler indiler. Araba yolunun sonuna gelmiştik, dağ başında beyaz kar parlıyordu. Mayısın bu yirmisinde karlardan süzülerek temiz dağ havası serin serin esiyordu. İki genç mücahid yanıma geldi. "Dağda kar var - gömleğinin içini göstererek- içimde başka bir şey yok, bu gece orada çok üşüyeceğiz."
Bu mücahidleri bir daha görebilecek miyim? Cepheye gidişim nasip olursa bazılarını göremeyeceğim, şehadete ulaşmış olacakları muhakkaktı. Hasretle muhabbetle vadalaştık. Encinir Abdülhadi, yürüyüşe en arkadan başlamıştı. Sessizlik içinde yapayalnız kaldım.
165
Şems, Encinir Haşim, sağ elinin dört parmağı bir bomba patlaması sonucu kopmuş müdür Zeynullah ve iki kişi daha olduğu halde hizbin dolmuşuna binip yola çıktık. Sirepur kampına uğradık. Koçey'in çadırlarının bulunduğu tepenin dibine gelince müdür Zeynullah yukarıya "Hey Koçey yemek hazırla, abdest alıp geliyoruz" diye seslendi.
Bu gün Cumaydı. Arkadaşlardan bazıları çadırda kalırken bir kısmımız namaza indik.
Çadıra döndüğümüzde müdürle beraber diğerlerinin çadırlarını kafalarına çekip horladığını gördük. Ama ne horultu. "Ne çabuk horlamaya başlamışlar." diye düşünürken bir tanesi horlamasını fazlalaştırdı. Koçey, müdürün üstüne atladı. Bir şamata, bir gürültüdür başladı, şakalaşıyorlardı.
Zabit Tahir'in düğününe davetliyim. Bir aile kampı burası. Çadırların çevresini duvarlarla çevirmişler. Davetlileri ağırlamak için üç çadır kurmuşlardı. Koca kazanlarda Afgâni pilav kaynıyor, gelen misafirler çadıra alınıp önlerine bir tepsi pilav ve salata konuyor. Yemekten sonra diğer çadırda çay ikram ediliyor. Üçüncü çadırsa sohbet ve dua için. Gelenler dua yapıp, hayır diledikten sonra yarım saat içinde dönüp gidiyorlar. Düğün yeri mücahidler için tam bir buluşma ve görüşme yeri olmuştu. Misafirlerin gelip gitmesi öğleden sonraya kadar devam etti. Zabit Tahir de gelenlere hizmet ediyordu. Misafirlerin arkası kesilince Zabit damatlık elbiselerini giyerek geldi. Hatıra resmi çektirdik. Nikâh kıyıldı. Vedalaşarak ayrıldık.
Mevlevi kendi kampına davet etti. Peşaver'e otuz-beş kırk km. mesafede olan kampa gitmek için bir ikindi vaktinde yola çıktık. Minibüs bekliyoruz. Yolcu
166
naıaumın.. jju ıııiıııuus geııyuı.
».uşuyuJ.
Minibüs durmadan açık pencerelerden koltukların üzerine bir şey atma kavgası var. Zira kim çadırını, külahını her hangi bir şeyini koltuğa atarsa bir başkası önden de binse o yere oturamıyor. Mevlevi elindeki çadırı ikili koltuğa attı. Kenara çekildik bekliyoruz. Acele etmeden binip çadırın tuttuğu yerimize oturduk. Büyük bir çarşıda indik dolmuştan. Buradan ikinci bir otobüse bineceğiz. Mevlevi, et, meyve ve sebze alırken ben de ziyaret edeceğim mektebin çocukları için şeker cinsinden birşeyler aldım.
Otobüsle yola devam ettik. Yekegun kampında indik. Yolun iki yanında taş binalar vardı. Bunların arkasında muhacirler pazar kurmuşlar. Tahtadan, tenekeden yapılan küçük dükkâncık- lar, yerlere serilmiş sebze

sergileri. Burası 40.000 muhacirin yaşadığı bir kamptı. Azad bölgede bir kabile toprakları üzerinde kurulduğu için muhacirler çadır başına kira ödüyor-muş.
Her muhacir çadırın etrafını kerpiç duvarlarla çevirmiş, ve kıvrıla kıvrıla uzayan daracık sokaklar oluşmuş. Yer yer çeşmeler vardı. Mevleviye "Su mu var?" diye soruyorum."Askeriyenin su deposu var, bunlar oraya bağlı. Haftada iki gün su veriyorlar." Çeşme başında çocuklar ellerindeki kovalarla bekleşiyorlardı. "Bu bîçareler belki akar diye boşuna bekliyorlar."
Bir su birikintisinin içinde yüzen ördek ve etrafta onu taşlayan, hemen yanındaki bir kuyudan su çekmeye uğraşan çocuklar. "Bu kuyu kurudu, çocuk işte. Boşuna uğraşıyorlar." Mevlevi "sen biraz bekle'diyor. İğreti çakılmış tahta bir kapıdan içeri girdi, aynı kapıdan Mevlevinin ağabeyi Muallim Seyb gülerek çıktı.
167
"Hoş geldiniz." İki küçük çocuk kucaklarında kilimlerle gelip onları önünde durduğumuz, altında ot serili çadıra serdiler. Ardından yer minderi ve yastıklar getirdiler. Biri dört diğeri iki yaşlarında iki küçük kız geldi. Bunlar Mevlevi'nin Halidesiyle Abidesiydi. Çocuklar hiç yabancılık çekmediler. Kucakladım onları. Hediyelerini verdim. Mevlevinin oğlu Muhubbullah ve yeğeni getirdikleri rahlenin üzerine Sadi'nin Bostan'ını açtılar. Farsça okuyorlardı. Önce derslerini okudular. Yeni dersi Mevlevi okuyor, ardından ikisi birden tekrar ediyorlardı.
Mevlevi,"çıkıp biraz dolaşalım mı?" dedi. İyi olur etrafı görmüş olurum" dedim. Dar sokaklarda yürüyoruz. Kapı önlerinde, sokak aralarında ikişerli üçerli sohbet eden muhacirler var. Selâm vererek yürüyoruz. Mevlevi "Herkes sana bakıyor dikkat ediyor musun?" "Neden?" "Seni kumandan zannediyorlar herhalde", "Çok şerefli bir zan."
Bir tepeye çıktık. Kamp üç bölüm halinde dağılmış tepenin sağ tarafında, bir depodan kuyruğa girmiş küçük çocuklar ve kadınlar su dolduruyorlar. Depo çadırın içine yerleştirilmiş. Unicef in tahsis ettiği iki tanker günde ikişer defa su getirip bırakıyorlarmış. Böyle bir depo da yukarıdaki bölümde varmış. Aşağıdaki bölüm ihtiyacını su kuyusundan karşılıyormuş. Mevlevi: "Şu yamaçtaki beyaz taşlığı görüyor musun?" "Evet." "Orası, bir yıl içinde toprağa verdiğimiz ihtiyar ve çocuklarımızın kabirleri." Yamacın yüzü bembeyaz bir taş örtüsü ile kaplıydı. "Şimdi oraya gömmemize de müsaade etmiyorlar. Arkalara Afganistan tarafına götürüp gömüyoruz." Önümüzden dolu su kaplarını başlarının üzerinde büyük bir ustalıkla taşıyan küçük kız-
lar ve yaşlı kadınlar geçiyor. "Daha önce başka bir yerdeydik. Kumlu bir arazi olduğu için kazdığımız kuyular çöküyordu. Bütün kamp susuzluktan göçtük."
Akşam güneşi ufku kızartmaya başlamıştı. Mescide doğru yöneldik. Bir ara mevlevi kenarda dikilen beş kişilik gruba yanaştı. Onlarla ayak üstü konuşurken ben açılmıştım, oynayan, koşan çocukları seyrediyorum. Mevlevi gülerek geldi. "Bu kim diye seni sordular. Kâbilli bir kumandan, çok adam öldürmüş dedim." "Belli belli dediler." "Mevlevi Seyb yanlış yapıyorsun" dedim. "Biraz sonra camide tanışırsınız" dedi. "Diğerlerinden farklılığım ne ki böyle bakıyor ya da soruyorlar?" "Muhacirlere bak hiç birinin elbisesi, pakulu, seninki gibi değil. Giydiklerin yeni, yani görünüşün bir farklılık arzediyor." Mevlevinin dediği doğruydu. Muhacirlerin elbiseleri yıkanmaktan, çapli'leri yamanmaktan bir hal olmuş, çadırları bile lime lime, bakımsız yüzleri zayıflamış. Halbuki ben hastahanede kilo almıştım. Su ve yemek diye bir sorunum yoktu. Afgani elbisemi ve yeleğimi ilk defa giymiştim. Başımda da yeni bir Afgan pakulu vardı. Evet bu halimle muhacirlerden farklıydım, beni gören ya damat, ya komutan veya hizblerde çalışan bir bürokrat diyecekti.
Mescidin önünde kalabalık bir grup abdest alıyordu. Aralarına atıldım bir naylon ibrik kapıp kuyudan çekilen tenekenin altına uzattım. Çamurlu bir su, abdest olur mu olmaz mı tartışması yapılamazdı. Zira başkaseçenek yoktu. Yekegun'un diğer kamplardan farklı olarak taştan bir camii var. Ezan okununca caminin bahçesi de doldu cemaat arkaya düşen tarlaya taştı. Namazdan sonra dağılan cemaatın içinde Peşa-ver'den tanıdıklara rastlıyoruz.
168
169
iki neııKopter, on tank desteğinde Kus piyadeleri saldırdılar. Çatışma sabahtan akşama kadar sürdü. Mü-cahidlerimize bir gün zor dayandılar. O kadar çok Rus öldürüldü ki tanklara yükleyip götürdüler. Geride 7 leş daha kaldı." Başka biri söze karışıp "Onların leşleri koktu mu çevrede hayvan bile kalmayıp kaçıyor." Diğerleri "Doğru, doğru" diye tasdik ediyorlar.
Kamp yaşamı hakkında birinci ağızdan bilgi almak için soruyorum: "Muhacirler geçimlerini nasıl temin ediyor?" Her birinin yüzüne zorluğun gerçeği çöküyor. En ağır işte çalışanlar, sergi açanlar, iş arayıp bulamayanlar... Buğday yardımı alan ailelerin durumu nisbeten iyi. "Kaç kilo buğday yardımı alıyorsunuz?" "Fert başına onbeş kilo." "Buğdayı ne yapıyorsunuz?" "Motorlu değirmenler var orada öğütülüyoruz." "Nasıl? Hak vererek mi para vererek mi?" "Para nerde baba, on kiloya bir kilo hak vererek öğüttürüyoruz." "Buğdaydan başka ne yardımı geliyor" "Çay, şeker, üç dört ayda bir yağ." "Bütün muhacir aileler alıyor mu bu yardımları?" "Nerede? Gelen muhacir çok, yardımları Pakistanlı memurlar dağıtıyor. Yardım alabilmek için muhacir bürolarına kayıt olup kart almak gerekir. Memurlar kayıt sırasında rüşvet alıyorlar." "Rüşvet mi?" "Hemde fiyatı sürekli artan rüşvet. Önceleri elli rupiydi. Şimdi beşyüz rupi. Nereden bulacak muhacir aile bu

parayı?" Mevlevi alt taraftaki cadın işaretle: "Şu alttaki biçare yıllık on rupi olan yer kirasını bile ödeyemiyor, beşyüz rupi rüşveti nereden verecek. Seksen muhacir ailesi açlıktan dolayı Afganistan'a geri döndüler." Çadırda bir anlık fakat saatler kadar uzun gelen 170

için de rüşvet vermemiz lâzım" dedi. Suskunluk... "Çadırları nereden alıyorsunuz?" "Yardım geliyor, fakat az. Yeni gelen bir muhacir için çadır bulmak zor. Talep fazla olduğundan memurlar çadırları da rüşvetle veriyorlar. Çadıra öncelikle paresi olanlar sahip oluyor. Altı ay çadır bulamayanlar var." "Çadır bulamayan aileler nerede kalıyorlar?" "Önceden gelmiş olan akrabalarından fazla çadırı olan varsa onu alıyorlar. Bulamazlarsa ağaç altlarına bezler gererek açıkta yatıyorlar." Yolda gelirken bu anlatılana benzer manzaralar görmüştüm. "Mevlevi Seyb, muhacirliği nasıl değerlendiriyorsunuz? Afganistan'dan Pakistan'a hicretinizi olumlu buluyor musunuz?" "Hayır. Bizimki gibi bir hicrete tamamen karşıyım. Hicret; Bir oluşum için olmalı, organize olmalı. Halbuki biz kalkıp geldik. Yola ilk çıkanlar, yorganlarını, döşeklerini sırtlarına ilk vuranlar kimlerdi. Bu konuda şüphelerim var. Halk muhacir olmadan önce düşmanın işi zor,mücahidlerinki kolaydı. Biz ne yaptık? toprakları boşalttık, böylece düşmanın hareket kabiliyetini artırdık. İnsansız bölgelere daha rahat karakol kuruyorlar. Gelinen yerdeki hayatda iç açıcı değil horlanarak yaşıyoruz." Mevlevi yürekten, ney gibi gam yüklü konuşuyordu.
Vakit epey ilerlemişti. Ertesi gün görüşmek üzere diğer muhacirleri uğurladık.
Sabah kahvaltısını yaptık. Muallim Seyb'le Mu-hibbullah okula gittiler, biz de saat onda geleceğimizi söyledik. Okula, Davut Han'a karşı yapılan 1974 kıyamın-
171
sınıf dışarıda kızgın güneşin altında ders yapıyor.
Her çocuğun elinde yazı tahtası vardı. Kamış kalemle yazıyı tahtalara yazıyor sonra kazıma yoluyla siliyorlar. Kamptaki çocukların okula gelmesi mecbur-muş.
Teneffüsde öğretmenlerle oturuyorum. "Okulunuz küçük, talebelerin bir kısmı dışarıda ders yapıyorlar. Yeni bir ilave düşünmüyor musunuz?" "Çadırımız var. Bulunduğumuz yer azad bölge. Okul çadırı için 2500 rupi kira istiyorlar, bu parayı veremediğimiz için kuramıyoruz." "Öğretim süreniz kaç yıl?" "Altı." "Çocuklar sonra ne yapacak?" "Peşaver'de iki lisemiz var isteyen oraya gidecek." "Hiç mezun verdiniz mi?" "Hayır henüz üçüncü sınıftan yukarısı yoktur."
Okula yirmibeş metre uzaklıkta Almanların açmış olduğu iki çadırdan müteşekkil sağlık ocağı vardı. Çadırlardan bir tanesi kadınların bekleme yeri diğeri muayenehane. Sağlık ocağının Başhekimi Dr. Ahmet, Kabil üniversitesi beşinci sınıftan ayrılmış. Açılan imtihanı kazanarak buraya doktor olmuş. Masasının arkasında bir ecza dolabı vardı. Muayene ettiği muhacirin ilacını da ücretsiz veriyor. Her sah Peşaver'deki merkez Alman hastahanesinden bir kadın doktoru gelerek kadın hastalan muayene ediyormuş.
"Dr. Ahmet Seyb, kampta ölüm olayının fazla ol-
172
Güneş tam tepemizde, hava çok sıcak, bir an önce çadırın gölgesine ulaşabilmek için hızlı hızlı yürüyoruz. Yolun alt tarafında, sırtında çalı, çırpı, ottan oluşan koca bir yığın taşıyan bir adam çıktı. Yüzünden ter, yıkanmış gibi akıyor. Sırtındaki bütün bu şeyleri ocak altı yapmak için toplamış. Öğleden sonra kampm bu bölümünde oturanların su ihtiyaçlarını karşıladığı kuyuya gidiyoruz. Tenekeler kuyruğa dizilmiş. Kuyu, yerden bir metre kadar betonla yükseltilmiş, üzerinde tahtadan bir çıkrık. Bir ihtiyar iki çocuk çıkrığı zorlanarak çeviriyorlar. Yukarı çıkan su dolu teneke sırası gelene boşaltılıyor. Suyu, erkekler omuzlarına taktıkları askılıklarla kadınlar başlarına koyarak, çocuklar ellerinde taşıyorlar.
"Şurada askeriyenin kuyusu var." diyor Mevlevi. O tarafa yöneliyoruz. Etrafı duvarlarla çevrili üstü açık büyük ve derin bir havuz. Şu anda su yoktur. Havuzun içinde iki kişi iki eşeğin sırtındaki çuvallara kum dolduruyor. "Sulama mevsimi, kanallara su alındığından nehrin suyu azalmca kuyu boşalıyor." Havuza iniyoruz, Mevlevi bir avuç kum alıyor: "Buraya gelen suyun içinde Kunar nehrininki de var. Bu kum vatanımın kumu." Dalgın üzgün konuşuyor, gözlerinin buğulandığını görüyorum.
İkindi namazında mesciddeyiz. Namazdan sonra
173
cemaatın Dır kısmı dağılırken bir kısmı toprak avluda halka oluşturuyor. Bir kısmının elinde Kur'an-ı Kerim var. Mevlevi: "Yusuf suresinin tefsirini yapıyor. Cemaat takip ediyor. Halkadakileri göz ucuyla sayıyorum. Altmış üç kişi, üç beşi genç gerisi aksakallı ihtiyarlar. Mevlev^ "Fatiha" dedi, ders bitti. Halkadaki cemaatın bir kısmı dağılırken ayrı ayrı üç küçük halka oluşturdu geri kalanlar. Kur'an-ı Kerim tilavetine başladılar. Bir kişi sesli okuyor, diğerleri onu takip ediyordu.
Mevlevi ve biraderi Muallimle beraber misafir ça-dırmdayız, soruyorum: "Kampta evlilik oranı nasıl?" "Gençler pek rağbet etmiyor." "Niçin?" "Gençlerin aklı hep savaşta. Bu gün evlense üç gün sonra bırakıp cepheye gidecek, belki de şehit olup masumu geride bırakacak, bu sebeple evlilik oranı fazla değil." "Başlık parası var mı?" "Evet. Yirmi beş ila otuz bin Afgani. Bundan fazla alınması kamptaki şura heyeti tarafından yasaklandı."

"Şura heyeti dediniz. Bundan bahseder misiniz?" "İlim ehli yaşlılardan oluşuyor. Muhacirler arasında meydana gelen ihtilafların halli, toplu alınan kararların uygulanması gibi işleri yürütüyorlar."
Hizbin misafirhanesindeyim. Cepheye gitmek için Mısırlı bir diş doktoru gelmiş. Altmış yaşının üzerinde, romatizmalı bacakları sebebiyle yürüyüşü de bozulmuş, fakat bu yaşında pür heyecan.
Gece siyasi komitenin çekmiş olduğu bir filmi seyrediyoruz. Film mücahidlerin bir yol kenarında mevzi tutmalarıyla başladı. Doktor, heyecanla "Allahu Ek-ber" diye arada bir bağırıyor, gözlerinde yirmi yaşında bir gencin heyecan pınltılarıyla. Filmin eğitim olarak çekildiğini zannediyorum. Fkranda tanklar belirdi, bir,
174
iki, Deş, yedi. Bu kadar tank, film ciddi mi yoksa" diye düşündüm. Mücahidler ellerinde sadece tüfekle tanklara o kadar sokuldular ki beni de heyecan sardı. Dr. heyecandan tamamen kendinden geçti. Mücahidler tankların üzerine atladılar. Tankların içindekiler elleri havada dışrı çıktılar. Filmin kurgu olduğu anlaşılmıştı. Doktor ayağa kalkmış, heyecanla bağırıyordu: "Allahu Ekber, Allahu Ekber."
Sabah namazında imamlığı doktor yaptı. Kıraati güzel. Namazdan sonra cemaatı oturttu. Elimizde Kur'an-ı Kerim sıra ile birer sahife okuyoruz. O, okuma ve tecvit yanlışlarımızı düzeltiyordu. Kıraatten sonra sıra ile ezberden hadis okumaya başladık. Daire tamamlandıkça tekrar birer hadis söyleniyordu.
Öğlen namazından sonra misafirhaneden ayrıldım. Cebimde misafirhanenin bahçesindeki ağaçlardan topladığım erikler var. Sokaklar sessiz. Çok seyrek bir rıkşe, bir kaç insan geçiyor. İleride üç küçük kız, bir erkek çocuğu ve iki ihtiyar kadın yeşil dal, ot ve yerlere dökülmüş ağaç yapraklarını topluyorlar. Yanlarından geçerken onlara erik uzattım. Biraz ötedeki küçük kızlardan biri koşarak "Bema bede." Ona da uzatırken "Suma Afgani?" Kız Farsça konuşana kadar yakınlarda kamp olmadığı için onların Pakistanlı olabileceğini de düşünmüştüm. "Evet Afgnlıyız." "Neresinden? "Sorhrut'tan". "Neresinden? "Painsultanpur." Gönlümün muhabbeti hepsini kucakladı. "Muhacir misiniz?" "Evet." Yakında kamp olmadığı için hayret etmiştim. "Nerede kalıyorsunuz?" "Kacagali kampında." "Buraya kadar bunları toplamak için mi geldiniz?" İhtiyar kadınlardan biri: "Ne yapalım, başka çaremiz mi var ocağımızı yakmak için ne bulursak topluyoruz. Sabah bir
175
mumsun aegııaı. uışan nüyordu. Halbuki muhacirliğin ağır şartları küçük ve yaşlı da olsa yakacak bir şeyler toplamak için onları yalın ayak aç karına Peşaver sokaklarına çıkmak durumunda bırakıyordu. Toprakları çift ürün veren bol sulu, yemyeşil bir bölgenin çocukları. Cebimden para çıkarıp, sıkılarak her birine birer rupilik uzattım. İhtiyar kadınlardan birisi: "Sen mücahid misin?" diye sordu. "Evet. Encinir Abdühladi'nin grubundanım." Sevinmişlerdi. Bir yakınlarını görmüş gibi daha bir sevecenlikle gülümsediler. Dua ettiler.
Cemaleddin Afgani lisesindeki yıl sonu törenine gidiyorum. Lise Peşaver'in batı çıkışında kamplara yakın bir yerde tedrisat yapıyor. Çift kanatlı büyük bir demir kapıdan girerken üzerim arandı. Talebeler güneş almayan beton zemine oturmuşlar. Misafirler için sandalyeler konmuş. Bir sandalyeye oturdum. Gözlerim talebeleri tarıyor. Hepsinin başı örtülü bir kısmı sarıklı, çoğunda takke var. Sakallarını sünneti şerif üzere bırakmış olanlar da göze çarpıyor. Kürsiye ilk olarak İttihadın talim terbiye komitesi başkanı Encinir Ahmet Şah geldi. Besmele, aşrı şerif ve özet olarak: "Bu gün Afganistan'da Hak ve batıl savaşı var. Allah (cc) yolunda, nzayullah için mücahitlerimizin sıcak kanı vatan toprağımızı sulamakta. Kan içici Ruslar her gün yüzlerce müslüman Afganlıyı şehid ediyor. Arzumuz Afganistan'ı sadece düşmandan kurtarmak değil, toprağın salt kurtuluşu özgürlük değildir. Arzumuz Afganistan'da İslâmî bir devletin kurulması, İslâmî ka-
176
Konuşmalar devam ederken talim terbiye komitesi muavini Ahmet Zey yanında iki kişiyle bazı paketleri kucaklamış olarak geldi. Bunlar başarılı talebelere dağıtılacak ödüllerdi. Sınıf birincilerine Kur'an-ı Kerim ve dolmakalem, ikincilere üç Farsça kitap ve dolma kalem verildi. Sonra bütün talebelere karneleri dağıtıldı. Geçme notu yüz üzerinden değerlendiriliyor-muş. Otuzbeşin altında not alan dersten kalıyor, üç dersten kalan veya bütün notlarının toplamı sekizyü-zün altında olanlar sınıfta kalıyorlarmış.
Hastahaneye uğramıştım. Mufarris "İki Türk doktor geldi hastahaneyi dolaşıyor" dedi. Merak etmiştim. Firdevs Han'ın odasında oturduk, sohbet ediyoruz. Hastahaneyi, kampları ziyarete gelmişler, Afganistan olayını yakından tanımak onlara doktorluk becerileriyle yardım etmek istemişler.
Afgan Surgical'in her gün bir arabası yakın kamplara sağlık kontrolü, parasız ilaç dağıtımı için gidiyordu. Dr. Ziya Seyb'in idaresindeki ekiple biz de gittik. Hastahenede onlara yatacak yer ayarlandı.
Türkiyeli arkadaşlar gelirken bir kadın, mücahid-lere yardım için takılarından vermiş, Abdülgaffar'la beraber bozdurdular. Birden geri dönmeğe karar vermişlerdi. Ellerindeki 6500 rupiyi de dağıtmam için bıraktılar. Maruflara gittim. Abdülgaffar: "Paralan dağıttın
177
da iki kızı ve hanımı kalmış. Onlara yardım edelim." "Şu anda nerede kalıyorlar?" "Pakistanlı biri evinin misafirhanesini onlara vermiş, buraya yakınlar gidip görebiliriz. "Soralım, paranın dışında ihtiyaçları olan şeyler varsa çıkıp alırız." Çaldığımız kapıdan on yaşında bir çocuk çıktı. "Annene sor, neye ihtiyacınız varsa almak istiyoruz." Çocuk içeri girdi. Bir süre sonra çıkarak "İçeri gelip baksınlar, dedi." Kadınlar misafirhanenin

ikinci kapısından dışarı çıkmışlardı. Zemini beton geniş bir oda, orta yerde bir battaniye serilmiş, kenarda bir tane sünger döşek. Dört kişilik yetim aile burada kalıyordu. Baktım, baktım. Boğazıma yutkunama-yacağım bir acı oturdu. Hayber pazarın yolunu tuttum. İbrik, demlik, tencere, tabak, pirinç, çay, şeker, battaniye, bir sünger döşek aldım. Beraberinde 500 rupiyi aileye verdim. Çocuğa, "Daha sonra yine uğrarım. Annene söyle, kusurumuza bakmasın" diye tenbihledim.
Paranın bir kısmını Yekegun kampındaki fakir muhacirlere vermek için yola çıktım. Mevlevi izinliydi. Onu kampta bulabilirsem iyi olacaktı. Muallim Seybi buldum. "İkibin rupi var, ihtiyaç sahiplerine yüzer rupi dağıtsak az mı olur?" "Elli rupi yeter. Öyle muhtaç insanlar var ki, aylardır ne şeker, ne çay yüzü gördüler. Ellişer rupi verirsek daha fazla aileye dağıtmış oluruz." "Hemen dağıtalım mı?" Muallim düşünceye daldı. "Muhacirler o kadar yoksullaştı ki duysalar para dağıtılıyor, koşup gelirler, izdiham olur." 2000 rupiyi muallime teslim ediyorum. "Siz istediğiniz gibi verin, önümüzde bayram var, azdan makbul olsun."
178
şını okşamaya gitti.
Hizbin karşı tarafına kurulmuş olan çadırdan dükkanlar, Pakistan polisi tarafından söktürüldü. Bu işte Aşnagari'den Hayber pazara kadar bütün esnafın baskısı olduğunu zannediyorum. Binlerce, onbinlerce müşteriyi birden kaybetmek lokantacılar, kahveciler, bakkallar ve fotoğrafçıların cirolarını birden düşürmüştü mutlaka ve onlar da baskı yaparak emniyeti harekete geçirmişlerdir.
Pencşir'deki savaşın bütün şiddetiyle devam ettiğinin haberlerini alıyoruz. Bütün Afganlıların merakı Mesut'un sağlığı konusunda. Onun sağlığı için dualar yapılıyor. Afgan ordusundan mücahidlerin tarafına geçerek silahlarını teslim ettikten sonra Peşaver'e gelenlerin sayısı binleri buluyor. Savaşın çok şiddetli geçtiği Rus saldırısının asker, tank, motorlu araç, helikopter ve savaş uçağı olarak eski saldırılardan daha fazla olduğu gelen haberler arasında.
Cemiyetin misafirhanesindeyim. Encinir Mesut silah, giyecek, ilaç ve yiyecek yardımı almak için bir temsilci göndermiş. Cephenin halini anlatıyor: "Mermi kalmadı, mücahidlerin ayaklarındaki ayakkabılar parçalandı, elbiseleri yırtıldı. Yiyecek diye bir şey yok. Yaralıların yaralarını saramıyoruz. Bacakları kopanların kanlarını durdurmak için bağlayacak bir bez dahi kalmadığı için otlarla, dallarla bağlıyoruz. Yardım istemeye geldim." İttihad yapıldığından depolar kilitlenmiş, bütün malzeme dağıtımı durmuş. "Bir cephe düşüyor.
179
suyor Pencşirli gazi Seyb. "Haccı bekliyorum. Hacca gideceğim ve yardım toplayacağım."
28 TEMMUZ:
Hastahaneye gittim. Kolumdaki çivileri aldırmak için ameliyatın yapılmasını istiyorum. Dr. İdris Seyb: "Önümüzdeki hafta bayram, hastahaneye yatma, bayramdan sonra ameliyat edelim." "Bayramda yapacağım özel işlerim, ziyaret edeceğim yerler yok. Yani bayram olması benim için farketmiyor." "Bayramdan sonra bazı aletleri yenileyeceğiz, acele etme." diyor.
Ramazan Bayramının üçüncü gününde İslâmî Cemiyet Talebe'nin Peşaver reisi Miraceddin'in düğünü vardı. Revalpindi yolu üzerindeki Fatihabad köyüne gidiyorum. Düğün evini belirtmek için girişe iki muz ağacı dikilmiş, üzeri süslenmiş. Evin önüne gelen misafirlerin oturması için çarpayiler atılmış, gece de burada yatıyoruz. Dr. Rabbani ve Mevlevi'de düğüne gelenler arasında. Evin bulunduğu yer bir yamaç, aşağıdan İndüs nehrinin çıtraldan gelen bir kolu akıyor. Karşı yamaçtaki evlerin etrafı tarihi surlarla çevrili. Miraceddin'le dolaşmaya çıktık. Yürüdüğümüz yol üzerinde bir şehidlik var: İngilizlere karşı savaşırken şehid olmuş ondört Patan. "Bunlar Abdullah şehidin mücahidlerinden" diyor. Şehid Miraceddin Abdullah 18001ü yılların ortasında İngilizleri bu bölgede mağlup ederek Kur'anî bir yönetim kuruyor. Bölgede yıllarca hakimiyet sağlıyorlar. İngilizler kendileri için büyük
180
Çıtral taratma gidiyoruz, uenazeye uıiiDeaaın nı«.-metyar, Cemaat-i İslâmî Pakistan'ın genel sekreteri Gazi Hüseyin Ahmet, Cemaatın ileri gelenlerinden Mevlevi Abdülhay de gelmişlerdi. Genç şehid toprağa verildi. Camide konuşmalar yapıldı.
Peşaver'e Gazi Hüseyin'in arabasıyla dönüyoruz. Akşam namazı için mola verdik. Her tarafın yemyeşil olduğu nemli havanın bunalttığı bu yerde köylüler etrafımızı çevirdi. Gazi Hüseyin sonradan anlatıyor: "Burada bir âdet vardır. Yoldan geçeni tanımasalar da misafirliğe davet ederler, yemek yiyin, hayır derseniz, çay için, hiç değilse suyumuzu içmeden geçmeyin, diye ısrar ederler."
Akşam namazından sonra Peşaver'e indim. Hemen hastahaneye koştum. Ameliyata almabilmem için Hanedar Seyb'in kaydetmesi gerekiyordu. Kayıt için geç kalmış olmaktan korkuyordum. Hastahaneye vardığımda Dr. Hanedar Seyb'in bu akşam gelmediğini, yarın geleceğini öğrendim.
6 AĞUSTOS:
Nihayet kolumdaki vidalar çıkartıldı. Bu ameliyattan sonra kalçamdaki ağrı da kaybolmuştu. Nedenini çözemesem de bacağımdaki bu illetten kurtulduğuma çok sevindim. Artık otururken, kalkarken, koşarken, bacağımı kaldırırken ağrı çekmeyecek, rahatlıkla eğilip doğrulabilecektim.

181
,wmıı ucum. xiayir. şe-
hid Fazlı Rabbi'nin bacısı" dediğimde Mevlevi'nin yüzü birden değişti, dünyaları yıkılmıştı adeta. "Ne oldu?" dedim. "O kız bir alimdi, gelin olduğu ev eşraftan. Yazık oldu." Yargısını anlayamamıştım. "Niçin?" "O rahatın içine gitti. Rahat içinde olan insanın üretkenliği durur, halbuki o ilerde iyi bir müfessir olabilirdi. Babası hocasıydı. Fakat, içinden çıkamadığı ibarelerin çözümünü kızına gönderiyordu."
Hastahanede beş gün yattım. Perşembe günü Sorhrut'a grup gidiyordu ve onlara katılacaktım. Nin-garhar defterine giderek kaydımı yaptırdım.
Encinir Haşim şehid ailelerine geçmiş bayramın harçlıklarını dağıtıyordu. Büyük bir koli içinde bulunan çaplilerden de şehid ailelerine dağıtıyordu.
12 AĞUSTOS:
Bugün cepheye hareket edeceğiz. Encinir Haşim hareketin saat ll:OO'de olacağını söylemişti.
Bir yelek ve karaborsadan Afgani almak için Çev-kiyadigar'a gittim. Cevzican vilayet reisi Kerimcan'ın küçük cep fotoğraf makinasını da almıştım. Makina için üç tane de film aldım.
Defter e geldiğimde dışarıda hiç kimseyi göremedim. "Gittiler mi yoksa?" diye telaşlandım. Kapı da kapalıydı, camdan baktım, mücahidler avluda yemek yiyorlardı. İçeri girdim. Encinir Haşim'i aradım. Defter idarecileri bir odada oturmuşlar, önlerinde bir molla 182
ancaK, giyimleri yöresel olan üç kışı vardı. Fransızmış bunlar.
Saat birde, içi ve üzeri mücahidlerle dolu olan bir otobüsle hareket ettik. Fransız gençler de otobüsteydi. İki tanesi Tıp fakültesi dördüncü sınıf öğrencisi. Şu andaki takma ismiyle Beşir ve Habib, üçüncüsü Mühendislik Fakültesinde okuyan Gulam, Fransa'da öğrenci olan Kabilli Abdullah'la yanyana oturuyoruz. "Fransızların amacı ne" diyorum. "İlaç getirdik." Ve devamla: "Beraber kaldığım bir Fransız genci vardı. Onu Afganistan'a getirdim, Müslüman oldu. Fransa'ya geri dönünce bir teşkilat kurduk. Hedefimiz mücahid-lere yardımcı olmak. Teşkilatımıza Fransız gençler de üye oldu. İlaç toplama kampanyası açtık. Paris'teki eczaneleri, ilaç depolarını dolaşarak beş ton ilaç topladık." Hayret ettim. "Beş ton mu?" "Evet, beş ton. Şu anda 1200 kilosunu Pakistan'a getirdik. Beşirlerin görevi bu ilaçları cepheye teslim edip geri dönmek." "Peki ilaçlar nerede?" "Birazını Paraçmar'a gönderdik." Abdullah'ın anlattığını dinledim, fakat tam inanmamıştım.
Yağmur yağmaya başladı. Otobüsün üzerinde gidenler de aşağıya geldiler. Yağmur şiddetlenmiş derelerden sel kopup gelmişti. Otobüs durdu. Koçey'in kampı olan Sirepur'a gelmiştik. Yağmur hafiflemişti. Çadırlarımızı başımıza çekerek dereye yukarı yürümeğe başladık. Küçük çocuklar çoğalan derenin bulanık suyunda yıkanıyorlar, neşeyle bağırıp, çağırarak koşu-
183
Kamp mescidine girip, ikindi namazlarını eda ettik. Koçey'in çadırının bulunduğu tepeye sıralanmış onbeş çocuk bağırarak, sevgi gösterileriyle gelişimizi haber veriyorlardı.
Bu günü kampta geçireceğiz. Kandahar bölgesinde ganimet alınıp diğer bölgelere gönderilen mayınlardan birazım da bizim grup cepheye götürecekti. Mayınlar çıkarıldı, gelen bir kamyona taşınarak önden Paraçınar'a gönderildi.
Dükkanlara indim, çaplinin sökülen tabanını çiviletip boyattım. On yaşında bir çocuk yapıyordu tamir işini. Dükkanın önüne toplanmış delikanlılar onun ustalığına laf atıp gülüyorlar, küçük usta hiç aldırmadan işini yürütüyordu.
14 AĞUSTOS:
Sabah namazını kıldık. Bir kamyonun kasasına doluşarak dualarla yola çıktık. Saat 8:00'de Paraçınar'a varmıştık. Bir süre çarşıyı dolaştım. Burada her şey Peşaver'in iki misli pahalıydı.
Öğleden sonra saat dörtte yola çıkma hazırlığımız başladı. Fransız gençlerinin getirdiği ilaçların kolileri mücahidiere dağıtılmaya başladı. Bir kaç kolidir diye düşünüyordum. Depoya girdiğimde küçümsenemeyecek kadar çok ilaç istifiyle karşılaştım. Sorduğumda şu anda 400 kilosunun burada olduğunu Peşaver'de daha sekizyüz kilo bulunduğunu öğrendim.
Saat altıda bir kamyonla yola çıktık. Kamyonun çıkabildiği en son yerde indik. Tahta mermi kasaları açılarak her mücahide bir-iki teneke kutu, mermi, kimisine ilaç kolisi verildi. Mayınlar katırlarla gelecek-
184
çok düşündüğüm gece kalacağımız yerdi. Bu gidişle bir yıl önceki yaylak'a çıkabilirdik ve kolum soğuktan san-cılanabilirdi. Üstelik o dik yokuşları gece karanlığında nasıl çıkacaktık.
Kırkbeş dakikalık bir yürüyüş içinde akşam namazını kılmıştık. Artık her adımımız karanlığın koynuna doğruydu.
Bir köyün altına ulaşmıştık. Büyük bir binanın önünde oturan bir çocuk seslendi. O tarafa yöneldik. Büyük bina mescitmiş. Altında kuru çayır otu seriliydi. Gece burada kalacağımıza karar verildi. Bu duruma çok sevinmiştim.

Mescide girdik. Sağ tarafta bir gemici feneri yanıyordu. Sol tarafta bir su küpü vardı. Çocuk, ihtiyar, genç köylüler ellerinde yemek tabaklanyla gelmeye başladılar. Hayret ettim. Pakistan tarafında böyle bir şeyi hiç beklemiyordum. İki çocuk gelen yemekleri kenara topluyordu.
Abdest almak için dışarı çıktım. Şırıl şırıl akan dere suyu, serin hava, ağaç dallarını hışırdatarak esen rüzgar, kapkaranlık bir gece.
Bir kadın biraz ilerdeki ağacın arkasından ileri geri bir görünüp bir kayboluyor. Yakındaki çocuğa işaret ettim. Gitti, kadın da yemek getirmiş. Yemek yiyoruz ve köylüler hizmet etmek için yarışıyorlar. Grup komutanı Koçey'e "Bizim burada misafir olacağımızdan köylülerin haberi var mıydı?" diye soruyorum. "Hayır haberleri yoktu" diyor. Bu misafirperverlik karşısındaki hayretim devam ediyor.
Yemekten sonra Koçey köylülere: "Bu iyilikleri-

II
dik" dedi.
Abdullah: "Üstad Koçey bu gece burada kalacağımız iyi oldu, gece siz yürüyebilirdiniz. Fakat, ben nasıl yürüyeceğim diye düşünüyordum." Koçey: "Bir ata sözü var, gece karanlığından herkes korkar, kimi evet der, kimi hayır der" diyerek gülüyor. Gece nöbetçileri tayin edildi. İkişer kişi nöbet tutacaklardı. Nöbetçilerden biri kapıda dururken diğeri etrafta dolaşacak ve saat dörtte hareket için herkes uyandınlacaktı. Yatmak için uzandığımız zaman dönecek yer kalmamıştı. Fakat, sıcak bir yerde gecelediğimiz için mutluydum.
Saat dörtte uyandırıldık. Namazı kılıp yola dizildik. Fransız gençlerinden Habib en geride kalmıştı. Saat sekizde dinlenme ve alış-veriş çadırlarına ulaşmıştık. Önce gelen Abdullah Rai, çadırın içindeydi. "Abdülhamit buyur gel otur" diye seslendi. Çadıra girdim, iki demlik çay aldık. Fransız gençlerle biraz ekmek yiyip, çay içtik. Diğer çadırlara da mücahidler bölünmüştü. Burada hem Pakistan rupisi, hem de Afga-niyle alış-veriş yapılıyordu.
Tekrar yola dizildik. Habib'in sırt çantasını ona kolaylık olsun diye yüklendim. Afganistan tarafından gelen muhacir kafilelerine de rastlıyoruz. İhtiyarlar, gençler, ayakları yalınayak yaşlı kadınlar ve çocuklar. Aksakalh bir ihtiyar dikildiği taşın üzerinde hiç kıpırdamadan duruyordu. Onun biraz arkasında siyah

kansızdı. Önünden her geçene "Stalamaşi" diye selam veriyordu. Bir katıra yüklenmiş yaralı getiriliyordu. Bir kişi önden katırı çekerken, kaymasın diye bir kişi de kuyruğundan asılıyordu. Yaralı mücahidin başı yandan aşağı sarkmış sallanarak gidiyordu.
Yürüyüş tabii olarak üç gruba ayrılmıştı. Bazı mücahidler önden açılıp gitmişlerdi. Ben ortadaydım. Tepeye çıkınca bir süre oturup geriden gelenleri bekledim. Onlar gecikince dereye inip doya doya soğuk su içme molası verdik. Habib iyice kesilmişti. Arkasından ite kaka zor yürütüyorduk. Son zirveyi tırmanırken mermi taşıyan bazı mücahidler de yorulmuştu. Nihayet son bayırı da tırmandık. Aşağıda Paraçınar görünüyordu. Çimenlik serin tepeye uzandık. Yavaş yavaş bir sis geliyordu. Sis bulunduğumuz yeri örtecek kadar yükselince kalktık. Habib, uzandığı nemli çimenlerden kalkmıyordu. Dürterek, çekerek zorla kaldırdım. Yorgun ve bitkindi. Hırsla söylenmeye başladı. Anlayabildiğim kadarıyla "Ah kafa, ne işin vardı Afganistan diye yollara düştün" gibi bir şeydi. Bulunduğumuz tepeyi dönünce, Celalabad bölgesi serildi gözlerimizin önüne. Mücahidler: "İşte Afganistan, Zinde bad Afganistan," diye bağırmaya başladılar.
Dağı yalayarak gelen serin rüzgarı hasretle içime çektim. Bir yıl geçmişti aradan, hasretim sevince dönüşüyordu şimdi.
Saat ikibuçukta dağın dik yamacını inmiştik. Dere içlerinde henüz erimemiş kar öbekleri vardı. Bir

lüv-gc *».cii/iJi. jayaıaa. jcmcjc uaşıauiis.. DayaLlcUIllŞ eJ£-
meği yutmak için iki üç defa yutkunmamız gerekiyordu.
Vadinin içinde bir mücahidin işlettiği dinlenme merkezinin bombalanarak yerle bir edildiğini gördük. Akşam namazında bütün halkı muhacir olmuş bir köye vardık. Geceyi burada geçirmemize karar verildi. Bir evin dammdaki kaba çakılları süpürdük. Çadırlarımızı sererek uzandık. Ekmeğimiz bittiği için bir şey yememiştik.
16 AĞUSTOS:
Sabah namazından sonra yola çıktık. Bazı müca-hidlerin ayaklarını ayakkabı vurup yara etmişti. Fakat onların bu kadarcık yaraya aldırdıkları yoktu.
Önümüze sık sık bomba parçaları, yıkılmış, yanmış evler çıkmaya başladı. Köyler tamamen boştu. Hiç canlıya rastlamadan yürüyoruz.
Torabora'ya ulaştık. İlk rastladığımız Mevlevi Ha-lis'e bağlı bir mücahid grubuydu. Dağın yamacına, ağaçlar arasına çadırlar kurmuşlardı. D.Ş.K. ve Sed-dez'ler her an atışa hazır olarak başlarında mücahidler

bekliyorlardı. Yerler boş kovanlarla, mermi kasalarıy-la doluydu. Mücahidlerden bazıları derede çamaşır yıkıyordu.
Bir bahçeye oturduk. Meyve ağaçlarında bulduğumuz armut, şeftali, üzüm, eriklerle karnımızı doyurduk. Dik bir bayırı tırmandık.
Bir yıl önce Rus askerlerinin karargah kurdukları

oluşmuş. Askerler taştan mevziler yapmışlar. Mücahidler tepelere 6 tane Z.K.W-1 yerleştirmişler. Üç hafta boyunca Rusları ateş altında tutmuşlar. Top ateşleri sonucu mücahidlerin bazı tabyaları vurulmuş fakat güçlü saldırıları sonunda Ruslar dayanamayarak geri çekilmişler. Akşama doğru Veziri'ye vardık. Buralar bildiğim yerler artık. Encinir Miraceddin'in geçen yıl Ramazan'da merkez olarak kullandığı evin bombalanmış olduğunu gördük. Encinir Sorhrut'a gitmiş. Geceyi geçirmek için Muallim Seyb diye hitap edilen genç bir Afganlının bahçesine yerleştik. Dr. Şacan Seyb'in bulunduğu yere gittik. Getirilen ilaçlar kendisine teslim edildi. Cephedeki bütün ilaç dağıtımı, doktor ve sağlıkçıların organizesi, onun tarafından yapılıyordu. Fransız gençler doktor'a bir de ameliyat takımı hediye ettiler. Abdullah'ın yardımıyla, ilaçların Fransızca olan açıklamalarını Farsça'ya çevirmeye başladılar.
Abdullah ve Fransızlardan ayrıldık. Onlar üç gün sonra Sorhrut'a geleceklerdi.
18 AĞUSTOS:
Encinir Miraceddin'in Sorhrut'ta Mevlevi Halis'in bir grubunun elinden silahlarını aldığını ve havanın gergin olduğu haberini aldık. Bizim şu andaki sayımız ve elimizdeki silah da az olduğundan aşağı inişi geciktirmeye karar verildi. Haber getirmesi için bir mücahid Sorhrut'a gönderildi.
Gece nöbetçilerinin listesi yapıldı. Uzandım. Uyku tutmamıştı. O sırada nöbetçinin verdiği "Dur" ihtarı yükseldi. Dikkat kesildim. Koçeyle alçak sesli bir mütalaa yapılıyordu.

7----------------------------?*"""•/ '
darda tek sıra halinde hızlı hızlı yürüyoruz. Kulağımız kirişte. Önümde yürüyen mücahidle aramdaki mesafenin bir metreden fazla olması onu görmemi engelliyordu. Mücahidlerin bazılarının elbiselerinin beyaz olması takip işini kolaylaştırıyordu. Acele ediyorduk, kayanlardan, düşenlerden herkesin heyecanlı olduğu anlaşılıyordu. Bir dere içinde durduk. Anladığım kadarıyla gideceğimiz yönü kestirememiş ve gece karanlığında kaybolmuştuk. Bir evin kapısı çalınarak yol soruldu.
Geceleyeceğimiz emin bir mescit bulmuştuk. 19 AĞUSTOS:
Sabah namazını kıldık. Burada mücahidlere hizmet eden bir genç vardı. Görünce sarıldık. O "Yine mi geldin" diyordu, muhabbetle cebinden çıkardığı bir elmayı uzattı.
Bir grup mücahid geldi. Onlarla beraber Sorhrut'a doğru yürüyecektik.
Kaca'dayız. Bir yıl önce burada Ruslar vardı. Yerleştikleri kalede, evlerde, müstahkem mevzilerde hap-solmuş gibiydiler fakat, mücahidlerin gidiş geliş yollarını uzamasına sebep oluyorlardı. Rusların merkezi Kale-i Sorhr'un burçları yıkılmış, en yüksek noktasında beyaz zemin üzerine yeşille yazılmış Kelime-i Tev-hid bayrağı dalgalanıyordu. Yanmış bir de tank iskeleti vardı.
Painbiar'da mola verdik. Soğan hasadı toplanmıştı. Harmanlar soğan yığınlanyla doluydu. Köy, düşmanın geliş gidişine sapa kalıyor, bombalanma olayı da

Peşaver'den beraber geldiğimiz mücahidlerden bir tanesi buradan evliymiş. Komutanımız Koçey onu damadı olduğu eve gönderdi. Genç mücahid utangaç bir halde gitti.
Saat üçde Painbiar'dan ayrıldık.
Yakıcı güneş altında terleyerek yürüyoruz. Yolda rastladığımız köylüler geceyi geçirmemiz için ısrar ediyorlar. Koçey kabul etmeyince üzüm yememizi istediler.
Ağaçların gölgesinde oturduk. Selelerle getirilen üzümleri önümüze koydular.
İkindi vaktinde İpek yoluna çıkmıştık. Namazı Fatihabad'da eda ettik. Çarşıdan geçerken bir tezgahın üzerindeki kar parçasını gördük. Koçey "Yola devam" diyordu. Fakat hepimizin gözü karda ve soğuk bir Jale'deydi.
İpek yolundan Balabağ tarafına dönünce müca-hidlerde coşkulu bir koşu başladı.
Balabağ'da Zebiyullah'ın grubu varmış. Köylülere zorluk vermemek için yolumuzu başka tarafa çevirdik.
Akşam karanlığı çökmüştü. Gittiğimiz yerde de Abdül-hadi'nin grubunun olduğunu öğrenince, tekrar Bala-bağ'a yöneldik.
Balabağ mescidinde neşeyle karşılandık. Zebiyullah'ın grubu ayrıldı. Yatmak için mescidin damına çıktık.
Mescide önce Encinir Miraceddin geldi. Sonra da Abdülhadi.

Zahir Şah yönetimi kurmak istediklerinden mücahid-ler de onları cephelerden kovmuşlar. İşte Encinir Mi-raceddin böyle bir grubun silahlarını alıp kendilerini cepheden kovmuş. Onlar da daha sonra Mevlevi Ha-lis'in grubuna katılmışlar ve silahlarını istiyorlarmış. Bu durum ortaya gerginlik çıkarmış.
Mevlevi Halis şu anda cepheye gelmişti. Huğya-ni'deymiş Abdülhadi, Mevlevi Halisle görüşmek için yanına gidiyordu.
Koçey'den, Abdülhadi'nin grubuna katılmak için izin istedim. Öğleden sonra Şirbeççe'yle beraber gruba katılmak için yola çıktık.
Şirbeççe'ye Sultan Mahmut'u, Alarahman'ı, Nur-rahman'ı soruyorum. "Sultan Mahmut'un babası geldi, hep beraber Kabil'e döndüler."
Balabağ'la Kuşkek arasındaki sel yatağını geçmiştik. Şir: "Burada D.Ş.K. ile bir helikopter vurduk. Düşmedi fakat, asfalta mecburi iniş yaptı. Ruslar alıp götürdüler. İki helikopter geldi. Buradan Balabağ'a kadar her yeri kurşunladılar. İki köylü şehid oldu" dedi.
Grup, Kuşkek yakınında ağaçlık bir yerdeydi. Abdülhadi'nin küçük kardeşi Zırpaça bir ay önce karakol baskını esnasında yaralanmış, Peşaver'e götürülürken yolda şehid olmuş. Sürekli başsağlığına gelenler olduğundan, grup bir aydır buradaymış.
Dört tarafı duvarla çevrili üstü açık bir odacığın 192
yaruag Doıgesınae Komutan muavini olmuş. Abdülhadi'nin muavinliğini 18 yaşındaki müca-hid Atikullah yapıyordu. Abdülhadi'nin Zırpaça'dan bir büyük olan kardeşi Ahmet de gruptaydı. Yemek işlerine o bakıyordu. Ahmet, "Silah istiyor musun?" diye sordu. "Dipçikli kalaşnikof olsun" dedim.
Öğlenden sonra üç Fransız genci Abdullah ve Za-hid Seyb'in yanlarına verdiği iki mücahidle geldiler. Zabit Tahir'i bulup film çekeceklermiş. "Gelir misin?" "Bugün ancak hazırlık yapabilirsiniz. Yarın sabah gelip sizi bulurum." dedim.
Yatsı namazı vaktiydi. Kulübenin yanındaki duvar yıkıntısının üzerinde oturuyorum. Ön tarafta büyük bir tarla var. Karanlıkta ilerideki ağaçların içinden bir dizi ışık tarlaya doğru gelmeğe başladı. Meraklandım. Oturduğum yerden kalkıp tüfeği elime aldım. Diğer mücahidler de merakla bakıyorlardı. Işık sırası gürültüyle, ağız kavgasıyla yaklaşıyordu. Omuzlara atılmış kürekler, ellerde gemici feneri, önde silahlı iki mücahid. Köylülerdi bunlar. Su keşiği sebebiyle aralarında münakaşa çıkmış, hatta iş kavgaya kadar varmış.
Hepsi oturtuldu. Atikullah:"Tek tek anlatın" diye arada bir ihtar ediyor.
Köylülerden birisi omuzunu açıp "Buraya vurdu." Diğeri: "Bana silah çekti." "Hani silah?" Atikullah: "Çubuk kesin" emrini veriyor. Gürültüler arttı, köylü-
193
ger Koylu de sopalardan nasibini aldı.
Kabil'de, orta okulda okuyan Yunus yine buradaydı. Boyu uzamış, fidan gibi bir delikanlı olmuştu. "Sen yaralandıktan sonra çok üzülmüştüm. Kabil'e döndüm, biraz kaldım tekrar geldim." "Okulu ne yaptın?" "Bıraktım."
Paçator ve Şirbeççe'yle beraber Balabağ'a gittik, ihtiyar dükkancı dostumuzun şehid olduğunu duymuştum. Onu karşımda görünce hayret ettim. Çaycı küçüklerin kazanları delindiği için işi bırakmışlar. Demirci olan babalarına yardım ediyorlardı.
Öğle namazından sonra mescide uzandık. Mevlevi Halis in komutanlarından Humeyni geldi. Yiğit bir komutandı. Adını çok duymuştum, fakat kendini ilk defa görüyordum.
Halktan yanma gelenler oldu. Hoşbeş edip kendi aralarında konuşmaya başladılar, sonra bana dönüp: "Kusura bakma sizi tanıyamamıştım, isminizi duydum." Musafaha yaptık, sarıldık. Ben de kendisinden özür diledim.
Humeyni, Kabil'den geliyormuş. Oraya bir grup göndermiş, iki hafta önce Kabil çevresinde çok şiddetli savaşlar olmuş. Rus helikopterleri bir grup mücahidi açık alanda yakalamışlar, şehid sayısı fazlaymış. Humeyni kendi grubundan şehid olanları getirmek için gitmiş. Pazar yerindeki satıcıların tamamı gelmişti. Halka oluşturuldu. Aşr-ı şerif okunup dua yapıldı.
Afganistan'da adetti bu. Baş sağlığına gelen uzun veya kısa bir aşrı şerif okuyup dua yaparak ölüye rah-
194
ugıu juıa

yük bir mezarlığa uğradık, bir mezarın başında durduk. Mezarın iki ucunda uzun iki ağaç dalı üzerinde dalgalanan kırmızı, beyaz, yeşilli üzerlerinde Kelime-i Tevhid bulunan bez parçalan.
"Burası Zırpaça'nın kabri." Fatiha okuduk.
Bir mısır tarlasından geçiyoruz. Şirbeçce ve Paçator kopardıkları darıları çadırlarına dolduruyorlardı. Sahibi olmadan darı toplamalarına hayret etmiştim. Abdülhadi anlamış olacak ki: "Burası bizim, mücahid-lerin" diye açıkladı.

Mücahidler bu yıl, kaçan komünistlerin tarlalarını icara vermişler. Bir kısmını ortak, bir kısmını da sadece kendi adlarına ektirmişler. Dolayısıyla bu yıl öşür toplamayı kaldırmışlar. Humeyni, Abdülhadi'ye: "Siz toplamıyorsanız müsaade edin biz toplayalım." haberini göndermiş. Abdülhadi: "İsteyen versin, zorla almamak kaydıyla toplayın" demiş.
Şirbeççe ve Paçator'la beraber Pian Sultanpur'a doğru yola çıkük. Havuzlarda yüzüp elbiselerimizi yıkadık. Etraf çok sessizdi. Havuzlarda hiç mücahid olmaması şaşırtıcıydı. Bir genç gelerek bizi yemeğe davet etti. Starın kardeşini çağırttım. Kur'an-ı Kerim dersi alıyormuş, on gün sonra Peşaver'e gidecekmiş.
Zabit Tahir'i ve yanındaki Fransızlan görebilmek için aşağı doğru yola devam ettik.
Ahmetzey köyündeyiz, bir terzi dükkanının önünde oturan altı kişi vardı. Zabiti sorduk. "Sabahleyin buradaydı, ne tarafa gittiğini bilmiyoruz.", Toplu halde çocuk bağırtıları gelmeye başladı, kulak verdik. Tek-
195
jıocaıannın etraıına Halka olmuş, çocuklar. Duvara dayalı siyah tahtaya yazı yazıyorlardı.
Hoca bizleri karşıladı. Çocukların hepsi sırasıyla tokalaşıyorlardı. Mektebin hocası Abdülkuddüs; "Kırk erkek, altı kız talebem var. Derslere başlayalı iki hafta oluyor. Sabahtan öğleye kadar Pain Sultanpur'da çocuk okutuyorum. Orada 64 talebem var, dört aydır okutuyorum." diye bilgi veriyordu. "Neler okutuyorsunuz?" dedim. "Kur'an-ı Kerim, Fıkıh, Peşaver'den bir ve ikinci sınıflar için basılmış olan kitaplardan getirdik.", "Bu medreseleri nasıl açtınız?", "Mücahidlerin teşvik ve hoca tayinleriyle başladı. Afganistan azad olup, o zaman açılacak okullar vazifeyi devralana kadar devam edeceğiz."
Köylüler de çocukları için böyle bir medresenin açılmasından dolayı çok sevindiklerini hararetle belirttiler. Ahmetzey'in ikiyüz metre aşağısında Afgan hükümetinin paralı askerleri olan Melişahların kalesi vardı. Köylülerle vedalaştık. Zabit Tahir'i bulabilmek için bir süre daha dolaşıyoruz. Onu ille görmek istiyorum. Fakat Zabit'i dünya gözüyle bir daha görebilmemiz nasib değilmiş. 1985in mayısında Rusların Ku-nar'a yaptıkları şiddetli saldırıya karşı koymak için grubuyla gidecek ve başına isabet eden bir bomba parçasıyla şehid olacaktı."
Yolda Koçey e rastladık. "Abdülhamit bu gece şenlik var, bizimle beraber gel." Onlara katıldım. Derunte tarafına doğru yürüyoruz.
196
ua. merim venp emniyete aıaiK.
Yürüyoruz, düşüncelere dalıyorum. Paslarım mı çözülecekti, kaldığım yerden mi devam edecektim. Aslında hiçbiri değildi, olacak olan. Bir Afganlı için olaya yaklaşım süreklilik arzediyordu. Açılarıyla, yoklukla-rıyla, şehadetiyle, sakat kalmasıyla, bütün bir zama-nıyla, cismiyle kopmamacasına bu gerçeğin içindeydi. Kaçabileceği, göçebileceği bir yer yoktu. Nereye giderse gitsin; sıcak savaşın içinde, muhacir dahi olsa olayı yaşıyordu. Halbuki ben ve Afganistan dışındaki bütün insanlar vakaya uzaktık. Afganistan'a bir defa yardım elini uzatan, Afganistan konusunda yazı yazan, yazı okuyan, mesuliyetinin bu kadarla bittiğini zannediyordu. "Çok yazdık, çok okuduk, biz de gönderdik" böyle değil miydi? Böyle mi olmalıydı? Artık birşeylerden rahatsız oluyordum. Bir Afganlının "Ya şehadet, ya aza-di" diyerek soyunduğu cihaddan istediğim zaman ayrılarak malûller safmdaki yerimi alabilirdim. Bunları düşünmeye başladığımdan beri kendimi mücahidlerin arasında, bir rüzgarda uçacak, iğreti bir parça gibi görmeye başladım.
Ağaçlar arasında yürüyoruz. Hava karanlık olduğundan hep bir aradayız. Koçey grubu durdurdu. "Yolu keseceğiz dikkatli olun fazla uzaklaşmayın." Asfaltın iki kenarını tutuyoruz. Birden bir silah sesi ve "Allah" feryadı. Büyük bir sessizlik. Koçey fırlıyor "ne oldu?", "Ses bu taraftan geldi." Genç mücahidlerden biri vurulmuştu. Nasıl olmuştu olay, merakla bakıyoruz. O sırada asfaltta bir gürültü. Karanlık asfaltı aydınlatan bir ışık belirdi. Koçey vurulan mücahidin başında ol-
197
sına isabet etmişti. Şehidi aldık, üzgün sessiz, geri döndük.
Sabah namazından sonra İpek yoluna çıktık. Ab-dulhadi önde, diğer mücahidler de tek sıra halinde arkasında Fatihabad'a doğru yürüyoruz. Abdulhadi bir ara geri döndü. Grubun ortasında yürüyen ak sakallı bir ihtiyarı gördü. "Sen ne arıyorsun orada?" İhtiyar şaşırdı. "Şey Encinir Seyb, şey Encinir Seyb." Tatlı bir gülümsemeyle "Çık oradan çık." İhtiyar grubun arasından çıktı. İhtiyar, mücahidlerin tek sıra halinde coşkulu yürüyüşünü görünce aralarına katılmıştı.
Fatihabad'dayız. Encinir Miraceddin ve Zebiyul-lah'ın grupları da gelmişti. Bugün burada mücahidlerin gösterileri vardı. Fransızlar da bunları filme alacaklardı.
Abdullah ve Fransızlar geldi. Abdullah'ın alnında bir yara izi vardı. "Hayrola.", "Asfalta inmiştik. Yolun tam ortasında namaz kılıyordum. Bir havan topu mermisi patladı, bir parça alnımı sıyırdı."
Saat dokuzda üç grubun mücahidleri geçiş kortejinde dizildiler. Grupların ellerinde yeşil sancaklar açılmış, mücahidler silahlarını istedikleri şekilde asarak yürüyorlardı. Yol kenarında seyre dikilen ahali, mücahidleri "Zindebad Mücahidan, Zindebad İslâm, Merk ber Şurevi" sloganlarıyla selamlıyorlar. Mücahidler "Allahu Ekber, Allahu Ekber" karşılığım veri-

198
rak gitti. Odak noktalan hala helikopterin vurulduğu yer.
26 AĞUSTOS:
Bala Sultanpur'a doğru Yunus, Şirbeççe ve Paça-torla beraber yürüyoruz. Karşımızdan gelen iki yaşlı kadın; "Mücahidler,Koçey üstadın grubu nerede acaba?" "Şu anda nerede olduğunu bilmiyoruz. Bir işiniz mi vardı?" sorumuza bir tanesi: "Oğlum onunla beraber Peşaver'den geldi. Henüz yanıma uğramadı." diye cevapladı. "Görürsek söyleriz." deyip, yola devam ettik. Şirbeççe: "Artık savaşmayacağım, silahımı teslim edeceğim." dedi. "Niçin?" "Abdulhamit, savaştan önce kan davaları, aşiretler arası kavgalar vardı. Şimdi o kavgalar kalmadı fakat benim aşiretime düşmanlık besleyen bu gün başka bir hizbe girdi. Beni bu gün vurunca bir hizbin elemanı diğerini vurmuş oluyor ve hizipler arası kavgaların çoğu böyle çıkıyor. Onun için silahımı bırakacağım." "Yanlış yaparsın, sen bir hizip içinde de olsan, hizip için değil, İslâm için, Afganistan'ın azad olması için savaşıyorsun. Bu gerçekleşmeden hele senin gibiler silah bırakamaz. Bu tip ard niyetlilerin kökü kazınmaz fakat, onlara karşı da uyanık olmak lazım. Aklı başında komutanlar ve mücahidler bunu engelleyebilir. Başka cephelere de git. Tecrüben artar, çevren genişler. Afganistan'ın yarınında da size ihtiyacı var. Silah bırakmak gibi bir hatayı sakın yapma."
Zebiyullah'ın grubu Bala Sultanpur'daydı. Müca-
199
luuiui ivuuuu^u. ij.cu.jj. pcuyeuoxij-u iiiutaiiiuiei uimızia-
dı, ayaklarını ve gövde kısmını bir katıra yüklediler. Onlara katıldık.
Yola çıkıyoruz. Zebiyullah'ın grubu şu anda bölgenin en kalabalık olan grubu.
Ulusvaliye gelmiştik. D.Ş.K monte edildi. Müca-hidler çeşitli taraflardan kaleyi kuşattı.
Starın amcaoğlu ve Gülağa'nın en iyi arkadaşım dediği hastahanede bir kaç defa gördüğüm Emanullah, hükümet'in saflarına geçmiş. Ve şu anda karşımızdaki hükümet karargahından bize karşı, dün beraber olduğu mücahid kardeşlerine karşı kurşun sıkacaktı. Nasıl sıkacaktı? Bir mücahid'in saf değiştirmesini, üstünden hemen geçilecek bir hadise olarak görmüyorum.
Şu anda muhasaramız altında olan bu kale, daha önce yokmuş. Mücahidler Celalabad'a gidiyor, karayolunu kesiyorlarmış. Şimdiyse çoğu savaş burada dönüyordu. Sanki mücahidler oyalansın diye onlara terkedilmiş bir yer gibiydi. Savaş esnasında ne tank ne helikopter yardımı geliyordu. Bu durumları Encinir Ab-dulhadi'ye sormuştum. O, kaleye ilk yerleştiklerinde duvar dibine kadar gidip dalga geçiyorduk. Bir hafta içinde kaçar giderler diyorduk. Fakat birbuçuk yıldır hala buradalar. Dışarıda yakaladığımız beş askeri öldürmüştük. Helikopterler geldi ve bombardımana başladı. Bize birşey olmadı. Ölü asker cesetleri parçalanmıştı. Kale komutanı askerlerin helikopter bombalarıyla öldüğünü zannettiği için "Benim askerlerimi bombalıyorsunuz, bir daha gelmeyin." demesinden son-
200
?
çeler olduğundan, Emanullah'ın içeride olmasının gayesi bu olabilir diyorum. Belki böyle teselli buluyordum.
D.Ş.K kaleye doğru bir kaç el ateş etmişti ki bir tarafı kırık olan nişan kopup düştü.
28 AĞUSTOS:
Komutan Zaman'ın grup reisliği verdiği bir mücahid'in de birkaç arkadaşıyla beraber Celalabad'a giderek hükümetin saflarına katıldığı haberi geldi. Emanullah da Zaman'ın grubundaydı. Mücahidler hem üzülüyor, hem kızıyorlardı. Ahmet'e "Hiç kimseyi kötüleme Ahmet. İnşaallah bu işin başka bir yönü vardır. Fakat, konuşmamız bu konuda zan yürütmemiz hatalı olur" diyorum. Yine de bir üzüntüm var bu mücahidler gerçekten hükümet'in safına geçmiş olabilir miydi? Fakat kendi kendime düşündüğüm şeylerin gerçek olması için dua ediyordum.
Aradan bir ay geçmeden şu haber de bomba gibi patlayacak, bütün yürekleri mateme boğacaktı. "Zaman, Celalabad'a giderek bizzat valiye teslim oldu."
Vali, Zaman'a büyük itibar göstermiş. Böyle bir komutan'in hükümetin safına geçmesi büyük bir olaydı. Hükümet'in Celalabad'daki en büyük sorunu Hizb-i İslâmm komutanı Zahid Seyb ve Mevlevi Halisin komutanı Torpaçay'dı. Vali onları istemiş Zamandan. Sonradan öğrendiğim şöyleydi. Zaman: "Onları ölü ya da diri sana getirebilirim. İyi bir birlik düzenlenmeli fakat, hepsi güvenilir, perçemüerden (Babrak'ın Partilileri) olmalı. Ben düne kadar Mücahiddim. Hem de
201

uog uou
sun.
Seçme ve güvenilir Perçemîlerden yetmiş kişilik bir birlik kurulmuş, katırlarla yedek silah ve mermiler de verilmiş. Zaman'ın emrindeki askerler Veziji'ye kadar olan yolu Destten geçerek aşmışlar. Zahid Seyb ve

Torpaça'yı arıyorlar. Birlik gece bir vadi içinde mola verince, Zaman megafonla Zahid Seyb'e ve Torpaça'ya meydan okuyor, savaşa davet ediyor.
Mücahidler gece baskın yapıyorlar. Yetmiş perçemi öldürülüyor, yükler ganimet alınıyor, anlaşılıyor ki Zamanın yaptıkları bir hiledir. "Bu olayda dört yıldır, bölgede harcadığımızdan çok ganimet aldık" diyorlar.
29 AĞUSTOS:
Grubumuzdan bir mücahid hasta olmuş. Bala-bağ'daki evinde yatıyordu. Ecza çantasını alarak ziyaretine gittik.
Evin damında bir çardağın altına yatırılmış. Mücahidin vücudu kıpkırmızı olmuş, parça parça kabarmıştı. Ahmet hasta mücahide iğne vurdu. "Her tarafım kaşınıyor, kaşıntıdan duramıyorum." diye yakınıyor.
Abdülhadi ve yanında bir ihtiyar geldi. Hastanın kaşıntısına çare olarak ihtiyarın önerisi: "Altına kıl kilimi serip bir parçasını üzerine atalım, kıpırdattıkça kilime sürtünür ve kaşıntısını giderir." denilen yapıldı. Mücahid'in ağabeyine "Veziri'ye götürün. Dr. Şacan'a Peşaver'den bol miktarda ilaç geldi. Orada tedavisi da-

Abdülhadi, damadı olduğu eve gitti, ben bir bağda, bir selvi ağacına dayanıp oturdum.
Saat 12.00 İki Mig ve iki helikopter bölgeyi bombalamaya, kurşunlamaya başladı. Cebimden not defterimi çıkardım, not tutuyordum.
Migler oturduğum yerin altına düşen sel yatağından alçaktan uçarak geçmeye başladı. Kaleşnikof umu kavradım. "Ateş etsem vurabilir miyim?" diye düşünüyorum. Bu mümkün değildi. Silahı ağaca dayadım.
Abdülhadi bir sini kucaklamış geliyordu. Migler dere yatağından bir daha dönerken biz yemek yiyoruz.
Öğleden sonra iki helikopter daha Şemsepur tarafını kurşunlamaya başladı. Sonradan öğrendik ki Ko-çey geceyi Şemsepur'da geçirmiş, helikopterler onun gecelediği yeri kurşunlamışlar.
30 AĞUSTOS:
Abdülhadi yeni evlendiği için akşamlan eve gidiyordu.
Ahmetzey yakınında bir kamış tarlasının kenarında geceliyorduk. Yakındaki kale evden yatmamız için şilteler getirdiler. Grubumuzun sayısı çok az, oniki kişiyiz. Gece ikişer saat nöbet tutuyoruz. Gezme de kısa tutuluyor.
Nöbeti Zılmay'a devrettim. Gecenin tatlı bir sıcaklığı var. İnce şiltenin üzerine sırt üstü uzandım. Kalaş-nikof göğsümün üzerinde, çadırımı üzerime çektim.

rae gözüme yenileri ilişiyor.
Samanyolu boz rengiyle bir bulut kuşağı gibi. Bu defa fazla kalmayı düşünmüyorum cephede. Hastahane günlerimin uzaması cihad hayatımın önüne bir set gibi dikildi. Aradan tam bir yıl geçti. Bir yıl öncesinden tecrübeliyim, bölgeyi ve insanları iyi tanıyorum, dillerini öğrendim. Fakat, o zamanki kadar da güçlü olduğumu zannetmiyorum. Yedi ay hastahanede yattım. İki ameliyat oldum, hiç idman yapmadım. Ve bir cümleyi düşünüyorum. Yaralanmışsın, gazan mübarek olsun, fakat, benim de seni beklediğimi bil."
Zayıflatıyor mu bu cümle beni, yoksa bir sorumluluğun bir vefanın sızısını mı taşıyorum.
Zılmay'ın sesiyle düşünce aleminden sıyrıldım. "İyst. So ki?" Ardından gecenin sessizliğini bozan kurşun sesleri. Mermi ışıklarıyla karanlık yırtılmıştı.
Yerimden fırlarken binlerce ihtimalli, düşünce seli geldi, gitti. Zılmay'ın yanındaydım. O anda uyanık olmam ve nöbetçinin yerini bilmem onun yanına ulaşmamı çabuklaştırmıştı. Zaten savaş içinde insan vücudu bazı reflekslere şartlanıyordu. Mermiyi mekanizmaya sürmüş, tetiğe basana kadar da "Kim bunlar?" diye sordum. Melişah ya da Rus olduğu muhakkaktı. Yine de böyle bir soru gelgit yapmıştı, kafamda.
Zılmay yerdeydi. Kurşun vızıltıları üzerimizden, alnımda bir seğertiyle geçiyordu. Kalaşnikofum otomatikteydi. Ve tetiğe aralıklarla basıyordum. Ahmet'le İbrahim gelmişti. "Sarıldık mı?" "Zannetmiyorum. Ulus-vali tarafından geliyor olmalılar. Zılmay, "Dur" çekince ateşe başladılar."

?
>6ıuu<ı, ancaK kurşunlarından seçebildiğimiz düşmana doğru mermi kusmaya başladı.
En büyük endişemiz sarılmış olmaktı. Karşımızdaki sesler fazla direnmediler. Biz de sustuk. Kulaklarımız daha bir hassaslaşmış olarak gece sessizliğini dinlemeye başladık. Hafif esen rüzgarın sesi dahi ku-laklarımızdaydı.
Zılmay sol taraftan göğsüyle omuzu arasından yaralanmıştı. Yarasına tampon koyduk ve onu Balabağ'a gönderdik.
Gündüz olunca baskına uğradığımız yeri keşfe çıktık. Yerde kan gölcükleri, düşmüş iki keleş şarjörü de vardı. Demek ki atışlarımız hedefini bulmuştu.
Dört gün önce bombalanan Şamşapur'a bakmaya gidiyoruz. Bölgenin bütün ahalisi hicret etmiş, tek tük ekim yapan aileler var. Bombalanan yerlerde çukurlar açılmış, evler yıkılmış, ağaçlar devrilmişti. Bir evin duvarına saplanmış bomba, patlamadan duruyordu. Hombanın açtığı çukurdan su çıkmış, koca bir havuz olmuştu.

Yıkılmış mescidde Mushaf-ı Şerifler ve Kabili Tefsirinin nüshaları vardı. Abdülhadiye: "Kur'an-ı Kerimleri başka yere götürseniz." Gülümsedi: "Buradan daha iyi yer mi bulacağız."
Miraceddin'in grubundan mücahidlerle havuzlar-ıl.ı karşılaşıyoruz. Ellerinde beş tane kalekov var. Bellin ne taktıkları palaskaların tokasında da oraklı çe-kJçli .ırina. Zergül'e, "Kalekovlan nasıl aldınız?" diyo-ı um "(Jrup Kaklak'taydı. O sabah Encinir Seyb (Mira-Otddin) İttihad toplantısı için Veziri'ye gidecekti. Rus-Bala Sultanpur'a saldırdığını haber aldık. Enci-11 "Ne yapalım, toplantıya mı gidelim." Ben de:
205
çocuk geldi. "Şu bahçenin içinde Ruslar var" dediler. "Nerede çabuk gösterin" dedim. Gösterdikleri yere gittik. On kadar Rus, Sultanpur mescidine doğru ateş ediyorlardı. Koçey'in grubu da mescidden karşılık veriyordu. Rusların yakınına kadar sokulup ateş ettik. İki tanesi düştü, beşi silahlarını atıp kaçtı, üç tanesi yaralanmış hiç kıpırdamadan duruyorlardı. Onları da geberttik. Silahları topladık, palaskalarını kütüklüklerini söktük. En büyük ganimet B.M.-13'ü kucaklayıp oradan kaçırdık. Tanklar yakın olduğundan kaçanları takip etmemiştik. Ganimet aldığımız sekiz kale-kov'dan üçünü Koçey'in grubuna verdik. B.M.-13'ü Pe-şaver'e gönderdik."
3 EYLÜL:
Cepheden ayrılıyorum artık. Abdülhadi'yle Kuş-kek'de vedalaştık. "Belki bir ömür boyu bir daha görüşmemiz nasip olmayabilir Encinir Seyb. Hakkını helal et." Abdülhadi: "Gel bir daha sarılalım." dedi. Ve belki de son defa kucakladım onu.
Ahmet'le beraber gidiyoruz. Paçator, Şirbeçço ve Yunus Balabağ'a kadar geliyorlar.
Zebiyullah'ın grubunda seksen üç yaşında bir mücahid var, Gulam Haydar. Silah taşımıyor fakat, mü-cahidlerle beraber dolaşıyor.
Gulam Haydar: "Dağı çıkarken bana yardımcı olursanız ben de sizinle gelirim." demişti. "Seni sırtımızda bile taşırız" cevabını alınca gelmeye karar verdi.
206
..». *»c luıoouiiiiı oıacaKsm na diyordu. "Inşaal-lah" diyorum.
Arkadaşlarla son defa yemek için Balabağ'm jale-cisine girdik. Seksenlik mücahid, Zebiyullah'dan aldığı bir mektubu çıkardı. "Bunun altına sen de yaz." "Bunu sana komutanın yazmış, ben ne yazayım", "Yaz bir şeyler" diyerek cevaplıyor. Mektubu aldım. Türkçe olarak "20. yy.'da Hz. Eyyüb el Ensari'lerin yolunda yürüyen Gulam Haydara ahiret hayatımızda Rabbilale-minden rahmet dilerim." diye yazdım. Mektubu katlayıp bir naylon torbanın içine koydu. İç cebine yerleştirdi. "Ben ölünce bunu kefenime iliştirecekler, vasiyetim var." dedi.
Ayrılık saati gelmişti. Tek tek sarıldım, Paçator'a, Sirbeçço'ye. Yunus ağlamaya başladı. Yeşil gözlerinden inciler dökülüyordu. Bir anda ayrılmaktan vazgeçip kalmak isteğiyle zorlandım. Boğazıma acı bir düğüm oturdu. Yunus'un o yeşil gözlerini ve inci tanesi yaşlarını bir sevgiyle, bir acıyla, bir hasretle gönlüme unutulmaz sevgilerle gömüp onlara sırtımı döndüm. Her adan, onlardan bir ayrılık adımıydı.
Hoda Hafız Afganistan
Hoda Hafız Biraderanı Mücahidan.